

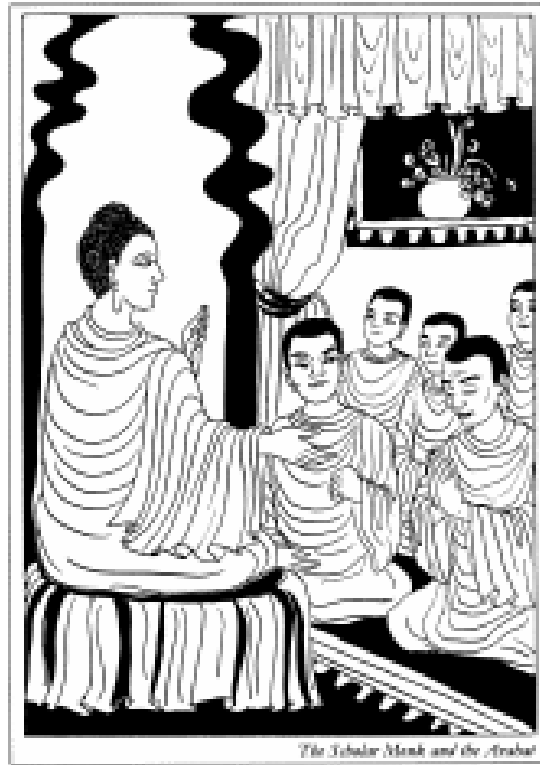
KINH BÁCH DỤ

Tâm Minh NGÔ TÀNG GIAO
chuyển thơ

DIỆU PHƯƠNG XUẤT BẢN - 2007

KINH BÁCH DỤ

Chuyển thơ:

Tâm Minh NGÔ TẶNG GIAO

*** DIỆU PHƯƠNG XUẤT BẢN 2007 ***

LỜI NÓI ĐẦU

Kinh BÁCH DỤ gồm gần một trăm câu truyện ngụ ngôn đầy sinh động và súc tích ẩn tàng các giá trị triết lý giáo dục nhân sinh do Đức Phật kể ra để dạy về giáo lý và giáo pháp. Kinh có tác dụng phổ biến Đạo Phật bằng phương pháp thí dụ. Đức Phật mang những truyện xưa có liên quan đến thiện ác, tội phước, báo ứng làm thí dụ cụ thể để từ đó nêu ra sự đại dột mê lầm, vạch rõ ra cái vô minh của chúng sinh. Đa số truyện thường lấy hạng người bình dân hoặc những kẻ khờ dại quá mức làm đối tượng. Một số truyện lại dùng cả loài vật làm vai chính. Sau mỗi truyện nêu làm thí dụ là phần luận bàn ngắn gọn.

Nghe truyện ngụ ngôn để thấy ra ý nghĩa rồi lĩnh hội được lời dạy của Đức Phật. Kinh có ích lợi nhiều cho các người tu học, dù đã xuất gia, hay còn là cư sĩ và cho toàn thể Phật tử nói chung. Tôn chỉ của bộ kinh là muốn đem ánh sáng trí tuệ để xua tan đi màn si ám của những ý thức vô minh trong quá trình tu tập của người Phật tử.

Kinh mang một thể loại văn học Phật giáo rất đặc thù. Kinh có công dụng tương tự như những truyện trong cuốn sách “Cổ Học Tinh Hoa” của Ôn Như Nguyễn Văn Ngọc hay tập truyện thơ của Aesop hoặc những truyện thơ ngụ ngôn của thi hào La

Fontaine nước Pháp hồi thế kỷ thứ 17. Vì thế những truyện kể trong Kinh BÁCH DỤ còn có tác dụng giáo dục nói chung cho tất cả mọi người đọc, không phân biệt tôn giáo. Tuy nhiên ngoài tính cách giáo dục về phương diện đạo đức như những tác phẩm kể trên, Kinh BÁCH DỤ còn mang lại ý nghĩa những lời giáo huấn về mặt tôn giáo. “Ngoại đạo” được đề cập tới nhiều trong kinh là những đạo cùng thời với Đức Phật cả hơn 2600 năm trước đây.

Truyện vui có thể coi như là những lớp đường phèn rất ngon ngọt bọc ngoài những vị thuốc đắng. Thuốc có đắng mới đã tật, đây là những tật xấu của chúng sinh. Truyện vui cũng được coi như những lớp lá cây dùng để gói thuốc giải độc ở bên trong. Một khi đã được giải độc, đã thấm nhuần được những lời giáo huấn đầy chân lý thời chúng ta nên loại ra những lời châm biếm khôi hài giễu cợt như vứt bỏ đi những lá cây bọc ngoài sau khi đã dùng thuốc và đã được lành bệnh.

Kinh BÁCH DỤ này được dịch giả THÍCH NỮ NHƯ HUYỀN dựa vào bản tiếng Hán rồi phiên dịch ra văn xuôi tiếng Việt (bản in ghi năm 1958) từ “cốt truyện” cho tới “lời bàn”. Trong lời nói đầu dịch giả cho biết: *“Bộ Kinh Bách Dụ gồm có 98 bài thí dụ của Phật nói do ngài Pháp Sư Tăng Già Tư Na sao lục trong kinh tạng”*... *“Một đời thuyết giáo trong bốn mươi chín năm, tùy theo căn cơ chúng sanh sai*

khác, Đức Phật nói ra vô lượng pháp môn không đồng. Khi nói thấp, khi nói cao, từ dễ lần đến khó, đem gần tỉ dụ xa. Chung qui chỉ hướng về một mục đích duy nhất là làm cho chúng sanh tự giác ngộ bản tánh sáng suốt của mình”.

“*Bách*” là một trăm. “*Dụ*” là thí dụ. Soạn giả đã theo sát nguyên bản và chuyển nội dung cuốn Kinh BÁCH DỤ trên thành thể “*thơ lục bát*” với những ngôn từ bình dị để mọi người dễ đọc, dễ nghe, dễ hiểu và dễ nhớ. Phần “*lời bàn*” ngay sau truyện cũng được chuyển thành thơ và in *chữ nghiêng*.

Khi chuyển thơ soạn giả cũng tham khảo thêm ba bản dịch khác của Kinh BÁCH DỤ. Nói chung thời các bản dịch chỉ có chút ít khác biệt. Ba bản này là:

1. “PHẬT HỌC NGỤ NGÔN” bản dịch từ tiếng Hán của Hòa Thượng Thích Tâm Châu. Người dịch cho biết Kinh Bách Dụ: “*là cuốn kinh số 209 Trong Đại Tạng Kinh*”... “*Lẽ ra kinh Bách Dụ phải đủ 100 bài thí dụ, nhưng đây chỉ có 98 bài*”... “*Bộ này chính tên là Bách Dụ Kinh. Nội dung toàn bộ đều là lời thí dụ, ngụ ý răn dạy những người ngu si, không hiểu, để đi thẳng vào đường hiểu biết chân chính, nên nay đổi là Phật học Ngụ ngôn*”.

2. “KINH BÁCH DỤ” bản dịch từ tiếng Hán của Tỳ Kheo Thích Tâm Khanh (năm 2000). Trong

cuốn này người dịch cho biết: “Nguyên tác kinh Bách Dụ do Tôn giả Tăng Già Tư Na (Sanghasena) tuyển soạn 98 câu truyện thí dụ từ kinh điển do chính kim ngôn đức Thích Tôn tuyên thuyết. Năm thứ 10 niên hiệu Vĩnh Minh (493 TL), bộ kinh được tôn giả Cầu Na Tỳ Địa (Gunavaddhi), người xứ Trung Ấn chuyển dịch sang Hán ngữ”.

3. “SAKYAMUNI’S ONE HUNDRED FABLES” do Tetcheng Liao (Tiến Sỹ Luật Khoa Viện Đại Học Paris) dịch Kinh Bách Dụ từ tiếng Hán sang tiếng Anh kèm thêm lời chú thích (năm 1981). Về việc Kinh chỉ có 98 truyện, thiếu 2 truyện, dịch giả ghi: “Một mặt có thể giải thích rằng để thuận tiện nên nói thành con số chẵn. Mặt khác có thể giải thích rằng lời nói đầu và lời nói cuối sách cũng được kể luôn thêm vào cho chẵn thành một trăm truyện”.

Ước mong rằng những truyện thơ tuy mộc mạc và bình dị lại đầy vẻ giầu cọt trong cuốn Kinh này sẽ chuyên chở được những lời dạy thâm sâu và quý báu của Đức Phật tới khắp cả chúng sinh.

*NAM MÔ BỒN SU
THÍCH CA MÂU NI PHẬT*

Mùa Phật Đản 2007

DIỆU PHƯƠNG

PHẦN DUYÊN KHỞI

Lời Thầy A NAN: “Chính tôi được nghe: Một thời kia Đức Phật ở trong vườn trúc Thước Phong, thành Vương Xá, cùng với các vị đại Tỳ kheo, Bồ tát, Ma ha tát và Thiên, Long bát bộ, chừng ba vạn sáu nghìn người chung hợp.

Khi ấy, trong pháp hội có năm trăm vị Phạm chí đi học. Các vị từ nơi toà ngồi của mình đứng dậy bạch Phật rằng: “Thưa Thế Tôn! Chúng tôi nghe nói đạo Phật rộng, sâu không đạo nào có thể sánh kịp, nên chúng tôi lại đây muốn hỏi Ngài mấy điều, mong Ngài vui lòng giảng giải cho.”

Đức Phật đáp: “Hay lắm, các vị cứ việc hỏi.”

Phạm Chí hỏi: “Con người có hiện hữu hay không?” Phật đáp: “Cũng ‘có’ và cũng ‘không’.”

Phạm chí hỏi tiếp: “Như nay thấy có, làm sao Ngài lại nói là không? Như nay không thấy, làm sao Ngài lại nói là có?” Phật đáp: “Sinh cho là ‘có’, chết cho là ‘không’, nên nói là hoặc có hoặc không.”

Phạm chí hỏi: “Người ta do đâu mà sống được?” Phật đáp: “Người ta do ngũ cốc mà sống.”

Phạm chí hỏi: “Ngũ cốc do đâu mà sinh ra?” Phật đáp: “Ngũ cốc do nơi tứ đại là ‘đất, nước, gió, lửa’ mà sinh ra.”

Phạm chí hỏi: “Tứ đại do từ đâu sinh ra?” Phật đáp: “Tứ đại do từ ‘không’ mà sinh ra.”

Phạm chí hỏi: “Không do đâu mà sinh ra?” Phật
đáp: “Không do chỗ ‘vô sở hữu’ mà sinh ra.”

Phạm chí hỏi: “Vô sở hữu từ đâu sinh ra?” Phật
đáp: “Do ‘tự nhiên’ sinh ra.”

Phạm chí hỏi: “Tự nhiên do từ đâu sinh ra?” Phật
đáp: “Do ‘Niết bàn’ sinh ra.”

Phạm chí hỏi: “Niết bàn do đâu sinh ra?” Phật
đáp: “Sao các vị hỏi điều sâu xa thế! Các vị không
biết Niết bàn là pháp bất sinh, bất diệt hay sao?”

Phạm chí lại hỏi: “Bạch Ngài, Phật đã nhập Niết
bàn chưa?” Phật đáp: “Ta chưa nhập Niết bàn.”

Phạm chí hỏi: “Ngài chưa nhập Niết bàn sao
Ngài biết được Niết bàn là an lạc vĩnh viễn?” Phật
nói: “Nay ta hỏi lại các vị, chúng sinh trong thiên hạ
khổ hay vui?”

Phạm chí đáp: “Chúng sinh khổ lắm.” Phật hỏi:
“Thế nào là khổ?”

Phạm chí đáp: “Chúng tôi thấy chúng sinh khi
chết đau khổ không thể chịu được nên chúng tôi biết
chết là khổ.” Phật nói: “Nay các vị tuy chưa chết mà
cũng biết chết là khổ, thời ta thấy chư Phật mười
phương bất sinh, bất diệt, nên ta biết Niết bàn là an
lạc vĩnh viễn.”

Lúc đó năm trăm vị Phạm chí tâm ý thông suốt,
xin thọ ‘ngũ giới’, chứng ngộ quả ‘Tu đà hoàn’, rồi
ngồi lại chỗ cũ.

Đức Phật nói: “Các vị nghe cho kỹ, nay ta sẽ vì
các vị mà nói rộng về những thí dụ sau đây.”

* 1 *

NGƯỜI NGU ĂN MUỐI

Thở xưa có một người ngu
Đến thăm nhà bạn rất ư thân tình
Chủ nhà vui đãi khách mình
Bữa cơm đạm bạc, có canh ăn cùng
Chàng chê canh lạt khó dùng
Chủ bèn nêm chút muối trong canh này
Chàng ăn cảm thấy ngon ngay
Nên chàng tự nghĩ loay hoay trong đầu:
“Ngon nhờ ít muối thêm vào
Muối nhiều ngon chắc gấp bao nhiêu lần!”
Thế rồi chàng chẳng ngại ngần
Xin nguyên chén muối bỏ luôn miệng mình
Nuốt đi hết, tưởng ngon lành
Nào ngờ chất muối mặn kinh hồn người
Anh chàng tưởng chết tới nơi
Muối kia mà ngấm tàn đời còn đâu
Vội vàng móc họng ra mau
Để nôn, để rửa ngõ hầu cứu nguy.

*

*Tu hành chớ có mê si
Uống ăn vừa phải lợi thì vô biên
Đừng theo tà giáo tuyên truyền
Nhịn ăn nhịn uống mà thêm sai lầm
Giữ gìn sức khoẻ tối cần
Mới mong đắc đạo thánh nhân tuyệt vời,*

*Dù cho nhịn bảy ngày trời
Hay mười lăm bữa, khổ đời thêm thối
Tự mình hành hạ thân người
Chỉ thêm đói khát. So thời giống sao
Giống người ăn muối biết bao
Rời xa chân lý, lạc vào cõi mê.*

*** 2 ***

ĐỂ DÀNH SỮA

Có người dự định tháng sau
Mời nhiều khách đến cùng nhau vui vầy
Sữa bò đãi khách bữa này
Cho nên phải trữ sữa ngay bây giờ
Để dành nhiều lo phòng hồ
Lỡ khi khách đến bất ngờ thiếu đi.
Anh chàng lần thân nghĩ suy:
“Mỗi ngày mình nặn sữa kia ra hoài
Mang thùng lớn chứa đủ rồi
Nhưng mà lại sợ sữa thối dễ hư
Để lâu sữa sẽ bị chua
Chi bằng sữa đó đừng đưa ra ngoài
Giữ nguyên trong vú bò thôi
Tới ngày đãi khách sai người nặn ra
Bớt đi được công việc nhà
Sữa khi đó mới chắc là thơm ngon
Quả là phương pháp tinh khôn!”
Nghĩ xong chàng tách bò con ra liền

Rồi đem bò mẹ nhốt riêng
Chàng không nặn sữa, để nguyên ít ngày.
Thời gian trôi lẹ làng thay
Tháng sau khách đã tới ngay đây nhà
Chàng bèn dắt bò mẹ ra
Sữa tươi cố nặn nhưng mà có đâu
Vú bò nặn mãi thật lâu
Chẳng hề được giọt sữa nào. Than ôi!
Vây quanh khách khó nín cười
Khi hay rõ chuyện đầu đuôi lạ lùng:
“Chủ nhà quả thật điên khùng
Để dành sữa lại ở trong vú bò!”

*

*Ở đời chó có đợi chờ
Phát tâm bố thí phải lo làm liền
Đợi chi tới lúc nhiều tiền
Lỡ làng công chuyện, chẳng nên chút nào.
Góp gom của cải khó sao
Chưa xong đã gặp biết bao muôn phiền
Hoả tai, lũ lụt trong miền,
Hoặc là trộm cướp ngày đêm rình mò,
Vua quan chiếm đoạt, tận thu,
Bất ngờ thân chết có từ một ai
Kịp đâu bố thí cho người.
Kẻ ngu dành sữa so thời khác chi!*

* 3 *

KHOANH TAY CHỊU ĐÒN

Có anh chàng ngốc sỏi đầu
Một hôm kẻ lạ chọt đầu ngó vào
Thấy đầu không sợi tóc nào
Hắn dùng lê đánh lên bao nhiêu lần
Trái lê đánh bật máu luôn
Máu tuôn anh vẫn không buồn nói chi
Đứng im hững chịu đòn kia
Không màng chống lại, không hề tránh ra.
Bất ngờ có bạn đi qua
Động lòng trắc ẩn, xót xa khuyên liền:
“Sao anh cứ đứng lặng yên
Để người ta đánh mãi trên đầu mình,
Không đánh lại vì nể tình
Thời nên tránh né, sao đành đứng nguyên,
Đầu anh đầy máu hai bên
Đau không? Sao chẳng kêu rên thế này?”
Anh chàng ngốc trả lời ngay:
“Tên kia xác láo lại đầy ngu si
Thấy tôi tóc chẳng có chi
Tưởng đầu tôi giống đá kia trong vườn
Đá xinh xắn, đá dễ thương
Cho nên hắn mới làm đường đánh lên
Trái lê cứng, đầu tôi mềm
Máu ra lênh láng mãi thêm tuôn trào

Hắn vô tri thức biết bao
Bạn ơi tôi biết tính sao bây giờ?”
Bạn nghe nói giận vô bờ
Trách anh chàng ngốc: “Thật là đáng thương
Bị người đánh đã chán chường
Mà anh vẫn đứng bình thường. Lạ thay!
Ngu si nhất cõi đời này
Chính là anh chứ ai đây sánh cùng!”

*

*Thầy tu một số buông lung
Bao nhiêu Giới cấm coi thường sá chi
Buông luôn Định với Tuệ kia
Chỉ ưa gò ép oai nghi bên ngoài
Hầu mong được khắp mọi người
Cúng dường cung kính. Khổ đời vậy thay!
Tu hành theo kiểu thế này
Đón đau kết quả gặt ngay tức thì
So cùng với kẻ ngu kia
Thấy sao tương tự, khác gì nhau đâu!*

* 4 *

VỢ GIẢ CHẾT DỐI CHỒNG

Một chàng cưới được vợ xinh
Nàng tuy rất đẹp, tính tình lại hoang
Chàng thương vợ thật nồng nàn
Nhưng nàng trái lại phũ phàng chẳng yêu

Ngoại tình một sớm một chiều
Tình nhân sẵn đó nàng theo tức thì
Muốn về nhà bỏ chồng kia
Tìm qua người mới tính bề kết duyên.
Khi chồng vắng mấy ngày liền
Nàng tìm một lão bà quen thân nàng
Nhỏ to kín đáo dặn rằng:
“Khi tôi rời khỏi ngôi làng ngày mai
Bà tìm xác chết của ai
Xác cô con gái không người thân quen
Mang về nhà để một bên
Chồng tôi trở lại bà liền báo ngay
Rằng tôi là xác chết này
Mọi người tâm liệm sẵn đây đợi chàng.”
Bà già thực hiện chu toàn
Đúng theo kế hoạch của nàng vợ hư.
Khi chồng về lại nhà xưa
Nhìn qua xác chết rất ư buồn rầu
Chàng ngồi khóc suốt canh đầu
Rồi đem hỏa táng, có đâu hay gì
Tin rằng vợ đã chết đi
Tro xương còn lại chàng thì dẫu yêu
Đựng trong hũ để mang theo
“Khôi tình quá khứ” nâng niu đêm ngày.
Vợ chàng lúc đó vui vầy
Kết duyên đậm ấm với tay nhân tình,
Thời gian thoáng chốc trôi nhanh
Thế rồi chồng mới lạnh tanh với nàng
Nay ruồng rẫy vì chán chường

Khiên nàng tử phận tìm đường trở lui
Quay về tổ ấm trước thôi
Thưa cùng chồng cũ những lời yêu thương:
“Em đây là vợ của chàng
Trở về nói lại dở dang cuộc tình!”
Người chồng lớn tiếng thanh minh:
“Vợ tôi đã chết cỏ xanh nấm mồ
Cô sao ăn nói hồ đồ
Đối gian chi vậy! Thế cô muốn gì?”
Cô nàng biện bạch tía lia
Mong chồng nhận vợ xưa kia là mình
Nhưng chồng phủ nhận tận tình:
“Vợ tôi đã chết rành rành từ lâu
Tôi nào tin được cô đâu
Nhận cô làm vợ nghe sao lạ kỳ!”

*

*Thế gian nào có khác gì
Lắm người thành kiến rất chi sai lầm
Nhưng không chịu cải đổi dần,
N hư phường ngoại đạo tà tâm lâu đời
Dù nghe Giáo Pháp tuyệt vời
Cũng không tin tưởng vào nơi Đạo Vàng
Giống người chồng ngốc thảm thương
Vợ tuy còn sống trăm đường chẳng tin.*

* 5 *

KHÁT KHÔNG UỐNG NƯỚC

Thuở xưa có kẻ đi đường
Rất là khát nước nên dừng chân đây
Kiếm tìm nước khắp Đông Tây
Thấy sương lóng lánh giăng đầy phía xa
Tưởng là nước vội tìm qua
Mới hay làm lẫn. Thế là trở lui.
Cuối cùng tìm được nước rồi
Dòng sông trong mát, nước trôi không ngừng
Nhưng chàng chỉ đứng dòm chừng
Nhìn xem. Không uống. Lạ lùng vậy thay!
Người ta thấy, vội hỏi ngay:
“Anh đi tìm nước, nước đây dưới sông
Sao không uống, chỉ đứng trông?”
Anh chàng đáp lại vô cùng kỳ khôi:
“Nước sông này nhiều quá trời
Một lần mà uống có đời nào xong,
Uống một lần hết nước sông
Thời tôi mới uống, mới không ngại ngần.”
Mọi người quanh đấy cười âm
Chê anh chàng nọ ngu đàn mãi thôi.

*

*Thế gian có một ít người
Không gần chân lý, sống đời lầm sai
Luôn gần bướng chẳng nghe ai*

*Cho là Giới Luật Phật thời lớn lao
Lại thêm nghiêm ngặt xiết bao
Thọ trì, tuân giữ hết nào dễ đâu
Họ tin vậy nên từ lâu
Sa chân giới cấm, lao đầu bển mê
Để rồi đau khổ tràn trề
Trong vòng sinh tử nẻo nề nổi trôi
Khó mà đắc Đạo trọn đời
Xem ra đáng trách, nghĩ thời đáng thương
Khác chi kẻ khát đi đường
Kiếm ra được nước không màng uống thôi!*

** 6 **

GIẾT CON CHO ĐỦ GÁNH

Có người nuôi bảy đứa con
Một con bỗng chết, không còn sống thêm
Thì hài anh chẳng chôn liền
Trong nhà anh vẫn giữ nguyên con mình
Rồi anh cùng cả gia đình
Dọn đi nơi khác. Quả tình lạ thay!
Láng giềng thấy vậy nói ngay:
“Sao không gánh xác chết này đi chôn
Mà anh lại bỏ đi luôn
Hành vi như vậy chẳng khôn chút nào
Rất là đại dột biết bao.”
Anh kia bèn đáp: “Biết sao bây giờ

Chắc chi tôi đã dại khờ
Một con nằm chết vậy mà khó khăn
Muốn cho quang gánh được cân
Hai đầu cần có xác thân hai người
Gánh đi chôn mới dễ thôi
Mới thành đủ gánh đôi nơi cân bằng.”
Thế rồi anh chợt nghĩ rằng
Giết thêm đũa nữa dễ dàng gánh ra
Nghĩ xong anh chẳng nề hà
Giết thêm một đũa thế là đủ đôi
Hai con thành một gánh rồi
Gánh lên chôn tại núi đồi trên cao.

*

*Truyện này tỉ dụ giống sao
Người tu Giới Luật phạm vào ít thôi
Nhưng không sám hối một lời
Ăn năn cũng tránh. Tính bài dối gian
Làm như giữ Giới đàng hoàng
Có ai chỉ trích lại càng ngang nhiên
Bao Giới Luật cứ phạm thêm
Nói rằng: “Sau đó sẽ liền ăn năn
Sẽ liền sám hối một lần
Cho thêm thuận tiện, đâu cần ngưng ngay.”
Tu như vậy sai lầm thay
Giới như ngọc quý hàng ngày phải tuân,
Tu sai thời tiếc vô ngần
Giống người ngu xuẩn bội phần kẻ trên
Muốn cho đủ gánh hai bên
Vô minh sai khiến giết thêm con mình.*

* 7 *

NHẬN NGƯỜI LÀM ANH

Một người giàu có thuở xưa
Tác phong đứng đắn lại thừa thông minh
Cho nên các kẻ chung quanh
Tỏ lòng thán phục, tỏ tình kính yêu
Xa gần ái mộ rất nhiều.
Bỗng đâu có kẻ sớm chiều lân la
Tới lui thăm viếng thiết tha
Rồi sau nhận họ: “Ông là anh tôi.”
Điều này cũng dễ hiểu thôi
Của làm tôi mất khiến người dối gian
Kết thân thích, nhận họ hàng
Để mà lợi dụng bạc vàng chứ đâu.
Ít lâu sau người nhà giàu
Khôn cùng, sa sút hết mau bạc tiền
Kẻ kia bèn trở mặt liền
Giờ đây lại nói: “Chẳng quen thuộc gì
Ông nào có phải anh chi.”
Lời sao lãnh đạm, nghe thì đáng khinh
Bà con lối xóm bực mình
Cười chê kẻ đó: “Quả tình bất nhân!”

*

*Truyện này thí dụ rất gần
Có phùng tà giáo manh tâm lọc lừa
Lời hay của Phật nhận bừa*

*Nhận là giáo pháp từ xưa của mình
Đến khi dân chúng ở quanh
Cùng nhau bảo họ thực hành ngay đi
Những người này chẳng phụng trì
Chẳng theo giáo pháp thực thi chút gì
Hoàn toàn chỉ muốn ngăn che
Âm mưu tội ác u mê gian tà.
May thay Giáo Pháp Phật Đà
Để chi bị bọn tà ma lộng hành.*

* 8 *

TRỘM ÁO NHÀ VUA

Có người ở chốn quê mùa
Lén vào kho áo nhà vua trộm về
Bộ y phục đẹp kể chi
Trộm xong trốn tới vùng kia xa vời.
Khi vua biết vụ trộm rồi
Phái nhiều binh lính khắp nơi truy tìm
Cuối cùng cũng bắt được liền
Giải tên ăn trộm lên trên pháp đình.
Bị tra hỏi, hấn gian tình
Chối luôn tội trộm của mình mới đây
Khai rằng bộ y phục này
Là do tổ phụ lâu nay lưu truyền.
Vua ra lệnh mặc thử liền
Hấn đem y phục mặc lên thân người
Mặc sao lộn bậy tức cười

Món trên xuống dưới, dưới thời lên trên
Áo quần, mũ măng đảo điên
Tỏ ra hãnh chảnh hề quen bao giờ.
Vua bèn phán: “Không còn ngờ
Điều này chứng tỏ ngươi là kẻ gian
Đây là y phục cung vàng
Riêng vua cùng với các quan thường dùng.”
Trộm khờ cứng họng hết đường
Cúi đầu thú nhận tội cùng vua thôi.

*

*Truyện này thí dụ lâu rồi
Vua là Đức Phật của thời xa xưa
Còn y phục được coi như
Chính là Giáo Pháp tối ư nhiệm mầu
Nhà quê kẻ trộm khác đâu
Là phường tà giáo mưu cầu gian manh
Trộm của người rồi chí tình
Nhận làm giáo pháp của mình đầy thôi
Trộm điều Phật dạy tuyệt vời
Khoe rằng giáo pháp của nơi chính mình
Nhưng không biết cách thực hành
Vì không thấu hiểu cho rành trước sau
Cho nên lộn bậy đuôi đầu
Đảo điên bản chất lộ mau tức thì.*

* 9 *

KẺ NGỐC KHEN CHA

Có ông nọ thuở xưa xa
Hay khen đức hạnh của cha ruột mình
Khoe cùng người đứng chung quanh:
“Cha tôi chính trực, hiền lành mãi thôi
Không làm hại sinh mạng người
Ghét quân cướp giết, ghét ai lọc lừa
Công bình, đức độ, nhân từ
Tránh lời gian dối, lại ưa giúp đời
Cứu người nguy khốn khắp nơi
Từ bi nở đẹp tuyệt vời trong tâm.”
Bấy giờ có kẻ ở gần
Vốn mang bản chất ngu đần, vô minh
Nghe xong chợt nghĩ: “Quả tình
Mình nên ca tụng cha mình một phen.”
Hắn bèn lên tiếng bon chen:
“Cha tôi đức hạnh vượt trên khắp làng
Cha ông so chẳng sánh ngang.”
Bà con quanh đó rộn ràng hỏi ngay:
“Cha anh như vậy tốt thay
Thế thì đức hạnh trước đây thế nào?”
Kẻ ngu vênh mặt tự hào:
“Cha tôi từ nhỏ ưa nào chuyện dâm
Tuyệt đường tình dục bao năm
Chẳng hề biết đến. Không ham chuyện này.”
Mọi người cười rộ hỏi ngay:

“Cha anh đoạn dục từ ngày ấu thơ
Làm sao để được anh ra?”
Kẻ ngu cứng họng khó mà nói chi.

*

*Ở đời khen ngợi chuyện gì
Cần cho chân thật, chớ hề dối gian
Nói sai tai hại vô vàn
Không mang hiệu quả, xa gần khinh khi
Phật tuyên “ngũ giới” xưa kia
Dạy đừng “vọng ngữ”. Ta thì chớ quên!*

* 10 *

NHÀ GIÀU CÁT LẬU

Có chàng giàu có kẻ chi
Tiền nhiều nhưng lại ngu si tức cười
Không hề biết đến việc đời,
Một hôm chàng chọt dạo chơi trong vùng
Ngang căn nhà của phú ông
Rất chi đẹp đẽ, vô cùng cao sang
Ba tầng lầu thật huy hoàng
Chàng nhìn ham thích xốn xang nghĩ rằng:
“Tiền ta tuy chẳng sánh bằng
Ít ra đủ cát một tầng cũng hay.”
Chàng về hào hứng mời ngay
Một nhà kiến trúc vùng này tới mau
Hỏi thăm: “Nhà ba tầng lầu
Thời ông có cát khi nào hay chưa?”

Người xây cất cười rồi thưa:
“Ba tầng lầu đó tôi thừa khả năng.”
Thế là hợp với ý chàng
Chàng nhờ người đó vội vàng khởi công:
“Cất lầu ba giống phú ông
Làm ngay cho đẹp, phải trông tuyệt vời.”
Người xây cất đồng ý thôi
Thợ thời đem tới, đất thời san ra
Đắp nền móng, dựng tường nhà.
Chàng giàu ít bữa ghé qua xem chừng
Hỏi thăm cho biết tỏ tường:
“Này ông kiến trúc, ông đang làm gì?”
Người xây cất đáp tức thì:
“Nhà ba tầng đó, có chi lạ nào.”
Chàng giàu bèn nói: “VẬY sao,
Xây chi tầng dưới tốn hao phiền hà
Chỉ cần xây cái lầu ba.”
Người xây cất đáp: “Làm nhà trước sau
Phải xây tầng dưới khởi đầu
Xong rồi ta mới xây lầu tầng trên.”
Chàng giàu ngu ngốc ngăn liền:
“Không! Tôi chỉ muốn trả tiền cho ông
Cất lầu ba cho chóng xong
Còn hai tầng dưới tôi không yêu cầu!”
Người xây cất cười hồi lâu
Tận tình giảng giải. Chàng đâu nghe gì.
Tỏ ra cố chấp kẻ chi
Yêu cầu kiên quyết thực thi ý mình.
Chàng giàu ngu ngốc thật tình

Cất lâu công việc đành đành lại thôi.

*

*Truyện này tí dụ ở đời
Trong hàng Phật tử có người biếng tu
Phụng thờ “Tam Bảo” ơ hờ
Tu “Giới, Định, Tuệ” cũng lơ là hoài
Tưởng làm tu vậy đúng rồi
Không cần theo bước của người tu lâu
Muốn mình “chứng quả” thật mau
Bỏ ba “quả vị” khởi đầu đường tu
Vượt ngay tới quả thứ tư
Thành A La Hán theo như ước nguyện.
Tu như vậy thật cuồng điên
So cùng chàng ngốc ở trên khác gì!*

* 11 *

BÀ LA MÔN GIẾT CON

Có người ngoại đạo thuở xưa
Tự xưng mình giỏi nên ưa khoe tài
Rành quá khứ, biết tương lai
Bao điều học vấn trên đời tinh thông
Nói ra trôi chảy vô cùng.
Một hôm chàng muốn phô trương tay nghề
Bèn đi đến một nước kia
Ôm theo con nhỏ, nã nê khóc than.
Mọi người thấy lạ hỏi han:

“Tại sao anh khóc vô vàn tang thương?”
Chàng lên tiếng đáp nã nùng:
“Con tôi sẽ chết trong vòng bảy hôm
Cho nên tôi rất đau buồn.”
Bà con thương hại khuyên luôn anh này:
“Con anh hiện mạnh khoẻ thay
Làm sao chỉ sống bảy ngày nữa thôi
Chắc là anh tính lầm rồi
Chỉ thêm buồn khổ hại người, ích chi.”
Chàng bèn quả quyết tức thì:
“Tôi xem chính xác, ít khi sai lầm
Mặt trời có thể mờ dần,
Mặt trăng có thể khuất luôn trên trời,
Muôn sao có thể rụng rơi
Riêng tôi đoán đúng mọi lời tiên tri.”
Bảy ngày lần lượt trôi đi
Con chàng không chết. Có gì lạ đâu.
Chàng bèn tính toán trong đầu
Muốn cho danh dự trước sau bảo tồn
Chàng ra tay giết con luôn
Chứng minh mình chẳng đoán lầm đoán sai.
Bà con thấy vậy phục tài
Cùng nhau tin tưởng, đồng thời ngợi ca
Tiếng tăm từ đó vang xa
Số người tôn kính thật là nhiều thôi.

*

*Biết bao ngoại đạo ở đời
Muốn người tin phục, buông lời dối gian
Nhận mình đấng đạo thánh nhân*

*Rồi mang thủ đoạn bạo tàn phô trương
Khi cần mê hoặc người thường
Hầu mong hưởng lợi. Trăm phương khác gì
Kẻ gian manh kẻ trên kia
Giết con cho đúng “tiên tri”, đúng lời.
Kẻ này sẽ gặt tức thời
Tương lai quả báo toi bời sâu bi!*

*** 12 ***

QUẠT NƯỚC ĐƯỜNG

Thuở xưa có một anh kia
Nấu đường cát trắng chuyên nghề đã lâu
Một hôm đang bận, chợt đâu
Có ông khách nọ sang giàu đến thăm
Anh ngưng nấu, chạy lăng xăng
Hết lòng o bế khách sang tới nhà,
Muốn mời khách uống nước trà
Anh đi lấy nước đổ ra cái nồi
Thêm đường một ít vào rồi
Bắc lên lò nấu, lửa thời chụm lên
Lửa to, nước nóng sôi liền
Sôi lên sùng sục. Anh bèn lo âu
Nước đường nóng, dễ uống đâu
E rằng khách quý chờ lâu bực mình
Phải làm cho nước nguội nhanh
Anh bèn quạt nước ở quanh trong nồi
Quạt lâu, đường vẫn cứ sôi

Vì anh lính quýnh quên đời nồi đi
Nồi còn trên bếp lửa kia
Dưới còn lửa nóng đường thì vẫn sôi.
Anh chàng quạt lẹ đã đời
Cho nên toát cả mồ hôi đầm dề.
Mọi người quanh đó cười chê:
“Phí công quạt mãi không hề ích chi
Dưới nồi không tắt lửa đi
Quạt hoài nước chẳng để gì nguội cho!”

*

*Truyện này tí dụ người tu
Tham, Sân, Si chẳng diệt trừ cho nhanh
Lửa phiền não đó hoành hành
Làm sao giải thoát ngọn ngành khổ đau
Dù tu khổ hạnh dài lâu
Năm giường gai góc có đâu ích gì
Hành thân, hành xác thăm thê
Uổng công, vô ích, dễ chi viên thành
Tương lai đau khổ quấn quanh
Trôi lăn trong cõi tử sinh xoay vòng.*

* 13 *

SỰ THẬT CHỨNG MINH

Trong nhà một nhóm ngồi quanh
Phẩm bình đực hạnh một anh ở ngoài
Một người lên tiếng chê bai:

“Anh này mọi việc trên đời đều hay
Trừ hai điều đáng chê thay
Một là sân hận nổi ngay dễ dàng
Hai là lỗ mãng vô vàn
Mỗi khi chạm việc liên quan đến mình.”
Người này đang kể sự tình
Thời anh chàng đó thành linh đi ngang
Bên tai nghe lọt rõ ràng
Đùng đùng nổi giận vội vàng ra tay
Nhảy chồm ngay vào nhà này
Túm người đang nói trong đây đánh liền
Miệng thời la hét cuồng điên:
“Ta nào sân hận, chớ nên nói càn
Ta nào lỗ mãng hung tàn!”
Mọi người quanh đó can ngăn thốt lời:
“Hãy nhìn hành động của người
Những gì hiện tại tức thời chứng minh
Hận sân, lỗ mãng đầy mình
Người ta bình phẩm quả tình chẳng sai.”

*

*Trần gian tội lỗi lắm người
Suốt ngày trác táng, cả đời say sưa
Nào đâu tự nhận thói hư
Chẳng ưng chỉ trích, không ưa phê bình
Nghe chê, xấu hổ, bực mình
Giận lên tìm cách gian manh trả thù
Khó mà tiến trên đường tu,
Dấn sâu cõi ác vốn từ xưa kia
Gánh vào hậu quả nào nề!*

* 14 *

GIẾT KẼ DẪN ĐƯỜNG

Một đoàn đông toàn thương gia
Dự trù vượt biên đi xa buôn hàng
Tìm đường sinh sống lang thang
Lộ trình đoàn phải băng ngang cánh đồng
Đầy nguy hiểm, rộng mênh mông
Cả đoàn lúng túng, đường không biết rành
Bàn nhau mời kẻ giúp mình
Đi theo chỉ lối, khởi hành luôn thôi.
Nửa đường vừa vượt qua rồi
Đoàn buôn bắt chợt gặp ngôi miếu thần
Giữa đồng bát ngát vô ngần,
Chiếu theo tập quán của dân vùng này
Thời đoàn cần cúng miếu ngay
Một người phải giết tại đây tế thần
Mới mong đi thoát cả đoàn.
Thương gia xúm lại họp bàn riêng tư:
“Chúng mình thân thích từ xưa
Đồng hương, bè bạn, rất ư lâu đời
Lạ thời chỉ có một người
Là người đưa lối, giết thời tiện thay
Để đem cúng tế miếu này.”
Bàn xong là họ ra tay tức thì
Mang người đưa lối giết đi
Giết xong nghĩ chuyện cúng kia yên lành

Đoàn buôn tiếp tục lộ trình
Tiếc rằng không có ai rành đường đi,
Giữa đồng hoang vắng bốn bề
Bơ vơ, lạc lõng, thảm thê, hãi hùng
Để rồi cả bọn cuối cùng
Thả đều chết thảm trong vùng hiểm nguy.

*

*Truyện này tỉ dụ mỗi khi
Muốn vào biển Phật Pháp kia kiếm tìm
Những châu báu quý lưu truyền
Pháp lành ta phải tu liền ngay thôi
Nói theo Giáo Pháp tuyệt vời
Đưa đường chỉ lối tới nơi an lành.
Nhiều người điên đảo tu hành
Pháp lành, Chân Lý chí tình bỏ qua
Quay cuồng trong cõi ta bà
Đường dài sinh tử khó ra được nào
Chìm trong biển khổ dăng trào
Trôi xa bờ giác, lạc vào bến mê.*

* 15 *

MUỐN CON MAU LỚN

Thuở xưa có một ông vua
Quý yêu công chúa mới vừa sinh ra
Nên vua mong muốn thiết tha
Con mình mau lớn để mà ngắm trông

Vua bèn triệu đến hoàng cung
Lương y một vị tiếng lừng khắp nơi
Rồi vua thương lượng cùng người:
“Hiện ông có thuốc tuyệt vời gì không
Để cho công chúa uống xong
Tức thì mau lớn ta mong nhờ người.”
Lương y từ tốn trả lời:
“Thuốc hay như vậy kiếm thời cũng ra
Nhưng mà phải đến phương xa
Có điều tôi muốn trình qua cùng ngài
Tháng ngày tìm thuốc kéo dài
Thời công chúa phải ở ngoài chón riêng
Ngài đừng thăm. Cần cũ kiêng.
Khi nào kiếm thuốc đã yên chuyện rồi
Và công chúa dùng xong xuôi
Tới thăm thuận tiện thời tôi thỉnh mời.”
Vua nghe, ưng thuận, y lời.
Lương y từ biệt thành thoi ra về
Lên đường đi kiếm thuốc kia
Mười hai năm chẵn tới kỳ trở lui
Kiếm ra được thuốc quý rồi
Đưa công chúa uống tức thời thuốc tiên
Xong đưa công chúa đi liền
Vào trình diện đấng vua hiền trong cung.
Nhà vua rất đổi vui mừng
Thấy công chúa đã vô cùng lớn khôn
Ngợi khen thầy thuốc kia luôn:
“Thầy tài, thầy giỏi không còn ai hơn,
Và công chúa được nhờ ơn

Thuốc hay, chóng lớn, vô vàn tốt tươi.”
Sau khi vua nói dứt lời
Sai quan ban thưởng cho người có công
Nhiều tài vật quý vô song.
Mọi người rõ chuyện cười ông vua này
Là người đại dột lắm thay
Tuổi con mà cũng không hay biết gì.

*

*Người tu Đạo Phật từ bi
Hành trì cần phải rất chí chân tình
Tinh anh tìm hiểu tự mình
Rằng: “Khi nước đến sẽ thành ra ao
Dòng trong sẽ hiện trăng sao.”
Mới mong công đức trước sau vẹn toàn
Nếu không cố gắng chuyên cần
Không theo Phật Pháp vô ngần thâm sâu
Chỉ mong kết quả cho mau
Khó mà đạt được đạo màu tối cao.
Kẻ ngu muội đáng cười sao!*

* 16 *

TƯỜI MÍA BẰNG NƯỚC MÍA

Hai người trồng mía thi đua
Cùng so tài nghệ hơn thua một ngày
Xem ai giỏi, xem ai hay
Ai trồng mía tốt thưởng ngay, khen liền,

Ai trồng mía xấu thời phiên
Bị người kia phạt. Hai bên đồng lòng.
Một anh tự nghĩ: “Mía ngon
Vì xưa nay ngọt, ai còn lạ chi
Muốn tăng thêm vị ngọt kia
Minh dùng nước mía tưới thì tốt cây.”
Nghĩ xong anh thực hiện ngay
Mang nhiều mía ép, nước đầy chảy ra
Rồi bung nước mía đem qua
Tưới lên vườn mía anh ta mới trồng.
Chao ơi, hao tổn vô cùng
Mà rồi kết quả lại không được gì
Cả vườn mía mới trồng kia
Đều hư hoại hết. Ngu si! Đáng cười!

*

*Truyện này tỉ dụ ở đời
Khi tu Phật Pháp lắm người kỳ khôi
Không theo đường chính sẵn rồi
Giở trò gian dối, lời thôi, khác thường
Đui mù tu luyện sai đường
Ý quyền, ý thế giàu sang của mình
Cướp ngang tài sản dân lành
Dem làm phước thiện mong thành công ngay
Quả lành mong sẽ tới tay
Ngờ đâu kết quả đắng cay vô vàn
Hao tinh thần, phí thời gian
Nhọc công vô ích, đạo vàng thấy đâu
Tương lai tai họa thảm sầu
Giống người tưới mía trước sau khác gì!*

* 17 *

VÌ NHỎ MÁT LỚN

Có chàng cho mượn năm đồng
Đã lâu con nợ cũng không trả tiền
Chàng bèn tìm đến đòi liền
Qua nhà con nợ ở bên kia làng
Có dòng sông rộng chắn ngang
Phải đi đò khiến anh chàng tốn hao
Ba đồng một lượt, ít sao!
Tới nơi người mượn nợ nào có đây
Vắng xa nhà đã mấy ngày
Thế là chàng lại phải quay đầu về
Trả ba đồng, giống lượt đi
Tiền đò qua lại vị chi sáu đồng
Tính ra quả thật nhọc công
Lại thêm tốn thất mà không được gì.

*

*Ở đời thấy có nhiều khi
Vì tranh chút lợi rất chi tâm thường
Chúng sinh hành động làm đường
Thanh danh bại hoại thảm thương theo liền
Gặt về kết quả mượn phiền
Và rồi chút lợi cũng bèn được đâu,
Đời này tiếng xấu ngập đầu
Đời sau quả báo đón đau dữ dần.*

* 18 *

TRÊN LẦU MÀI DAO

Có chàng nợ thuở xa xưa
Từ lâu phục dịch cho vua của mình
Quả là khổ sở thật tình
Tâm tư mỗi mệ, thân hình tang thương
Nhà vua bèn thưởng cho chàng
Lạc đà vừa chết để mang về nhà.
Món quà vua quý ban ra
Chàng mang về tính lột da tức thì
Tiếc thay dao lặt quá đi
Lưỡi kia không sắc để chi đứt nào.
Chàng đi tìm đá mài dao
Thấy viên đá ở lầu cao trên cùng
Chàng leo lên mài dao xong
Quay lui trở xuống đem dùng dao kia
Lột da. Dao lại lặt đi
Mới dùng chốc lát có gì dài lâu
Thế là chàng lại leo lầu
Đem dao mài nữa rồi mau xuống liền
Lột da. Dao lặt. Lại lên
Xuống lên nhiều lặt cho nên mệ người
Chàng bèn nảy ý lạ đời:
“Lạc đà ta vác lên nơi tầng lầu
Vừa lột da vừa mài dao
Thật là thuận tiện. Ai nào khôn hơn!”
Nghĩ xong chàng thực hiện luôn

Cho là mình quả vô ngân thông minh.
Xa gần lên tiếng phẩm bình:
“Rất chi ngu xuẩn, thật tình dở hơi!”

*

*Truyện này tỉ dụ ở đời
Bao nhiêu giới cấm lắm người không theo
Rời vung tiền của thật nhiều
Để đem bố thí mong gieo phước lành
Mong sao cho bản thân mình
Sau này sẽ được tái sinh cõi Trời
Giống người đàn độn trên thoi
Nào đâu kết quả! Nực cười lắm thay!*

* 19 *

GHI DẤU TRÊN THUYỀN

Một chàng vượt biển đi xa
Thuyền qua ngọn sóng bất ngờ đánh rơi
Chén bằng bạc quý sáng ngời
Chén rơi xuống biển và rồi chìm sâu
Chàng bèn làm dấu thật mau
Hông thuyền ghi lại để sau dễ tìm
Rồi chàng tiếp tục chèo thuyền
Trong tâm tự nghĩ: “Nào quên dễ gì
Chỗ chén rơi đã khắc ghi
Ngang hông thuyền đó kiếm thì khó chi.”
Thời gian hai tháng trôi đi
Thuyền chàng đến địa phương kia xa vời

Ngay trên sông, ở ngoài khơi
Anh chàng bỗng nhớ chén rơi, muốn tìm
Bèn theo dấu tại mạn thuyền
Định tâm sẽ nhảy xuống miền nước sâu.
Có người nhìn thấy hỏi mau:
“Anh làm gì lại lặn vào biển khơi?”
Chàng ung dung khẽ đáp lời:
“Tôi tìm chén bạc đánh rơi ngày nào.”
Người kia hỏi: “Rơi tại đâu?”
Anh chàng: “Rơi tại biển sâu mới rồi
Cách đây hai tháng mà thôi
Và tôi cẩn thận ghi nơi hông thuyền
Chỗ chén rơi để khỏi quên
Ngày nay theo dấu nhảy tìm khó chi.”
Mọi người nghe vậy cười chê:
“Nước sông nước biển có gì khác đâu
Nhưng nơi chốn thời khác nhau
Ngàn trùng cách biệt trước sau xa vời
Rơi một đấng, lặn một nơi
Làm sao tìm được chén rơi của mình.”

*

*Truyện này nhắc nhở chúng sinh:
“Có người ngoại đạo tu hành buông lời
Không theo chính hạnh tuyệt vời,
Tu theo khổ hạnh, công thời tiêu tan
Vừa vô ích, vừa làm than
Một ly sai biệt đậm ngàn mất đi,
Ta cần sáng suốt kể chi
Phải theo đúng Chánh Pháp khi tu hành!”*

* 20 *

TRẢ THỊT

Nước kia có một ông vua
Nghe lời đồn đãi khó ưa về mình
Ngoài đời có kẻ phê bình
Rằng mình bạo ngược, tính tình tàn hung
Còn về chính trị chẳng thông,
Vua nghe tức bực trong lòng lắm thay
Vua bèn hạ lệnh ra ngay:
“Bắt cho kỳ được tên này về cung
Tên này phạm thượng vô cùng.”
Tuy nhiên mật thám truy lùng không ra
Biết ai mà bắt bây giờ
Nịnh thần có kẻ bất ngờ trình tâu,
Vua nghe ra lệnh tóm đầu
Một viên quan nọ có đâu tội tình
Rồi lên án chịu cực hình
Lóc trăm lạng thịt trên mình quan kia
Sau xương sống, thật thảm thê
Gọi là trừng phạt tội “khi quân” này.
Thế rồi sau một ít ngày
Có người minh chứng vua hay rõ ràng
Vị quan đó bị hàm oan
Dám đâu nói xấu cung vàng khi nao.
Nhà vua hối hận biết bao
Oan người vô tội lẽ nào để yên
Phải đền bù cho người hiền

Đền bù tổn thất lại liền một khi
Vua bèn ra lệnh lạ kỳ
Dùng ngàn lạng thịt tức thì đắp lên
Ngay xương sống, trả lại liền
Nghĩ bù đắp vậy là yên mọi bề.
Vị quan được trả thịt về
Vẫn còn đau đớn nào nề khóc than
Cứ rên rỉ suốt canh tàn
Nhà vua nghe được chẳng cần xét suy
Đến nơi vặn hỏi quan kia:
“Người còn khóc lóc làm chi nữa mà
Thịt người ta chỉ lấy ra
Có trăm lạng thịt. Nay ta đền bồi
Một ngàn lạng thịt đủ rồi
Cớ sao người vẫn còn ngòi than thân?”
Nạn nhân mệt mỏi vô ngần
Không còn sức lực, chịu thâm đốn đau,
Người chung quanh vội trình tâu:
“Nếu ai mà có chặt đầu đại vương
Rồi sau họ lại bồi thường
Một ngàn đầu khác cũng không ích gì
Làm sao dính lại đầu kia!”
Vua nghe nói vậy, lằm lì, lặng thinh.

*

*Kẻ ngu trong đám chúng sinh
Tham vui hiện tại thoả tình không thôi
Sợ đâu hậu quả tương lai,
Họ gây khổ não cho người chung quanh
Góp gom tiền của về mình*

*Rồi đem làm phúc, quả lành cầu mong
Mong bao tội lỗi diệt xong,
Nghĩ suy như vậy là không đúng rồi.
Truyện nhà vua lóc thịt người
Khuyên đừng cầu thả buông lời việc gì
Bạo tàn, lỗ mãng ích chi
Kéo khi làm lỡ khó bề sửa sai!*

* 21 *

CẦU CON

Ở trong vùng có một bà
Sinh con một đứa rất là mừng vui
Nhưng rồi mẹ muốn đủ đôi
Muốn thêm đứa nữa cho đời tươi thêm
Nên bà dò hỏi chị em
Hỏi đàn bà khác thân quen giúp mình:
“Xin ai có kế tài tình
Chỉ tôi phương pháp để sinh thêm nào.”
Có bà lão tuổi đã cao
Bấy giờ lên tiếng: “Sinh đâu khó gì
Nhưng con đầu phải giết đi
Để rồi lấy máu tế thì linh thay
Tế thần xong toại ý ngay
Đó là phương pháp già này tinh thông.”
Nghe lời bà mẹ xiêu lòng
Định làm theo vậy mà không ngại ngần
May thay lối xóm ở gần

Có người hay biết cản ngăn bà liền
Trách rằng: “Chị quả cuồng điên
Muốn thêm con nữa, cứ nên mong cầu
Nhưng sao tính giết con đầu
Giết xong nhìn lại còn đâu đứa nào
Thật là đại dột biết bao
Chị cần xét lại xem sao. Chớ làm!”

*

*Ở đời lắm kẻ sai lầm
Dị đoan, mê tín, theo chân thuyết tà
Do phường ngoại đạo đề ra
Rằng: “Muốn hạnh phúc thăng hoa cuộc đời
Phải tu khổ hạnh tức thời
Nhảy vào hầm lửa, nằm gai, trần truồng.”
Tu sai nên chỉ uống công
Khổ thân tự hại chứ không phước gì
Đâu sinh lên được Trời kia
So cùng Phật Giáo rất chi ngược đời
Vì xa Chánh Pháp tuyệt vời.*

* 22 *

BÁN TRÂM HƯƠNG

Có chàng lặn lội biển khơi
Tìm trâm hương quý kiếm lời bán ra
Trải nhiều năm tháng trôi qua
Công lao kết quả thật là tốt thay
Trâm hương được một xe đầy

Dem về giữa chợ chàng bầy bán rao
Vì hàng quý, nên giá cao
Thành ra chẳng có ai nào muốn mua
Chàng buồn chán, chàng ưu tư
Băn khoăn tính toán nhưng chưa được gì.
Chợt chàng ngó thấy người kia
Mang than ra chợ bán thì hết mau
Có bao giờ ế hàng đâu
Chàng nhìn, tính toán trong đầu loay hoay:
“Ta đem đốt trầm hương này
Thành than rồi bán xong ngay dễ dàng.”
Nghĩ xong chàng đã vội vàng
Mang trầm hương đốt thành than hết liền
Đưa ra chợ bán kiếm tiền
Thế là bán chạy quả nhiên hết hàng.
Buồn thay giá một xe than
So ra rẻ mạt sao bằng trầm hương.

*

*Truyện này khuyên khách thập phương
Tu hành chớ ngại con đường gian truân
Nếu mong Phật quả thành tâm
Khó chi ta cũng ngàn lần vượt ngay.
Giữ nguyên quả vị Phật này
Chớ nên thoái chí chẳng hay chút nào,
Giữ nguyên quả vị tối cao
Quyết tâm thành đạt chớ nao núng lòng.*

* 23 *

TRỘM MÈN

Có tên trộm thật ngu si
Vào nhà giàu có lấy đi ít hàng
Toàn là gấm quý hạng sang
Rồi còn vợ vét trên đường rút lui
Một mền rách nát tả tơi
Và quần áo cũ của người chủ gia
Xong rồi mới chịu đi ra
Dem hàng gấm quý bao qua ngoài cùng
Áo quần, mền rách phía trong
Gói thành một gói, cỡi lòng thanh thoi.
Sau này đi khắp mọi nơi
Hắn mang gói đó chẳng rời phút giây.
Mọi người biết được chuyện này
Đều chê cười hắn là tay ngu dân.

*

*Ở đời ai đã phát tâm
Tin theo Phật Pháp chuyên cần tu thân
Không nên trở lại sai lầm
Tham lam danh lợi dương trần làm chi
Để rồi Giới Luật phá đi.
Nếu ai điên đảo nghĩ suy sai đường
Giới thanh tịnh cứ coi thường
Tất nhiên đức hạnh tổn thương nặng nề
Khiến cho thiên hạ cười chê!*

-oOOo-

* 24 *

GIEO MÈ

Có người ăn chút vừng mè
Khi ăn mè sống anh chê bai liền
Ăn mè rang chín anh khen
Rồi anh tự nghĩ: “Minh nên trồng mè
Mè rang chín ăn ngon ghê
Nếu đem mè chín trồng thì tốt cây
Chắc cây cho hạt ngon đây.”
Nghĩ xong anh thực hiện ngay tức thì
Rang vừng mè cho chín đi
Rồi mang tới mảnh đất kia gieo trồng.
Than ôi kết quả chờ trông
Chẳng cây nào mọc! Uổng công mất rồi!

*

*Truyện này ví dụ có người
Tu theo hạnh Bồ Tát thời không vui
Than tu khổ hạnh buồn đời
Con đường Phật quả xa vời, gian nan.
Sau khi nghĩ bèn chuyển sang
Chỉ tu theo hạnh dễ dàng mà thôi
Làm A La Hán được rồi
Đường tu mau chóng, luân hồi thoát ngay
Chẳng còn sinh, tử vẫn xoay.
Tu như vậy thật tiếc thay vô cùng
Sau này khó thể trông mong
Muốn cầu Phật quả có hòng được đâu!*

* 25 *

NUỚC VÀ LỬA

Có người sống tại nhà này
Thường hay làm mọi việc ngay trong phòng
Cần nước lạnh, cần lửa hồng,
Lửa chàng nhóm ở bên trong chén sành
Nước thời chứa ở trong bình
Cái bình bằng thiếc nhỏ xinh, nóng liền.
Chàng lo chuẩn bị làm đêm
Để bình đựng nước lên trên chén sành
Trong lòng tự nghĩ khôn lanh:
“Lửa hồng, nước lạnh sẵn dành tại đây
Tối nay làm việc có ngay.”
Khi quay lại đó tiếc thay cho chàng
Nước thời nóng, thật lỡ làng
Lửa vì bị đẩy nên tàn mất đi
Cả hai dùng chẳng được chi
Việc làm chậm trễ cũng vì khờ thôi.

*

*Truyện này ví dụ ở đời
Xuất gia cầu học lắm người hăng say
Học theo Phật Pháp điều hay
Nhưng rồi quyến luyến lại quay về nhà
Về gia đình, khó thoát ra
Thân chìm cõi tục, tâm sa biển tình
Lửa công đức tàn lụi nhanh
Nước trì giới, đức tu hành mất đi*

*Thế gian sự nghiệp còn gì
Chỉ còn một nỗi sầu bi dâng tràn!*

* 26 *

BẮT CHƯỚC VUA

Có người nọ thuở xa xưa
Muốn tìm cách khiến cho vua của mình
Được hài lòng, vui thật tình
Tìm người quen hẳn chân thành hỏi han,
Người quen mách kế cho rằng:
“Lấy lòng vua cũng dễ dàng, khó chi
Anh nên bắt chước ngài đi
Theo từng điệu bộ mỗi khi gần ngài.”
Hắn khen: “Ý kiến thật tài.”
Xong rồi hắn đến nơi ngai vàng liền
Đổi theo cử chỉ vua hiền
Để rồi bắt chước giống in mọi điều.
Bấy giờ vua nháy mắt nhiều
Hắn bèn cũng chớp mắt theo liền hồi
Giống như in, giống quá trời
Nhà vua thấy lạ thốt lời hỏi ngay:
“Sao ngươi chớp mắt mãi đây
Bị lông hay bụi bắn bay rớt vào?”
Hắn bèn lên tiếng thưa mau:
“Mắt tôi vẫn tốt từ bao lâu rồi
Cầu mong lấy được lòng ngài
Nên tôi bắt chước, tức thời theo ngay

Nhái cho thật giống, thật hay
Ngài vui, ban thưởng, thân này thặng hoa.”

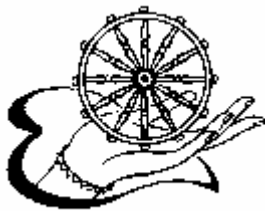
Vua nghe nổi giận thét la:

“Nhà ngươi láo xược chẳng tha được nào!”

Vua sai quân lính lôi vào
Phạt về tội dám hỗn hào cùng vua
Đánh đòn một trận cho chừa
Đuôi ra khỏi nước kẻ như tàn đời.

*

*Truyện này thí dụ nhiều người
Được nghe Phật Pháp để rồi tu theo
Nhưng không hiểu được một điều
Phật vì đại chúng tuy nêu Pháp lành
Pháp nhiều khi thấp thật tình
Giúp người kém cõi thắm nhanh đạo màu,
Họ nào hay biết được đâu
Khi nghe Pháp thấy có câu, chữ nào
Tỏ ra không được thanh cao
Họ bèn lên tiếng ồn ào chê bai
Hoặc là bắt chước làm sai
Mất đi thiện lợi, gánh tai hại về
Đọa vào đường ác nào nề
Mất đi chứng ngộ, thảm thê khổ hình.*

* 27 *

TRỊ VẾT THƯƠNG

Tội thay có một ông già
Bị vua đánh đập rất là nhân tâm
Mang thương tích nặng vô ngàn
Ông dùng phân ngựa thoa luôn ngay vào
Vài hôm thương tích lành mau.
Có người ngu nọ thấy sao lạ lùng
Bèn lên tiếng nói vui mừng:
“Ta vừa học được một phương thuốc này
Trị thương tích thật là hay.”
Người ngu vội vã về ngay nhà mình
Gọi con ra khê tâm tình:
“Cha vừa biết thuốc chữa lành vết thương
Thật hay ho, thật lạ thường
Con để cha đánh sau lưng bây giờ
Rồi khi thương tích hiện ra
Thuốc hay kia sẽ đem thoa chữa liền
Chắc là hiệu nghiệm vô biên.”
Con nghe cha nói xong bèn chịu ngay
Đánh lưng con cha ra tay
Rồi đem phân ngựa thoa đầy vết thương
Thật là ngu xuẩn trăm đường
Khiến cho thiên hạ bốn phương chê cười.

*

*Truyện này thí dụ có người
Muốn tu học Phật Pháp thời làm mê*

*Để phiên nào, tham sân si
Tự do phát khởi. Mất đi Pháp Lành
Lại thêm nghiệp lụy tăng nhanh.
Tỉ như nghe nói thực hành tốt thay
“Quán thân bất tịnh” thật hay
Thân phàm ngũ uẩn bỏ ngay dễ dàng
Thoát ly sinh tử đôi đường,
Hẩn bèn “nữ sắc” coi thường quán mau
Quán thêm “ngũ dục” xem sao
Than ôi kết quả thâm sâu tới nhanh
“Quán thân bất tịnh” không thành
Vì tâm chưa vững nên đành đờn đau
Đường mê sắc dục dẫn sâu
Tử sinh nghiệp báo tránh đâu thoát nào!*

** 28 **

XẺO MŨI

Trong làng có một anh chàng
Sánh duyên cùng với một nàng vợ xinh
Đẹp nhan sắc, tuổi xuân xanh
Chỉ riêng cái mũi quả tình khó coi.
Thời gian chớp cánh dần trôi
Bỗng nhiên chàng gặp một người như tiên
Dung nhan rực rỡ một miền
Lại thêm mũi đẹp có duyên vô cùng
Anh chàng tự nghĩ trong lòng:
“Nàng này mũi đẹp, mình mong ước rằng

Làm sao có được mũi nàng
Để thay vào mũi khó thương vợ mình
Vợ mình sẽ đẹp sẽ xinh.”
Thế rồi chàng thực hiện nhanh ý này
Cắt đi mũi người đẹp ngay
Cầm về khoe vợ giọng đầy sướng vui:
“Em ơi! Có mũi đẹp rồi
Tặng em thay mũi cũ thời tuyệt luân!”
Chàng bèn xẻo mũi vợ luôn
Quãng đi mũi cũ chẳng buồn tiếc chi
Thay vào bằng mũi đẹp kia
Cuối cùng không ráp được vì dễ đâu,
Vợ chàng mất mũi đón đau
Càng thêm xấu xí thảm sầu tang thương.
Vi trò ngu xuẩn của chàng
Gây tai hại cả hai nàng than ôi!

*

*Truyện này thí dụ có người
Nghe Sa Môn đức tuyệt vời từ lâu
Bà La Môn đức kém đâu
Mọi người cung kính trước sau cùng đường
Người này bèn nghĩ điên cuồng:
“Ta cùng các vị đó không khác gì.”
Thế là lên giọng u mê
Xưng mình đức lớn khác chi đâu nào
Thật là bất lợi xiết bao
Tổn thêm phẩm hạnh từ lâu của mình.*

* 29 *

ĐỐT ÁO

Có chàng nọ nghèo thật nghèo
Làm thuê, tiền bạc không nhiều là bao
Chàng dành dụm mãi trước sau
Đủ tiền may một áo sao tầm thường
Vải thô, áo ngắn thảm thương
Nên khi chàng mặc ra đường khó coi.
Có người chặn hỏi chê cười:
“Hình dung, mặt mũi anh thời đẹp xinh
Chắc là thuộc một gia đình
Giàu sang, phú quý ở quanh trong làng
Sao anh mặc áo vải thường?
Tôi nay có cách tìm đường giúp anh
Có quần áo đẹp tốt lành
Nhưng anh phải thật tâm thành tin tôi
Tôi không dối. Nói thật thôi.”
Chàng nghèo mừng rỡ: “Được rồi tôi tin
Nghe theo anh chỉ bảo liền.”
Thế là kẻ lạ ngay bên mé rừng
Đốt lên ngọn lửa bập bùng
Bảo chàng nghèo đó: “Anh đừng ngại chi
Cởi mau cái áo xấu kia
Bỏ vào trong lửa đốt đi tức thời
Sau khi áo cháy xong xuôi
Anh nên đợi một chút rồi thấy ngay
Áo quần đẹp hiện ra đây.”

Chàng nghèo tuân lệnh kẻ này làm theo
Cởi ra áo cũ xấu, nghèo
Vứt vào lửa đốt cháy vèo đi mau.
Chàng đi qua lại chờ lâu
Nào quần áo đẹp có đâu hiện hình.

*

*Truyện này khuyên nhủ chúng sinh
Phải theo lời Phật dạy mình chớ quên
Thân người khó đạt được liền
Chúng ta đã được phải nên giữ gìn
Tu thân, tích đức, tạo duyên
Vun bồi cội phúc luôn thêm tốt lành
Y theo Chánh Pháp tu hành.
Tiếc thay ngoại đạo gian manh vô vàn
Lập ra tà thuyết dối gian
Khuyên nên hủy hoại tâm thân con người
Nhảy vào hầm lửa ngạt hơi
Là sinh lên được cõi trời tối cao
Hưởng đời sống thật dài lâu
Hưởng nhiều khoái lạc ngọt ngào mai sau.
Lời vô lý, khó tin sao
Đời này tổn hại tránh nào thoát đây,
Đời sau mê hoặc tới ngay
Sa vào địa ngục đọa đày khổ đau.*

* 30 *

NUÔI DÊ

Chàng kia nuôi một bầy dê
Đúng theo phương pháp, tay nghề giỏi giang
Nên dê sinh sản từng đàn
Từ ngàn con đến chục ngàn rất mau
Nhưng chàng hà tiện hàng đầu
Không hề dám giết con nào để ăn
Hoặc là đãi khách đến thăm
Dù ai năn nỉ cũng bằng thừa thôi
Không cho, không bán lâu rồi.
Ngày kia xuất hiện một người dối gian
Tới làm quen với anh chàng
Dùng lời ngon ngọt kết làm bạn thân,
Chàng tin ngay, chẳng ngại ngần
Giao du kẻ lạ không cần nghĩ thêm.
Một hôm kẻ đó nói liền:
“Chúng ta là bạn thân quen bao ngày
Muốn cùng anh bàn chuyện này
Anh chưa có vợ. Buồn thay cuộc đời
Cô đơn, hiu quạnh, đơn côi,
Tôi nghe ở hướng Đông nơi tỉnh mình
Có cô gái nọ đẹp xinh
Nếu mà anh cưới quả tình xứng đôi
Tôi xin giới thiệu hai người
Kết duyên chồng vợ nghĩ thời thành công.”
Chàng nuôi dê mừng vô cùng

Giao dê cho bạn nhiều không tính tiền
Sắm bao lễ vật đưa thêm
Làm đồ sinh lễ đầu tiên của chàng.
Vài ngày sau ông bạn vàng
Bỗng quay trở lại nói rằng: “Anh ơi!
Cô nàng chịu lấy anh rồi
May thay cô vợ anh thời mới sinh
Một con ngô nghĩnh thật tình
Tôi quay lại báo để anh được mừng.”
Chàng nuôi dê sướng vô cùng
Hôn thê mặt mũi đã từng thấy đâu
Nhưng nghe nói sinh con đầu
Vui không thể tả. Dê nào tiếc chi
Cấp dê cho bạn lia chia
Hai bên từ biệt. Bạn đi đến nàng.
Vài ngày sau ông bạn vàng
Lại quay lui báo tin rằng: “Anh ơi!
Thảm thê, đau đớn quá trời
Con anh vừa mới lia đời ít hôm
Tôi xin thành thật chia buồn
Tỏ lòng bạn hữu tình luôn đậm màu.”
Chàng nuôi dê chột u sầu
Nghe tin vật vã buồn đau khóc hoài.

*

*Truyện này thí dụ cuộc đời
Ở trong Phật Giáo có người đa văn
Nhưng vì danh lợi bản thân
Đã không giáo hoá cho dân quanh mình
Lại ham dục lạc thường tình*

*Cho nên bị lường gạt thành đờn đau
Một ngày nợ chợ quay đầu
Tới bờ mê hoặc, ghé cầu vô minh
Bao công đức, bao pháp lành
Than ôi phút chốc thôi đành buông trôi
Tu hành lơ đãng mất rồi
Mạng thân, tài sản tức thời tiêu tan
Thật là tủi nhục vô vàn
Tự mình chuốc khổ, chuốc oan cho mình!*

** 31 **

MUA LỪA

Thuở xưa đạo Bà la môn
Tín đồ một nhóm họp luôn cùng bàn
Cử hành đại hội huy hoàng
Cần nhiều chén bạc, chén vàng đem trưng
Nên giáo chủ không ngại ngừng
Sai người lên chợ mời ông thợ về
Thợ đồ sứ giỏi tay nghề.
Tuân lời đệ tử tức thì đi ngay
Giữa đường họ gặp ông này
Dắt lừa ra chợ hôm nay bán hàng
Lưng lừa chở nặng rộn ràng
Toàn đồ sứ quý sẵn sàng bán ra,
Lừa đang đi chợ bất ngờ
Xảy chân, té quy bên bờ đường mương
Bao nhiêu đồ sứ trên lưng

Rơi luôn xuống đất và cùng vỡ tan
Thế là ông thợ bàng hoàng
Buồn rầu cất tiếng khóc than nã nùng.
Mấy chàng đệ tử lạ lùng
Bèn lên tiếng hỏi: “Sao ông khóc hoài?”
Thở dài ông thợ trả lời:
“Bao nhiêu đồ sứ đi đời nhà ma
Công lao làm suốt năm qua
Giờ lừa làm bể, thế là công toi
Các anh nhìn đó mà coi
Tôi buồn đứt ruột khóc thối lịm đầu.”
Mấy chàng đưa mắt ngó nhau
Nghĩ thầm mừng rỡ: “Lừa sao thật tài
Một năm ông thợ miệt mài
Công trình khó nhọc lừa thời phá tan
Chỉ trong giây phút dễ dàng
Chú lừa thật giỏi, nên mang lừa về.”
Họ bèn thương lượng tức thì
Xin ông thợ bán lừa kia cho mình.
Đang tức giận, đang bất bình
Nên ông đồng ý bán nhanh chú lừa
Khi nghe thấy họ hỏi mua
Đôi bên thanh toán êm ru mọi bề.
Các chàng đệ tử ra về
Mang lừa trình diện, hả hê vô vàn
Chợt nghe giáo chủ hỏi han:
“Mua lừa chuyên chở đâu cần dùng chi
Chỉ cần ông thợ khéo kia
Sao không mời thợ lại đi mua lừa?”

Các chàng hăng hái vội thưa:
“Lừa này bản lĩnh rất ư lạ lùng
Giỏi hơn ông thợ vô cùng
Bao đồ sứ thợ làm trong năm rồi
Chỉ cần vài phút giây thôi
Một mình lừa đã tức thời phá tan.”

Lắc đầu giáo chủ khẽ than:
“Các con dại dột nên ham lừa này
Lừa trong khoảnh khắc chưa đầy
Làm bao đồ sứ bể ngay dễ dàng
Nhưng dù trải trăm năm trường
Lừa này cũng chẳng biết đường làm chi
Tạo ra đồ sứ quý kia
Dù cho một cái, nói gì nhiều hơn.”

*

*Thế gian lắm kẻ thợ on
Nhờ người giúp đỡ ân cần lắm khi
Nhưng không đền đáp chút chi
Lại đem thù oán mà đi trả người
Vong ân, bội nghĩa ở đời
Chỉ thêm tai hại. Ta thời tránh xa!*

* 32 *

TRỘM VÀNG

Hai thương gia nợ từ lâu
Ở cùng một chỗ cạnh nhau bán hàng
Một người buôn bán bạc vàng

Một người bông vải. Hai chàng thanh thời.
Một hôm có khách tới nơi
Mua vàng nên muốn tức thời thử ngay
Xem vàng thật, giả sao đây
Để vàng vào lửa là hay biết liền.
Người bông vải nổi tham lên
Trộm luôn một cục vàng trên lửa hồng
Vội vàng đem giấu trong bông
Sợ ai nhìn thấy thời không hay gì.
Vàng đang nóng đỏ kể chi
Khiến cho bông vải cháy đi điêu tàn
Sạch sành sanh, cháy tiêu tan
Thế là bại lộ chuyện gian manh rồi
Vàng không trộm được của người
Bao nhiêu bông vải mình thời tiêu ma.

*

*Đôi khi ngoại đạo quanh ta
Trộm luôn Chánh Pháp Phật Đà quang vinh
Đem làm giáo lý của mình
Nhưng mà nguyên lý quả tình hiểu đâu
Vụng về sử dụng cùng nhau
Việc làm kết quả trước sau tiêu tùng:
“Đạo mình pha trộn lung tung
Rất là mâu thuẫn, vô cùng kỳ khôi.”
Khi cơ mưu bại lộ rồi
Làm trò cười mãi cho người bàng quan.*

* 33 *

CHẶT CÂY TÌM TRÁI

Có cây nọ trong vườn vua
Cây sinh ra trái rất ư khác đời
Sum sê tàn nhánh xanh tươi
Trái thời ngon ngọt tuyệt vời hiếm thay.
Từ nơi quốc ngoại một ngày
Có người khách nọ ghé đây thăm vườn
Nhà vua đưa khách đi luôn
Tới xem cây quý, cành vươn, lá dày
Vua khoe rằng: “Trái của cây
Rất nhiều nước ngọt, lại đầy vị ngon
Thật là hiếm quý vô song.”
Khách xin ăn thử, cầu mong hưởng liền
Vua bằng lòng, nhưng nhìn lên
Thấy cây cao lớn, bốn bên vươn cành
Vua bèn ra lệnh lính canh
Đốn cây đổ xuống cỏ xanh ven rào
Nhưng tìm không được trái nào
Đành trông cây lại. Biết sao bây giờ!
Vua sai dựng lại chỗ xưa
Dựng cây lên chỗ mới vừa chặt xong
Rồi tìm mọi cách vun trồng,
Than ôi cây quý nay không sống còn
Không còn sinh trái ngọt ngon
Chồi non, cành lá héo hon thắm sâu.

*

*Truyện này thí dụ đạo mau
Phật từng khuyên dạy ta mau tu hành
Trì giới cấm, theo pháp lành
Để như cây quý tươi xanh giữa trời
Sinh ra quả báu tuyệt vời
Từ bi, trí tuệ bao người cầu mong
Thêm thiên định, thêm thần thông
Nở hoa, kết trái vô cùng khả quan,
Nhưng nhiều người lại hoang đàng
Buông lung, phạm giới, đạo vàng buông lơi
Mà mong cây phước tốt tươi
Vô minh như vậy nghĩ thời đáng thương!*

*** 34 ***

THẦU NGĂN ĐƯỜNG ĐI

Làng thôn kia cách kinh thành
Tính ra trăm dặm quả tình xa xôi
Trong làng có một giếng khơi
Nước trong, ngon ngọt khác đời lâu nay,
Vua ra lệnh dân làng này
Phải lo chở nước mỗi ngày về kinh
Cho vua uống với triều đình.
Dân làng từ đó tội tình khổ đau
Tới lui mệt mỏi dải dài
Chịu đời không thấu rủ nhau trốn dần
Đến phương xa cho yên thân,
Trưởng thôn làng biết chuyện dân muện phiền

Nên ông triệu tập dân liền
Họp thành đại hội một phiên bất thường
Ông tuyên bố giọng khẩn trương:
“Bà con đừng có tìm đường đi đâu
Tôi vào gặp vua thỉnh cầu
Xin tìm biện pháp giúp mau dân làng
Đổi thay khoảng cách con đường
Đang dài trăm dặm còn chừng sáu mươi
Bà con đi lại thảnh thơi
Không còn khó nhọc như thời xưa kia.”
Sau khi hội họp trở về
Trưởng thôn làng vội vã đi vào triều
Yêu cầu vua chỉ một điều
Đổi thay khoảng cách đường theo ý làng.
Nhà vua phê chuẩn dễ dàng
Chỉ thay tên gọi quãng đường này thôi
“Một trăm” nay gọi “sáu mươi”,
Dân nghe tin đó mọi người đều vui
Tự nhiên cảm thấy gần rồi
Dù trong thực tế có lời rĩ tai:
“Đường như cũ, vẫn còn dài
Nào đâu rút ngắn sao ai cũng mừng?”
Dân làng nghe rõ tỏ tường
Chẳng tin lời đó, đồng lòng tin vua
Cùng nhau ở lại làng xưa
Không hề còn muốn di cư đổi rời.

*

*Truyện này thí dụ người đời
Phát tâm Chánh Pháp tu thời thiết tha*

*Luân hồi, sinh tử mong qua
Nhưng thời gian học thấy là dài thay
Nên mệt mỏi, rồi loay hoay
Nửa đường thoái chí ngưng ngay tu hành.
Đức Như Lai rất tinh anh
Nhất thừa Ngài lại nói thành ra ba
Hàng hạ căn khắp gần xa
Nghe xong cảm thấy thật là dễ tu.
Sau khi họ chứng Tiểu thừa
Như Lai mới dạy đúng như ban đầu
Rằng: “Phật Pháp đã từ lâu
Nhất thừa là đúng, có đâu ba thừa
Nhớ rằng Sự Thật từ xưa
Luôn luôn chỉ một, hầu như vậy rồi.”
Người tu lúc đó nghe lời
Lòng tin tưởng Phật tức thời vững thêm
Đường tu Chánh Đạo an nhiên
Đại thừa Bồ Tát tiến lên tâm thành.*

*** 35 ***

THẤY BÓNG TRONG GƯƠNG

*Có người nghèo khổ quá trời
Nợ nần vay mượn khắp nơi ngập đầu
Cách nào trả nợ nổi đâu
Chỉ còn biện pháp trốn mau cho rồi,
Một ngày y đến một nơi*

Cánh đồng bát ngát, không người, vắng hoang
Y nhìn thấy một cái rương
Mở xem thấy thật bất thường lạ thay
Ngọc ngà châu báu trong đây
Kho tàng quý giá đựng đầy cả rương.
Nấp rương gắn một cái gương
Lòng y hồi hộp vui mừng kể chi
Y thò tay vào rương kia
Định tâm lấy của báu đi cho rồi
Chợt y thấy hiện một người
Trong gương thấp thoáng, vẻ thời gớm ghê
Như dọa nạt, như hăm he,
Thật ra là bóng của y trong này,
Y kinh hãi vội dừng tay
Tâm tràn lo sợ, giọng đầy hoang mang
Nói cùng người hiện mặt gương:
“Ta cho là ở trong rương không người
Ai dè lại thấy có người
Thật là kỳ quái lạ đời xưa nay.”
Nói xong y vội chạy ngay
Bỏ đi nơi khác xa đây tức thời.

*

*Truyện này thí dụ người đời
Bị bao phiền não cuốn trôi buộc ràng
Nên khổ, nên làm than
Mất đi phúc đức, tiêu tan duyên lành
Quay cuồng trong chốn tử sinh
Ma vương chủ nợ dập dình ngày đêm
Muốn cầu giải thoát ngay liền*

*Nên theo Phật Pháp thuận duyên tu hành
Vun cội phúc, tạo giống lành
Được như rương báu quả tình khác chi
Nhưng rồi lại bị mê si
Khư khư cố chấp nghĩ suy “thân mình”
Cái “ta” tưởng có thật tình
Hay đâu nào khác bóng hình trong gương.
Tu hành như vậy làm đường
Thiền định, đạo phẩm thân thương xa lìa
Cùng bao công đức trôi đi
So cùng kẻ được rương kia khác nào.*

*** 36 ***

LÀM MÓC CON MẮT

Có chàng nọ thưở xa xưa
Lên trên núi thẳm luyện tu lâu đời
Đạt thành pháp thuật tuyệt vời
Có tài khám phá dưới nơi đất bằng
Ngọc ngà, châu báu, kho tàng
Dù chôn vùi đó đã hằng bao lâu.
Vua nghe chuyện lạ trình tâu
Rất là mừng rỡ, có đâu ngại ngần
Bèn ra lệnh cho quân thân
Đi mời chàng đó về luôn triều đình
Để lưu chàng lại nước mình
Nhờ tìm của báu thật tình khăn trương
Hiện chôn vùi khắp bốn phương

Hầu mong đất nước phú cường mau thôi.
Đại thần thời đó có người
Nhận trao sứ mạng tức thời đi ngay
Quả nhiên tìm được chàng này
Nhưng ông không thỉnh về ngay cung vàng
Chỉ đưa tay rất phũ phàng
Móc ra cặp mắt về dâng vua mình.
Đại thần ngu ngốc tâu trình:
“Hạ thần đã móc mắt anh chàng rồi
Chàng này phải ở lại thôi
Muốn đi khỏi nước chẳng rời được đâu.”
Vua nghe, ngán ngẫm, lắc đầu
Lấy làm bất mãn phán mau đôi lời:
“Nhà ngươi khờ dại quá trời
Ý ta muốn thỉnh mời người tài ba
Chính vì cặp mắt chàng ta
Có tài khám phá ngọc ngà, báu châu
Dù chôn giấu dưới đất sâu
Nay ngươi làm vậy chàng đâu thấy gì,
Mắt khi đã hủy hoại đi
Không dùng chàng được việc chi nữa rồi.”

*

*Truyện này thí dụ ở đời
Tín đồ đạo Phật lắm người nhận ra
Thầy tu đạo đức cao xa
Tu thân khắc khổ rừng già núi sâu
Thấy phi thường, đáng phục sao
Cho nên cung kính rước mau về nhà
Cúng dường tâm nguyện thiết tha*

*Rõ đâu làm vậy thật là làm đây
Chỉ gây trở ngại cho thầy
Vốn tu khắc khổ lâu nay quen rồi
Khiến thầy bị hại thêm thôi
Huỷ tiêu giới hạnh, buông trôi pháp lành
Khó mà đắc quả viên thành.
Tại gia Phật tử tinh anh rất cần
Tránh mù quáng, tránh sai lầm
Để mà hộ pháp muôn phần đúng thay
Thanh cao giới, định các thầy
Đừng làm hoen ố mà gây tội tình.*

*** 37 ***

GIẾT TRÂU

Một người nuôi đã từ lâu
Hai trăm năm chục con trâu tốt lành
Thả ra ăn cỏ đồng xanh
Thông thường trâu chỉ ăn quanh cùng bầy.
Một hôm có cọp tới đây
Vồ đi một chú trâu ngay tức thì
Rồi ăn thịt mất trâu kia
Người nuôi trâu thấy, nghĩ suy trong lòng:
“Trâu ta đã mất một con
Giờ không đủ số ta còn tiếc chi
Bầy trâu dùng chẳng được gì.”
Thế là người đó xua đi cả bầy
Rơi vào vực thẳm thăm thay

Chết không sót lại trong tay con nào.

*

*Truyện này thí dụ giống sao
Xuất gia có vị đã vào Cửa Không
“Giới cụ túc” đã thọ xong
Hai trăm năm chực giới mong giữ gìn
Rồi sau bắt cần lỡ quên
Phạm vào một giới thời nên sửa mình
Để quay về chốn tịnh thanh,
Tiếc thay vị đó tu hành lầm sai
Không hề xấu hổ cùng ai
Ăn năn, sám hối đồng thời cũng lơ
Lại lầm tưởng rất mê mờ:
“Phạm vào một giới, bây giờ cần chi
Một khi giới hạnh khuyết đi
Giới điều còn lại ích gì giữ thêm.”
Thế là từ đó ngang nhiên
Phạm bao giới luật. Nỡ phiền gia tăng.
Tu hành mê muội đáng thương!*

* 38 *

BẢO NƯỚC ĐỪNG CHẢY

Chàng kia lê bước dọc đường
Rất là khát nước, thấy hang cận kề
Suối dòng trong đó tràn trề
Nước trong leo lẻo tuôn về cửa hang
Chảy vào thùng hứng sẵn sàng

Thùng ngoài hang đó, nước dâng tràn đầy
Anh chàng kê miệng uống ngay
Sau khi đỡ khát chỉ tay vào thùng
Nói rằng: “Ta đã đủ dùng
Nước ơi ngưng lại, xin đừng chảy thêm.”
Nhưng mà nước vẫn tự nhiên
Chảy thêm ra mãi liên miên chẳng dừng
Anh chàng tức bực vô cùng
Om sòm chửi rửa bên thùng nước kia.
Mọi người thấy thế cười chê
Trách anh: “Sao lại làm chi điên khùng
Lánh đi nơi khác là xong
Không cần bảo nước nguồn ngừng chảy ra.”

*

*Ngẫm xem trong cõi ta bà
Tử sinh tham ái người ta đắm chìm
Nước tanh “ngũ dục” uống thêm
Đôi khi cảm thấy buồn phiền chán chê
Thâm mong ma “ngũ dục” kia
“Sắc, thanh, hương, vị, xúc” thì đừng chôn
Mong đừng tuôn chảy tới gần,
Tiếc thay “ngũ dục” vẫn luôn quấy rầy.
Chúng sinh muốn toại ý này
Giác quan cần phải ra tay đề phòng,
“Thân” gìn giữ, chớ buông lung,
Duyên trần dính líu “tâm” đừng lại trôi,
“Ý” đừng vọng tưởng sự đời
Trong lòng nhớ bợn tức thời xả ngay
Mới mong diệt “ngũ dục” này*

*Thoát đường trụy lạc tràn đầy thương đau
Thoát mào tội lỗi hố sâu,
Thoát nhanh phiền não, thoát mau mê lầm.*

* 39 *

SƠN TƯỜNG

Một ngày nọ có anh chàng
Đến chơi nhà người bạn thường thân quen
Nhìn lên tường vách kẻ bên
Thấy sơn bóng loáng đẹp thêm bội phần
Ráo khô, sạch sẽ, sáng ngời
Chàng lên tiếng hỏi bạn thân chủ nhà:
“Vách tường tô trát đẹp ra
Anh dùng chi vậy để mà sơn đây?”
Bạn chàng lên tiếng giải bày:
“Tôi dùng cám trộn với ngay nước bùn.”
Chàng nghe bèn nghĩ thầm luôn:
“Sơn tường bằng cám mà còn tốt sao
Nếu dùng nguyên lúa thay vào
Trộn bùn chắc tốt hơn bao nhiêu lần.”
Chàng về nhà chẳng ngại ngần
Mang nhiều thóc lúa trộn luôn cùng bùn
Trét lên vách, thấy lạ lùng
Vách tường không phẳng, vô cùng khó coi
Chỗ này lõm, chỗ kia lồi
Lại thêm sứt mẻ nhiều nơi thật kỳ,
Thế là không được việc chi

Bao nhiêu lúa tốt mất đi tiêu rồi.

*

*Truyện này thí dụ ở đời
Hiểu lầm Phật Pháp lắm người vụng tu
Tưởng mình tài giỏi có thừa
Rời xa chánh pháp từ xưa rạn ngời
Khổ tu nhưng chỉ hại thôi!
Lấy thêm thí dụ có người phàm phu
Được nghe thuyết pháp thời ưa
Thánh nhân truyền dạy: “Phải tu pháp lành
Thân này hãy xả cho nhanh
Thời sau khi chết sẽ sinh lên Trời
Hay là giải thoát cuộc đời.”
Phàm phu lại hiểu lầm lời thánh nhân
Để rồi tự sát bản thân
Tưởng rằng phước báu được phần hưởng thêm,
Tưởng rằng sẽ được sinh Thiên,
Than ôi kết quả thấy liền đờn đau
Thân mình lỡ hủy còn đâu
Tu hành không được chút nào! Đại thay!*

* 40 *

NGƯỜI SÓI ĐẦU TÌM THUỐC

Chàng kia bị bệnh sói đầu
Không còn một sợi tóc nào buồn thay,
Mùa Đông tuyết lạnh phủ đầy

Mùa hè tia nóng gắt gay đỉnh đầu
Lại thêm muối cắn canh thâu
Anh chàng đau đớn, buồn rầu kể chi.
Nghe đồn có vị lương y
Giỏi nghề chữa bệnh sỏi kia lâu rồi
Trị thêm nhiều bệnh rất tài
Bệnh dù khó trị ông thời thành công.
Chàng bèn tìm đến nhờ ông:
“Tôi đây đau sỏi vô cùng đớn đau
Nghe đồn thầy giỏi từ lâu
Có tài chữa bệnh sỏi đầu lành ngay
Xin thầy thương xót ra tay
Chữa cho tôi khỏi bệnh này thầy ơi.”
Vị lương y nọ tức cười
Lột luôn mũ đội trên nơi đầu ngài
Khoe đầu sỏi cũng như ai
Xong rồi lên tiếng khoan thai nói rằng:
“Đầu ta cũng sỏi, thấy chẳng
Và ta đau khổ cũng hằng bao lâu,
Nếu ta trị được sỏi đầu
Thời ta đã chữa ta mau khỏi rồi.”

*

*Truyện này thí dụ ở đời
“Sinh, già, bệnh, chết” con người tránh đâu
Bệnh “vô thường” khổ ngập đầu
Con người do đó muốn cầu trường sinh
Nhưng mà lại mắc vô minh
Không tìm Phật học pháp lành thánh nhân
Đạo thoát ly rất siêu quần*

*Mà rồi mù quáng dần thân, quay đầu
Tìm phương ngoại đạo thỉnh cầu
Đầu cho hay biết họ đâu tốt lành
Họ chưa giải thoát chính mình
Vẫn trôi lặn chón quẩn quanh luân hồi
Vẫn còn sinh tử nổi trôi
Làm sao mà cứu được người khác đây.*

*** 41 ***

HAI CON QUỶ TRANH VẬT

Có hai con quỷ trong vùng
Bất ngờ lượm được giữa rừng của ròi:
“Một rương quý thật tuyệt vời,
Một cây gậy báu, một đôi guốc thần”
Con nào cũng muốn giành phần
Cùng nhau tranh chấp vô ngần hung hăng.
Bấy giờ có kẻ đi ngang
Dừng chân, chạy đến hỏi han đôi lời:
“Chúng bay giành giật toi bời
Vậy thời ba món đồ nơi chón này
Có công dụng tốt sao đây?”
Hai con quỷ trả lời ngay tức thì:
“Cái rương quý hoá kẻ chi
Làm ra được những món gì ta mong
Thức ăn, quần áo, mền mùng
Vớ bao tài sản vô cùng thiết thân,

Còn cây gậy quý bội phần
Vớ cây gậy đó anh cầm trong tay
Bao thù địch quy phục ngay
Dám đâu chống cự. Gậy hay tuyệt trần,
Còn mang đôi guốc vào chân
Thời anh có thể đăng vân lên trời
Cưỡi mây bay khắp mọi nơi
Chỉ trong nháy mắt đã rời đi xa.”
Nghe xong kẻ lạ thiết tha
Bảo hai con quý: “Để ta giúp liền
Chúng bay hãy tạm cảm phiền
Lánh xa vài phút là yên chuyện rồi
Quay về ta sẽ xử thôi
Ta công bình lắm, người đời biết danh.”
Quý tin, tưởng gặp kẻ lành
Cùng đi nơi khác. Tranh giành tạm ngưng.
Ngờ đâu kẻ đó gian hùng
Hắn thâu ba báu vật trong tay rồi
Ôm rương, cầm gậy đồng thời
Chân mang guốc báu nhắm trời bay lên,
Từ hư không hắn cúi nhìn
Cười hai quý nọ đứng bên mé rùng
Rồi lên tiếng nói vang lừng:
“Chúng bay hiện tại đều cùng bằng nhau
Hưởng công bình rồi còn đâu
Không còn chi để đối đầu đua tranh!”
Hai con quý giận cùng mình
Bó tay, mắt của, nay đành chịu thôi.

*

Hãy xem “bố thí” ở đời
So cùng rương quý ngẫm thời khác chi
Chính nhờ nhân bố thí kia
Tư tài hưởng dụng tức thì phát sinh.
Hãy xem “thiền định” nhiệt tình
Ví như gậy báu đẹp nhanh nảo phiền
Tham, sân, si giặc cuồng điên
Gậy kia hàng phục được liền khó đâu.
Hãy xem “trì giới” trước sau
Ví như guốc báu đưa vào cõi Thiên
Giữ gìn giới luật cho chuyên
Niết Bàn tịch tịnh là miền chờ ta.
Hai con quỷ tựa tà ma
Tựa phùng ngoại đạo gần xa tranh giành
Tìm cầu quả báo an lành
Đều không toại nguyện. Khó thành đạt thay.
Chỉ riêng những kẻ hàng ngày
Tu hành bố thí với đầy thành tâm
Lại thêm trì giới thật chăm
Rồi thêm thiền định quanh năm chuyên cần
Mới mong chứng đạo Niết Bàn
Thoát ly khổ não, dưng tràn an vui.

* 42 *

CHE DA LẠC ĐÀ

Có thương gia nọ đi buôn
Cùng hai đệ tử giặt con lạc đà

Ra xứ ngoài, tới phương xa
Tìm đường sinh sống thật là khó khăn
Hàng mang theo quý vô vàn
Lụa tơ, thảm tốt, chăn màn đẹp thay
Lạc đà được xử dụng ngay
Bao nhiêu hàng quý chất đầy trên lưng.
Nhưng đi mới được nửa đường
Lạc đà bỗng chết, đoàn ngừng lại đây
Ông thương gia vội ra tay
Lạc đà bị lột da dày đem phơi.
Xong ông đi trước luôn thôi
Còn hai đệ tử kia thời đi sau
Khi đi ông dặn đôi câu:
“Hai con cố gắng cùng nhau xem chừng
Da này quý giá vô cùng
Chăm nom cẩn thận để dùng nay mai
Hãy căng da để mà phơi
Kẻo da ẩm ướt không người nào ung.”
Khi ông vừa mới đi xong
Trời mưa bỗng chốc vô cùng lớn lao
Hai chàng đệ tử lo sao
Sợ mưa tuôn nước thấm vào ướt da
Bèn mang thảm tốt, lụa là
Cùng chăn màn quý đem ra giăng liền
Phủ che ở phía bên trên
Để da khỏi ướt, khỏi phiền chủ nhân,
Họ quên da rẻ bội phần
Còn như hàng hóa ngàn lần đắt hơn
Hai chàng đệ tử không khôn

Khiên cho hàng quý mục luôn mất rồi.

*

*Truyện này thí dụ ở đời
Học tu Phật Pháp lắm người dễ duôi
Giới và Định, Tuệ buông xuôi
Chỉ lo công đức tô bồi quanh năm
Nào dâng vật thực chư Tăng,
Nào xây chùa, tháp rộn ràng khắp nơi
Làm như vậy cũng tốt thôi
Nhưng mà đã bỏ gốc rồi còn chi
Để mà theo tại ngọn kia
Làm sao sinh tử thoát ly dễ dàng
Khó mà chứng quả Niết Bàn
Cho nên Phật tử đạo vàng theo tu
Ưu tiên Giới Luật phải lo
Kế là Định, Tuệ theo cho nhiệt tình
Rồi tu đến các hạnh lành
Muốn tu tài thí nên dành lại sau.
Che da lạc đà khác đâu
Ưu tiên hàng quý phải mau giữ gìn
Rồi sau mới tới da trên
Mới là hợp lý! Chớ quên điều này!*

* 43 *

MÀI ĐÁ

Có người thuở trước quyết tâm
Mỗi ngày mài đá chuyên cần hăng say

Đá kia viên thật lớn thay
Mài nhiều năm đá giờ đây nhỏ rồi
Thành con trâu làm đồ chơi
Dùng vào việc khác đá thời ích đâu
Kẻ này lao lực dãi dầu
Thời giờ phí phạm bao lâu ổng hoài.

*

*Truyện này thí dụ ở đời
Tinh cần tu học lắm người khổ công
Chỉ cầu danh lợi viễn vông
Chẳng cầu đạo quả vô cùng cao siêu
Dụng công thời rất là nhiều
Mà thu hoạch chẳng bao nhiêu, đáng buồn!
Tu hành sai lạc lỡ lầm
Tăng thêm tội lỗi vô ngần đáng thương!*

* 44 *

ĂN BÁNH

Đang khi đói bụng bội phần
Chàng kia ghé tiệm bánh gần một bên
Mua luôn sáu cái ăn liền
Không no, chàng muốn ăn thêm nữa rồi
Mua thêm cái thứ bảy thôi
Vừa ăn một nửa bánh thời no luôn
Bấy giờ hỏi hận vô ngần
Đưa tay vả miệng, làm bậm đôi câu:
“Sao ta ngu ngốc biết bao

Tính tình cần kiệm lẽ nào quên mau
Chỉ cần nửa cái bánh sau
Ăn vào là đã no đâu cần nhiều
Nửa này ích biết bao nhiêu
Tiền mua sáu cái đầu tiên phí rồi.”

*

*Truyện này thí dụ người đời
Khổ công tu học kéo dài thời gian
Mời mong chứng ngộ đạo vàng
Quán thông chánh pháp của hàng thánh nhân,
Lắm người không chịu chuyên cần
Luyện tâm hờ hững, tu thân lơ là
Sống trong cảnh giới xót xa
Si mê cứ tưởng đó là an vui,
Giống người ăn bánh kia thôi
Tưởng ăn chỉ nửa bánh thôi làm no.
Chúng sinh tâm tối âm u
Giàu sang cầu khẩn rất ư nhọc nhằn
Được lo giữ, khổ vô vàn
Đến khi bị mất lại càng đôn đau
Cả ba giai đoạn vui đâu,
Phật dạy: “Ba cõi khi nào được yên
Dục, sắc, vô sắc chớ quên
Đều là đại khổ. Đừng nên mê lầm!”*

* 45 *

GIỮ CỬA

Có ông chủ tại vùng kia
Vì công việc gấp phải đi xa nhà
Nên kêu người giúp việc ra
Dặn rằng: “Ồ lại thay ta dòm chừng
Phải canh cửa kỹ vô cùng
Phải coi dây buộc lừa đừng sút ra
Kẻo lừa chạy mất đi xa.”
Dặn xong mọi chuyện chủ nhà ra đi.
Vài ngày chưa xảy chuyện gì
Nhưng rồi lối xóm rất chi rộn ràng
Đờn ca, hát xướng âm vang
Anh chàng giúp việc xôn xang cõi lòng
Biết rằng có đám hát rong
Tới đây trình diễn tung bừng đông vui
Chàng mong muốn được đi coi
Bèn mau gỡ cánh cửa nơi mặt tiền
Lung lừa đem buộc cửa lên
Dắt lừa ra khỏi nhà liền ngay thôi
Cùng đi xem hát, vui chơi
Tưởng rằng như vậy đúng lời chủ nhân.
Sau khi chàng đã rời chân
Thế là kẻ trộm còn chần chờ chi
Vào nhà vợ vét hết đi
Bạc tiền, đồ đạc sót gì lại đâu.
Chủ nhà trở lại hôm sau

Thấy nhà bị trộm, nghĩ sao lạ kỳ
Hỏi người giúp việc ngu si
Chàng thưa rằng: “Mọi việc thì tốt thay
Ông sai giữ cửa nhà này
Xem chừng lừa với cái dây buộc lừa
Bây giờ còn đủ thấy chưa,
Cả ba món đó coi như vẹn toàn,
Điều ông dặn tôi đã làm
Ngoài ra tôi chẳng quan tâm thêm gì.”
Chủ nghe bực bội kể chi
Đùng đùng nổi giận tức thì hét la:
“Nhà ngươi khờ dại quá mà
Ta sai canh cửa căn nhà mình đây
Tức là giữ sản nghiệp này,
Bây giờ tài vật đã bay hết rồi
Chỉ còn cánh cửa mà thôi
Dùng làm chi được hỏi người đàn ngu!”

*

*Truyện này thí dụ từ xưa
Phật từng khuyên dạy rất u nhiều lần
“Sáu căn” gìn giữ tối cần
“Mắt, tai, mũi, lưỡi” và “thân, ý” mình,
Ngăn “sáu trần” khỏi hoành hành
Sáu tên giặc cướp quả tình nguy tai.
Nhiều thầy tu chẳng nghe lời
Ngồi thiền lòng vẫn ham mê lợi danh,
Ăn ngon, mặc đẹp thân mình
Tiền nhiều, bạc lắm thoả tình ước mơ
Khư khư ôm giữ từng giờ*

*Sợi dây tham ái, con lừa vô minh
“Sáu căn” cửa mở vô tình
“Sáu trần” trộm cướp gian manh nhập vào
Mang theo phiền não biết bao
Trộm đi công đức từ lâu vun trồng
Bao nhiêu đạo phẩm mất luôn
Bao nhiêu tài bảo có còn nữa đâu
Thế là khốn khó ngập đầu
Tử sinh biển khổ dãi dầu trôi lăn!*

* 46 *

ĂN TRỘM TRÂU

Nhóm dân làng nọ cùng nhau
Lén đi trộm một con trâu mang về
Giết trâu ăn thịt thoả thê.
Chủ trâu bị mất vội đi kiếm tìm
Lần theo dấu đến làng trên
Gặp người nhóm đó ông liền hỏi luôn:
“Các ngươi có ở làng không?”
Trộm trâu cả bọn đều cùng chôi ngang:
“Chúng ta không có cái làng.”
Chủ trâu nghe vậy vội vàng hỏi mau:
“Trong làng có một cái ao
Các ngươi đã giết con trâu trên bờ?”
Trộm trâu đáp chằng chằng chờ:
“Chúng ta không có ao mà nói chi.”
Chủ trâu: “Bên cạnh ao kia

Bụi cây một đám rậm rì mọc đây?”
Trộm cười: “Không có bụi cây.”
Chủ trâu hỏi bọn gian này: “Các người
Trộm trâu ở phía Đông thôi?”
“Phía Đông không có!” trộm thời chối ngay.
Chủ trâu lại hỏi: “Bọn bay
Trộm vào chính ngõ, giữa ngày chứ chi?”
Trộm trâu lại chối luôn đi:
“Giữa ngày? Chính ngõ? Làm gì có trưa!”
Chủ trâu: “Chuyện lạ từ xưa
Các người chối cãi về hùa cùng nhau
Không có làng, không có ao
Và không cây. Cũng nghe sao hợp tình,
Nhưng trong vũ trụ quanh mình
Phương Đông không có nghe thành kỳ khôi.
Giữa ngày, chính ngõ, trưa rồi
Các người cũng nói trưa thời có đâu
Thế là dễ đoán ra mau
Toàn lời gian dối trước sau cả bày
Chối làm chi, khó tin thay
Tụi bay ăn trộm trâu này của ta.”
Nghe xong cả bọn gian tà
Cúi đầu nhận tội khó mà chối quanh.

*

*Người theo Phật Pháp tu hành
Sau khi phá giới, gian tình chối nhanh
Không hề cải dữ làm lành
Không hề sám hối tâm thành sửa sai
Loay hoay tìm cách chối dài*

*Để rồi kết cuộc mọi người đều hay
Bao nhiêu tội ác lộ ngay
Chết sa địa ngục, đọa đày, đau thương.
Riêng ai thành khẩn hoàn lương
Nguyện lời giữ giới, tìm đường tu thân
Mới mong tiến lại được gần
Con đường giải thoát vô ngần quang vinh.*

*** 47 ***

GIẢ TIẾNG CHIM KÊU

Thuở xưa trong một quốc gia
Đến ngày lễ lớn thật là vui tươi
Chị em phụ nữ khắp nơi
Ganh đua khoe sắc, mọi người điểm trang
Hoa sen xanh đẹp vô vàn
Hoa này quý giá nên càng hiếm hoi.
Tại kinh thành có một người
Nghèo, nhưng yêu vợ, cả đời mến thương
Khi ngày lễ tới rộn ràng
Các bà sửa soạn điểm trang sẵn rồi
Cùng nhau chuẩn bị hoa tươi
Sen xanh đắt giá hiếm hoi lạ kỳ
Vợ chàng nghèo chột nghĩ suy:
“Tiền đâu mua nổi hoa kia bây giờ
Thế là thể diện tiêu ma.”
Nàng bèn than thở xót xa cùng chồng:
“Cần hoa trang điểm vô cùng

Nếu anh mà kiếm thành công chuyện này
Vợ anh mãi mãi còn đây
Không thời ly dị chia tay đôi đàng.”
Anh chồng nghe nói bàng hoàng
Sợ rằng sẽ mất cô nàng vợ xinh
Chợt chàng nghĩ tới hoàng thành:
“Trong vườn thượng uyển quả tình lắm hoa
Loài hoa vợ muốn thiết tha
Ta vào bẻ trộm chắc là được luôn
Trong ao có nhiều chim muông
Khi ta vào đó tìm đường hái hoa
Nếu người canh gác biết ra
Thì ta giả tiếng chim là xong thôi
Tài ta bắt chước lâu đời
Giả chim lên tiếng hót thời giống y.”
Nghĩ xong không ngại ngần chi
Nhắm vườn thượng uyển chàng đi tới liền
Lên vào ao, hái hoa sen
Đang khi bẻ trộm chẳng hên chút nào
Chàng làm mặt nước lao xao
Quân canh nghe thấy tới ao hỏi rằng:
“Có ai trong đó phải chăng?”
Giật mình, hoảng loạn nên chàng quên đi
Quên không hót giả chim kia
Lại lên tiếng đáp tức thì: “Tôi đây
Là chim sống ở ao này.”
Thế là mọi chuyện lộ ngay mất rồi
Quân canh nghe thấy tiếng người
Xuống ao bắt trộm tức thời khó đầu

Giải vào vua và trình tâu
Xin vua trị tội để mau răn đời.
Dọc đường chàng mới trở tài
Hót như chim chóc chẳng sai chút nào
Quân canh cười nhạt nói mau:
“Bây giờ giả tiếng chim đâu ích gì.”

*

*Ở đời đáng làm việc chi
Làm ngay đừng đợi đến khi muộn màng
Thời cơ qua, chuyện lỡ làng
Bấy giờ hối hả chẳng mang lợi về.
Nhiều người làm ác kẻ chi
Không hề hối cải tính bề hoàn lương
Khi gần chết mới tìm đường
Ăn năn quá muộn, đáng thương vô cùng
Trễ rồi, hối cũng bằng không
Bao nhiêu quả dữ chớ mong van nài!*

* 48 *

CHÓ VÀ CÂY

Chó kia ngủ dưới gốc cây
Chợt đâu gió thổi gãy ngay một cành
Rơi trên lưng chó thành linh
Khiến cho chó bị hoảng kinh thất thần
Chạy qua chỗ trống ở gần
Nằm dài nghỉ mệt tấm thân biếng lười
Mất thời vẫn nhắm lại thôi

Không cần biết đến cành rơi lưng mình
Chẳng cần ngó cây rung rinh
Nơi đây ngồi nghỉ thoả tình dài lâu,
Đến chiều chó mới ngóc đầu
Và rồi mở mắt nhìn mau bốn bề
Thấy xa xa gió thổi về
Hàng cây, nhánh lá tức thì nhẹ rung
Như chào mừng trên không trung
Chó bèn tự nhủ: “Cây mong ta về
Cành đang vẫy gọi trên kia.”
Thế là chó chẳng còn chi ngần ngại
Nhắm qua phía góc cây xưa
Chạy về nằm lại coi như bình thường.

*

*Người tu học quyết một đường
Quyết theo Phật pháp, đạo vàng chuyên tâm
Nếu thay đổi là lỡ lầm,
Khi thầy quở trách phải cần lắng nghe
Không nên tự ý bỏ đi
Để rồi gặp khó khăn thì quay lui,
Ấn nấn trở lại đúng rồi
Nhưng mà đi lại ngược xuôi bao lần
Uổng thời gian, mệt xác thân
Cực kỳ sai trái, vô ngàn đáng thương.*

* 49 *

VỊ TIÊN LÂM LỘN

Có hai đứa trẻ còn thơ
Cùng nhau chơi giỡn bên bờ con sông
Chợt đâu vớt được sợi lông
Nổi trên mặt nước bênh bồng trôi xuôi
Chúng cùng tranh luận tay đôi
Đứa này quả quyết: “Đây thời là râu
Râu tiên ông khác gì đâu.”
Đứa kia cãi lại trước sau một lời:
“Đó là lông gấu đấy thôi.”
Cả hai to tiếng một hồi rất hăng
Không chịu thua, chẳng chịu nhường
Cho mình là đúng, đối phương sai lầm.
Bờ sông chợt vắng tiếng chân
Một tiên ông tiến lại gần chón đây
Cả hai đứa trẻ mừng thay
Thỉnh cầu ngài phán đoán ngay giúp mình.
Ngài không giải đáp ngọn ngành
Để xem hai trẻ ai rành, ai sai
Ngài thò tay vào túi ngài
Lấy ra một nắm gạo nơi túi này
Thêm vừng một nắm trong đây
Bỏ nhai trong miệng loay hoay một hồi
Rồi ngài nhổ ra tay thôi
Đưa cho hai trẻ coi nơi tay liền
Nói rằng: “Hai đứa hãy nhìn

Vật gì thật giống phân chim vô cùng
Giống phân chim sẻ lạ lùng.”
Cả hai đứa trẻ đều không hiểu gì
Tiên ông nói chẳng đúng chi
Sai câu trẻ hỏi. Lạ kỳ biết bao.

*

*Truyện này tỉ dụ giống sao
Nhiều người thuyết pháp nhắm vào lý suông
Vừa mơ hồ, lại viễn vông
Còn phân chánh lý thời không thuyết trình
Không mang lợi cho chúng sinh
Nhọc công, uổng phí, chính mình ích đâu.*

* 50 *

SỮA LUNG GÙ

Một ngày có kẻ lưng gù
Mời thầy điều trị rất ư kịp thời
Thầy bèn lấy ít sữa tươi
Thoa đều trên khắp lưng người gù kia
Lấy hai tấm ván nặng nề
Ép chàng vào giữa, ván kê hai bên
Rồi khiêng vào để nằm lên
Trước nhà, ngay phía trên thêm hành lang,
Tay thầy ép mạnh bất thường
Chàng gù đau đớn tang thương thảm sầu
Hai tròng mắt lọt ra mau
Lưng gù nào có hết đâu. Vẫn gù!

*

Ở đời có kẻ muốn tu
Muốn làm việc phước rất ư tốt lành
Tỉ như bố thí nhiệt thành
Nhưng dùng thủ đoạn của mình bắt lương
Đoạt tiền tài của thập phương
Gian tham, bất chính, không màng khen chê
Rồi mang của cải gian kia
Cúng táng, xây tháp và đi cất chùa
Thỉnh tượng Phật. Ngõ nhân từ
Nhưng mà làm thế kẻ như sai lầm
Tạo thêm nghiệp ác trầm luân
Tặng gia khổ não vào thân tâm mình
Bao phúc đức chẳng viên thành
Cúng dường, bố thí cũng đành công toi.

* 51 *

NGƯỜI TỚ GÁI

Chủ nhân xưa có năm ông
Hùn tiền thuê kẻ làm công việc nhà
Mướn người lối xóm không xa
Đến làm tớ gái thật là tiện thay.
Thế rồi chợt đến một ngày
Một trong năm chủ bảo ngay cô rằng:
“Áo quần ta để sẵn sàng
Con lo giặt giũ kỹ càng nghe con.”
Bốn người kia cũng sai luôn

Cũng đưa quần áo không còn chờ thêm,
Áo quần một đống để bên
Cô nhìn mà thấy muộn phiền khó khăn
Khiến cô nghĩ ngợi băn khoăn:
“Khó mà một lúc giặt năm người này
Đành lần lượt, biết sao đây.”
Nghĩ xong cô giặt cho ngay người đầu.
Người thứ hai có chịu đâu
Đùng đùng nổi giận ồn ào quát la:
“Tiền thuê ta cũng bỏ ra
Sao mi chẳng giặt cho ta tức thì
Lại đi phục vụ chủ kia
Giặt riêng chủ đó làm chi ngược đời.”
Ông liền trừng phạt cô thôi
Đánh cô tứ gái mười roi thảm sầu.
Các người chủ còn lại sau
Cũng đều nổi giận theo nhau đánh đòn
Mỗi ông đánh mười roi luôn
Khiến cô tứ gái tâm hồn nát tan
Lại thêm thân xác héo tàn
Bỗng dung gánh chịu vô vàn oan khiên.

*

*Truyện này thí dụ thấy liền
Thân do phiền não nhân duyên hợp thành
Tám thân “ngũ ấm” mong manh
Chính do “sắc, thọ, tưởng, hành, thức” kia
Cùng nhau hợp một hạn kỳ
Đem “sinh, lão, bệnh, tử” về cho thân
Thêm đau khổ, thêm gian truân*

*Luân phiên hành hạ muôn phần tang thương
Chúng sinh khốn đốn trăm đường
Một ngày thân rã, “vô thường” mà thôi!
Chủ nhân đếm đủ năm người
So cùng “ngũ âm” thấy thời giống nhau,
Còn cô tớ gái đón đau
So cùng với tám thân đâu khác gì!*

** 52 **

TRÒ VUI GIẢ DỐI

Nghe chàng nhạc sỹ trứ danh
Vua bèn triệu đến kinh thành ngày mai
Mời chàng trình tấu phô tài
Nhà vua hứa hẹn nghe rồi trả công
Tiền vàng đủ một nghìn đồng,
Anh chàng nghệ sỹ vui lòng chịu ngay.
Sau khi trình tấu tuyệt hay
Nhà vua không trả chàng này chút chi
Chàng đòi mãi chẳng được gì
Lại nghe vua nói: “Nhạc thì tuyệt luân
Ngươi trình diễn hay vô ngần
Nhưng trò vui đó muôn phần giả thôi
Toàn gian dối, chỉ nhất thời
Nên vàng ta hứa trả ngươi khác gì
Cho ngươi nghe tạm vui đi
Niềm vui cũng dối có chi thật nào.”

*

*Truyện này thí dụ giống sao
Cái vui nhân thế ồn ào ngợi khen
Ngẫm ra giả dối vô biên
Cuộc đời sinh diệt biến thiên không ngừng
Chỉ là huyễn hoá, vô thường
N như là chiếc bóng trong gương hiện hình,
N như trăng dưới nước lung linh
Làm sao tìm được thật tình an vui
Chân thường vĩnh viễn ở đời?
Đó là đạo lý sáng ngời nêu gương
Ai không hiểu được tận tường
Tự sinh phiền não đáng thương vô cùng!*

** 53 **

LÃO SƯ BỊ HÀNH HẠ

Thuở xưa có một lão sư
Và hai đệ tử sớm trưa theo hầu,
Chân ngài già cả nên đau
Duỗi thời khổ sở, đi sao nhọc nhằn
Phải chống nạng rất khó khăn
Nên nhờ đệ tử bóp chân cho ngài
Mỗi người bóp một bên thôi
Hai chân phải, trái hai người chia nhau.
Hai chàng đệ tử từ lâu
Mãi luôn kính chống, có đâu thuận hòa
Dù cho cùng ở chung nhà
Coi như nghiệp báo oan gia lâu đời.

Đợi ngày một kẻ đi chơi
Kẻ kia ở lại tức thời ra tay
Đập chân bên đó gãy ngay
Cái chân mà bạn thường ngày bóp xoa.
Bạn chàng khi trở về nhà
Thấy thời giận giữ bùng ra thét gầm
Trả thù cho hả cơn sân
Đập chân còn lại chẳng cần xót xa
Cái chân mà kẻ ở nhà
Thường hay xoa bóp. Thế là hoà nhau.
Riêng ông thầy chịu đốn đau
Hai chân bị đập gãy mau hết rồi.

*

*Truyện này thí dụ ở đời
Cùng tu học Phật lắm người ganh đua
Đại thừa bài xích Tiểu thừa,
Tiểu thừa lại chẳng thích ưa Đại thừa
Kình qua, chống lại dây dưa
Cùng nhau tranh chấp kể như tự mình
Đều là Phật tử thuận thành
Lại đem giáo pháp vô tình hủy tiêu.*

* 54 *

ĐẦU VÀ ĐUÔI RẮN TRANH CẢI

Đầu và đuôi rắn một hôm
Sinh ra tranh chấp om xòm vui thay,

Đuôi lên giọng nói gắt gáy:
“Đề ta đi trước hôm nay xem nào.”
Đầu bèn phản đối: “Lạ sao
Ta thường đi trước từ bao lâu rồi
Đuôi bò trước thấy ngược đời.”
Cả hai cãi cọ toi bời kể chi.
Thế rồi đầu rắn cứ đi
Nhưng mà đuôi rắn dễ gì chịu đây
Quấn ngay vào khúc thân cây
Không buông, hét lớn: “Đuôi này thua ai!”
Tất nhiên đầu rắn chịu thôi
Làm sao bò được, đành mời đuôi đi.
Đuôi nào biết đến hiểm nguy
Cứ bò chẳng thiết nghĩ suy thêm phiền
Đuôi đâu có mắt để nhìn
Lần mò bò tới qua bên kia đường
Thấy đâu hầm lửa than hồng
Rơi vào bị đốt thảm thương quá trời
Toàn thân đều bị cháy thui
Đầu đuôi chú rắn đi đời nhà ma!

*

*Truyện này thí dụ cho ta
Thầy trò nên sống chan hòa tương thân,
Có nhiều đệ tử sai lầm
Chê thầy già cả thiếu phần tinh anh
Cho nên trò lại muốn tranh
Giành quyền lãnh đạo phô danh với đời
Nghĩ mình tài giỏi hơn người
Nào hay kinh nghiệm mình thời còn non*

*Tính tình bông bột hãy còn
Nhiều khi giới luật cũng luôn lơ là,
Trò cầm đầu thường xảy ra
Bao nhiêu lầm lạc thấy mà đáng chê
Gánh vào thất bại ê chề
Cùng sa địa ngục nẻo nẻo bản thân.*

*** 55 ***

CẠO RÂU VUA

Một ông vua thuở xa xưa
Có chàng hầu cận rất ư trung thành
Vua tin cẩn chàng thật tình
Giữ luôn trong chốn triều đình cạnh bên.
Có lần vua ra trận tiền
Mang quân giao chiến liên miên hiểm nghèo
Chàng hầu trung tín đi theo
Khi vua lâm nạn chàng liều tẩm thân
Tổ ra can đảm vô ngần
Cứu vua thoát hiểm bình an trở về
Nên vua cảm mến tràn trề
Muốn ban thưởng lớn không hề tiếc chi
Vua bèn hỏi chàng hầu kia:
“Nếu nhà ngươi muốn thưởng gì lớn to
Nói ra ta sẽ ban cho.”
Chàng hầu cận chẳng thẹn thò khẽ thưa
Chỉ xin được cạo râu vua
Ngoài ra chẳng muốn, chẳng ưa xin nhiều.

Vua nghe thuận ý xuôi chiều:
“Cho người mãn nguyện với điều ước mong.”
Mọi người nghe chuyện trên xong
Đều chê chàng đó: “Vô cùng ngu si!
Sao không xin được phân chia
Giang sơn một nửa còn gì sướng hơn,
Hay xin làm một chức quan
Ngang hàng với chức đại thần trong cung,
Hay xin làm tướng oai phong,
Hay xin vàng bạc tiền nong thật nhiều,
Chắc là vua sẽ thuận theo
Tại sao xin chỉ một điều nhỏ nhen
Cạo râu vua, thật ươn hèn
Thật là ngu ngốc nhất trên trần đời!”

*

*Truyện này thí dụ thân người
Nếu sinh ra được nghề thời khó sao,
Được nghe Phật Pháp tối cao
Lại càng thấy khó gấp bao nhiêu lần,
Chúng ta may mắn bội phần
Được nghe Pháp, lại mang thân con người,
Giữ thêm chút giới luật thôi
Với tâm nhỏ hẹp nghề thời là xong
Nghĩ rằng đã đủ vô cùng
Không cần tiến tới và không mong cầu
Niết Bàn diệu pháp thiết đâu
Si mê làm lạc dần sâu đời đời
Tử sinh mãi mãi lặn trôi
Ngẫm ra thật đáng chê cười lắm thay!*

* 56 *

CÁI KHÔNG CÓ

Hai người bạn đang đi đường
Chợt đâu thấy có một chàng đẩy xe
Trên xe toàn những vừng mè
Xe sa xuống hố khó bề kéo lên
Chủ xe nhờ hai người liền:
“Giúp tôi kéo chiếc xe trên hố bùn.”
Hai người lên tiếng hỏi luôn:
“Chúng tôi giúp hộ chẳng còn khó chi
Nhưng mà bạn sẽ đền gì
Trả công lao kéo xe kia lên đường?”
Chủ xe bèn trả lời suông:
“Đền ơn các bạn tôi ‘không có’ gì”.
Hai người xúm xít tức thì
Kéo giùm xe khỏi hố kia dễ dàng
Giúp xong đòi chủ xe hàng
Trả công cho họ đàng hoàng trước sau:
“Cái ‘không có’ của ông đâu
Mang đền ơn chúng tôi mau lên nào.”
Chủ xe lúng túng biết bao
Đáp: “Vi ‘không có’ làm sao đáp đền.”
Một người bướng bỉnh nói liền:
“Chính ông đã hứa chớ nên nuốt lời
Hãy mang ‘không có’ cho tôi.”
Nói xong đứng đợi, tay thời chìa ra.
Chủ xe bối rối ngẩn ngơ

Tính sao giải quyết bây giờ cho xuôi.
Bạn kê bên chọt bật cười
Hiểu ra sự thật thốt lời nói ngay:
“Chúng mình hãy rời khỏi đây
Đừng đòi hỏi chủ xe này làm chi,
Chủ xe nói ‘không có’ gì
Chính là đã tặng tức thì cho ta
Tặng cái ‘không có’ đó mà
Hai chữ hợp lại chính là ‘giả’ danh.”

*

*Phàm phu tục tử thường tình
Chấp vào khái niệm “không” thành vấn vương
Sa vào cảnh giới bất thường
Chỗ “vô sở hữu”, con đường mê si
Bạn kia nói “không có” chi
Tức là “vô tướng” còn gì nữa đâu
Lại thêm “vô nguyên” trước sau
Và thêm “vô tác” ta mau hiểu liền.*

* 57 *

BỊ ĐẠP RỤNG RĂNG

Phú ông giàu có trong vùng
Thuê người hầu hạ ở chung quanh mình
Họ cung kính, họ tận tình
Luôn ca tụng chủ tâm thành mãi thôi.
Phú ông có bệnh lâu đời
Cổ vương đàm rãi ông thời khạc ra

Những người hầu quanh ông ta
Mỗi lần thấy vậy thế là tranh nhau
Vội vàng chạy tới cho mau
Đạp lên đăm rãi mong sao tỏ rằng
Minh thương quý chủ như vàng,
Một chàng hầu nọ lại thường chậm chân
Bị xô lấn nên mất phần
Đạp đâu đơm rãi chủ nhân kịp thời
Trong lòng buồn bã khôn vơi
Nghĩ thầm: “Nếu đợi đăm rơi ra ngoài
Nằm trên mặt đất xong xuôi
Ta mà chạy đến trễ rồi còn chi
Khó mà đạp được đăm kia
Nếu ta đạp được trước thì hay hơn
Ông sắp nhỏ, ta đạp luôn
Mới là kế hoạch tinh khôn hơn người.”
Một hôm cơ hội tới nơi
Chủ vừa đằng hắng miệng thời há to
Đăm chưa nhỏ, chỉ mới ho
Chàng khờ vội vã lấn xô mọi người
Chen vào thật lẹ quá trời
Đạp lên mặt chủ. Rụng rời! Đón đau!
Phú ông răng rớt ra mau
Sút môi. Méo miệng. Buồn rầu hỏi ngay:
“Tại sao người ác thế này?”
Chàng khờ hầu cận chấp tay phân trần:
“Tôi thương mến chủ vô vàn
Ước mong được đạp lên đăm của ông
Nhưng chờ hoài vẫn uổng công

Bị người chen lấn khó lòng lăm thay,
Đàm ông sắp nhỏ hôm nay
Tôi bèn đập trước vào ngay miệng mồm
Mong rằng vượt kẻ khác luôn
Mới hòng thoả nguyện được lần đầu tiên.”
Phú ông nghe giận như điên
Đồng thời nghĩ lại cũng thêm tức cười.

*

*Truyện này mục đích khuyên người
Làm chi cũng phải chờ thời tới tay
Không thời cơ cứ làm ngay
Khó thành công nổi, chỉ đầy sâu bi
Mỗi khi muốn làm việc chi
Phải cần quan sát, nghĩ suy đủ điều
Xem thời cơ có thuận chiều
Mới mong đạt được mục tiêu của mình.*

* 58 *

CHIA CỬA

Có ông già ở nước kia
Gia đình quý phái rất chi sang giàu
Nhưng ông đau ốm từ lâu
Biết mình bệnh nặng sắp mau lìa đời
Con trai chỉ có hai người
Ông bèn gọi lại thốt lời trời trăng:
“Sau khi cha đã lìa trần
Hãy đem tài sản ra phân chia đều

Thật công bằng, hỡi con yêu.”
Ít lâu cha chết, con theo đúng lời
Như trong di chúc cha thôi
Bao nhiêu tài sản chia đôi hai phần.
Nhưng chia đều khó vô ngần
Chia đi chia lại bao lần không xong
Anh em mãi chẳng thuận lòng
Chê nhiều, chê ít mà không chịu ngừng
Thật là khó xử vô cùng
Đành nhờ ông lão trong vùng tiếp tay.
Lão ông giúp ý kiến ngay:
“Hãy theo biện pháp sau này của ta
Món nào cũng cắt đôi ra
Mỗi người một nửa thế là đều nhau
Hoàn toàn bình đẳng trước sau
Cả hai hoan hỉ còn đâu than phiền.”
Anh em nghe đồng ý liền
Cắt đôi mọi thứ luân phiên khắp nhà
Áo quần đem xé đôi ra
Xé từ giường chiếu, cửa qua ghé bàn
Bẻ chén bát, cắt chần mản
Đến như tiền bạc xé làm hai luôn
Thế là chỉ một vài hôm
Bao nhiêu tài sản thấy buồn biết bao
Cắt đôi tan nát, tiêu hao
Trở thành đồ bỏ ai nào còn ham.

*

*Tu Phật pháp, theo Đạo vàng
Là mong gỡ bỏ buộc ràng cho mau*

Mỗi khi thuyết pháp tại đâu
Phải nên vận dụng cho sao hợp thời
Tùy nghi thay đổi từng nơi
Môn thời bình đẳng, môn thời lại không
Du di sai biệt là thường
Không nên chấp nhặt mà vương lỗi lầm.
Như bên ngoại đạo nhiều lần
Cho mình là phải chẳng cần đổi thay
Mãi theo một pháp lâu nay
Cho rằng như vậy là hay hoàn toàn
Thật là đáng tiếc vô vàn
Pháp lành bỗng chốc suy tàn ích chi.

* 59 *

XEM LÀM BÌNH

Thong dong dạo bước hai người
Cùng đi hội nghị thành thoi kẻ gì
Giữa đường thấy thợ sứ kia
Làm bình sành khéo rất chi có tài
Bình sao trông đẹp tuyệt vời
Hai người dừng bước ghé chơi xem liền
Hồi lâu, tuy muốn xem thêm
Một người vội vã không quên lên đường
Đúng giờ tới kịp hội trường
Vào trong hội nghị sẵn sàng tham gia
Rồi sau dự tiệc xa hoa
Nhận thêm tặng phẩm thật là quý thay.

Chàng kia chẳng chịu rời ngay
Đứng yên xem thợ loay hoay làm bình
Nhờn như thâm nghĩ riêng mình:
“Thợ xong một cái mới đành ra đi.”
Nhưng ông thợ đồ sứ kia
Làm xong một cái tức thì tiếp luôn
Làm thêm cái nữa trong khuôn
Và rồi lần lượt không buồn ngưng tay.
Anh chàng cứ đứng xem đây
Đến chiều, rồi tối, hết ngày chưa đi
Thế là hỏng việc còn chi
Lỡ luôn hội nghị còn gì nữa đâu
Bụng thời lại đói như cào
Không còn được chút việc nào xong xuôi.

*

*Truyện này thí dụ nhiều người
Thời giờ quý báu buông trôi lệ làng
Chỉ ham công việc buộc ràng
Cho nên chẳng chịu siêng năng tu hành,
Nơi thường tụ hội chúng sanh
Nơi mà Phật thuyết pháp lành cho nghe
Cứ lơ là chẳng chịu đi
Chỉ ham việc chẳng ích chi cho mình
Khó mà thoát khỏi tử sinh
Khó mà chứng ngộ được nhanh Phật thừa,
Đời vô thường vẫn cứ ưa
Con đường giải thoát kẻ như xa vời
Trăm luân bể khổ mãi trôi
Hãy quay đầu lại kịp thời cho mau!*

* 60 *

THẤY VÀNG DƯỚI NƯỚC

Một anh chàng đi lang thang
Đến bờ ao thấy có vàng dưới đây
Miếng vàng lấp lánh đẹp thay
Chàng bèn lội xuống ao ngay tức thì
Mò trong nước kiếm vàng kia
Mò hoài chẳng thấy vàng chi dưới này
Mệt thân người, mỏi chân tay
Chàng lên nghỉ ở bụi cây trên bờ.
Hồi sau mặt nước lặng lờ
Nước ao trong trẻo hiện ra miếng vàng
Chàng nhìn xuống lại thấy ham
Đứng lên bước vội bước vàng xuống ao
Mò tìm không thấy vàng đâu
Nước ao vẫn đục, vàng nào có đây
Chàng leo lên lại gốc cây
Ngồi nhìn mặt nước nhẹ lay thềm thuồng.
Cha chàng đang đi trên đường
Chợt nhìn xuống thấy con đờng thần thờ
Mặt ngơ ngác, vẻ bơ phờ
Cha bèn bước xuống tới bờ hỏi thăm:
“Con đang lo nghĩ gì chẳng?”
Chàng bèn than thở: “Con đang mò tìm
Vàng trong ao nước hiện lên
Hai lần mò xuống chẳng nên chuyện gì

Chỉ toàn bùn, thật lạ kỳ
Vàng kia bắt chợt biến đi mất rồi
Giờ đây con mệt quá trời
Chịu đời không thấu, rã rời chân tay.”
Cha nghe nói thấy lạ thay
Đến bờ ao ngó xuống đây xem liền
Mới hay cái bóng hiện lên
Bóng vàng dưới nước đang in rành rành
Suy ra vàng chắc trên cành
Trên cây gần đó rọi hình xuống thôi
Cha bèn nói: “Này con ơi
Leo tìm vàng thử trên nơi cây này.”
Chàng con không hiểu hỏi ngay:
“Vàng thời dưới nước, lên cây làm gì?”
Cha chàng giải thích cho nghe
Nói thêm: “Chim chắc tha về trên cây
Nên vàng vướng mắc tại đây.”
Chàng con nghe vậy loay hoay leo trèo
Quả nhiên thấy miếng vàng treo
Bóng in xuống nước trong veo rõ ràng.

*

*Phàm phu vô trí đáng thương
Tám thân “vô ngã” lại thường hiểu ra
Cho rằng quả thực có “ta”
Nào hay cái đó chỉ là giả thôi
Như hoa in bóng gương soi
Như trăng dưới nước nổi trôi hiện hình
Cái “ta” tưởng mãi là mình
Phàm phu ám muội quả tình lắm sai*

*Trôi lăn trong biển khổ hoài
Nhọc công, mệt xác. Than ôi ích gì!
Như chàng mò dưới ao kia
Khuấy bùn, quây nước kiếm chi được vàng.*

* 61 *

TẠO HÌNH NGƯỜI

Giáo đồ đạo Bà La Môn
Tuyên truyền cho mọi người luôn tin rằng
Chính là Đại Phạm Thiên Vương
Đóng vai chúa tể quyền năng vô cùng
Tạo ra muôn vật nói chung
Quyền năng sáng tạo đều trong tay ngài.
Phạm Thiên nhiều đệ tử tài
Có chàng nổi hứng tức thời một hôm
Tự mình muốn tạo ra luôn
Một sinh vật lạ với khuôn hình người
Rất kỳ dị, rất lạ đời
“Cổ thì thật nhỏ, đầu thì lại to
Bàn tay vừa lớn vừa thô
Cánh tay lại nhỏ quá ư lạ thường
Bàn chân cũng nhỏ, dài vươn
Gót chân lại lớn to hơn bội phần.”
Anh chàng đệ tử đích thân
Đem hình người đó trình luôn cho thầy
Hỏi rằng: “Hình thể người này
Thưa thầy trông nó giống ngay thứ gì?”

Phạm Thiên bèn đáp tức thì:
“Giống như con quỳ, có chi khác nào.”

*

*Phạm Thiên có tạo ai đâu
Chuyện hoàn toàn chỉ nhuộm màu ngụ ngôn.
Chúng sinh mỗi loại đều luôn
Chính do nghiệp báo đức khôn ra mình
Chính nghiệp báo tạo chúng sinh.
Chư Phật thuyết pháp phân minh tỏ tường
Nhu “bát chánh đạo” tám đường
Không chấp “đoạn diệt” hay “thường trụ” đâu!
Nhưng mà ngoại đạo đua nhau
Chấp luôn “đoạn” với “thường” đâu ngại ngần
Để rồi lừa dối thế nhân
Những điều như thế sai lầm mãi thôi
Xa lìa Chánh Pháp mất rồi!*

* 62 *

ĂN THỊT GÀ

Có người mắc bệnh dây dưa
Rất là trầm trọng, quá ư lâu ngày
Nên mời thầy thuốc thật hay
Đến nhờ xem mạch. Ông thầy phán luôn:
“Anh nên ăn thịt gà con
Bệnh thời thuyên giảm chẳng còn ngại chi.”
Bệnh nhân nghe lời lương y
Sai người vợ vội vã chạy đi mua gà

Chợ làng cũng chẳng có xa
Gà con mua được thật là dễ thay
Mua một con về ăn ngay
Chỉ ăn có vậy, một ngày rồi thôi.
Lương y ít bữa trở lui
Sau khi xem mạch thầy thời hỏi thăm:
“Bệnh tình anh khá hơn chẳng
Sau khi đã được chữa bằng gà con?”
Bệnh nhân khẽ trả lời luôn:
“Thật tôi chẳng biết bệnh còn hay không
Vì tôi chỉ mới ăn xong
Một con gà nhỏ là ngưng lại rồi
Ăn nhiều chắc cũng vậy thôi.”
Lương y nghe vậy tức thời nhủ khuyên:
“Một con ăn chẳng khỏi liền
Muốn lành bệnh hãy ăn thêm nhiều vào.”

*

*Truyện này thí dụ đạo mâu
Người tu Phật Pháp phải cầu mà theo
Học cho rộng, hỏi cho nhiều
Tháng ngày tinh tấn, sớm chiều thiết tha,
Phàm phu ngoại đạo lơ là
Tâm không bền bỉ tiến xa khó lòng
Học hành chút ít rồi ngừng
Đương nhiên bệnh độc chẳng mong diệt trừ
Ngu si phiền não từ xưa
Vẫn còn tồn tại kể như muôn đời.*

* 63 *

CHẠY TRỐN

Một đoàn ca kịch nước kia
Năm nay trình diễn phải đi xa nhà
Chỉ vì nạn đói xảy ra
Ở trong nước họ thật là nguy tai
Đoàn đành đi ra nước ngoài
Đường đi trắc trở chông gai vô vàn
Phải qua núi thẳm non ngàn
Nghe đồn có quỷ thường ăn thịt người
Quý La Sát ẩn lâu đời
Nên đi chót lọt, ngưng thời chớ nên.
Khi đoàn đi tới núi trên
Thời trời đã tối màn đêm buông rời
Khó mà vượt được kịp thời
Đoàn đành ngủ lại tại nơi hiểm nghèo.
Đêm nay trên núi cheo leo
Càng khuya càng lạnh gió nhiều buốt da
Mọi người nhóm lửa để hơ
Nằm quanh lửa ấm ngủ chờ bình minh
Một chàng phát bệnh thình lình
Chịu đau cái lạnh nên đành ngồi lên
Lấy đồ diễn kịch mặc thêm
Tới gần ngọn lửa ngồi bên hơ người
Nào ngờ lại lấy nhầm rồi
Lấy đồ yêu quý mặc thời chẳng hay.
Một người khác trong đoàn này

Giật mình chợt thức và quay đầu nhìn
Thấy chàng bệnh ngồi gần bên
Mang đồ quý dữ. Hấn liền hoảng kinh
Tưởng Quỷ La Sát ngồi rình
Vội vàng chồm dậy phóng mình chạy mau
Chạy cho nhanh chẳng ngoái đầu,
Cả đoàn nghe tiếng ồn ào vẳng lên
Nửa khuya cũng thức dậy liền
Đầu đuôi nào rõ chuyện trên núi rừng
Thế là cả bọn hãi hùng
Cắm đầu cắm cổ đều vùng chạy theo.
Anh chàng khoác áo quý yêu
Lơ mơ bên lửa hồng reo đang ngồi
Thấy người bỏ chạy hết rồi
Cũng co chân chạy theo đuôi tức thì
Dù cho không hiểu chuyện chi.
Bọn người chạy trước đến khi quay nhìn
Thấy Quỷ La Sát cuồng điên
Chạy theo bèn gót ngay liền phía sau
Thế là sợ hãi tăng mau
Gắng công cùng chạy theo nhau hãi hùng
Băng sông lạch, vượt suối nguồn
Đầu mình cây đập, tay chân gai cào
Thân người thương tích đốn đau
Tinh thần tán loạn trước sau cả đoàn.
Chạy cho phờ phạc xác thân
Đến khi trời sáng dừng chân ngoái đầu
Thấy ra có quỷ rượt đầu
Chỉ là người bạn chạy mau theo mình

Mặc đồ diễn kịch thường tình
Khiến cho cả bọn đêm thanh kinh hoàng.

*

*Chúng sinh “ngã kiến” buộc ràng
“Cái ta” cứ chấp, đáng thương vô cùng
Tử sinh lưu chuyển không ngừng
Âu lo, sợ sệt chấp chùng bủa vây
Nào đâu giải thoát được đây!
Nếu như có thể phá ngay mê lầm
Hủy tiêu “ngã kiến” trăm phần
Bao nhiêu cuồng vọng trong tâm dứt liền
Chân như, thanh tịnh, an nhiên
Xưa nay sẵn có hiện lên sáng ngời
Thân tâm an lạc tuyệt vời
Vượt cơn kinh hoàng, tới nơi an bình
“Đất trời vô sự thật tình
Người ngu tự quấy nhiễu mình đấy thôi!”*

* 64 *

QUÝ TRONG NHÀ CŨ

Một nhà cũ trong thôn làng
Không người cư ngụ, bỏ hoang lâu đời
Bà con đồn đãi truyền lời
Rằng nhiều quý dữ trong nơi nhà này
Mọi người sợ hãi lăm thay
Dám đâu vào ngủ tại đây buổi nào.
Bấy giờ có kẻ tự hào

Rằng mình can đảm từ bao lâu rồi
Chàng tuyên bố với mọi người:
“Tôi không hề sợ, chờ coi biết liền
Hôm nay tôi sẽ ngủ đêm
Trong căn nhà đó để xem có gì.”
Buổi chiều chàng tới nhà kia
Tối trời ngủ lại, sợ chi tiếng đồn.
Có chàng khác ở cùng thôn
Cũng khoe can đảm vượt hơn người đầu
Quý ma chẳng ngán từ lâu
Cho nên cũng muốn tranh nhau khoe tài
Tối nay cũng lại tới nơi
Vào trong nhà cũ xem chơi thế nào
Chàng xô mạnh, đẩy cửa vào,
Bên trong chàng nọ chột đầu giật mình
Tưởng đêm khuya quỷ hiện hình
Lao ra chặn cửa tận tình cản ngăn
Không cho quỷ dữ lấn chân,
Chàng ngoài thấy vậy nghĩ thầm: “Quỷ đây!
Đúng lời đồn đãi lâu nay
Ta nào há sợ. Tối này biết nhau!”
Thế là cố gắng đẩy mau
Muốn vào độ sức trước sau một lần.
Trong xô, ngoài đẩy rầm rầm
Trời đêm khuya khuất tối tăm chập chùng
Đến khi cánh cửa bật tung
Trong, ngoài nhào tới tung bừa đánh nhau
Có trông rõ được gì đâu
Tưởng cùng quỷ dữ canh thâm tranh tài

Đánh nhau tới lúc sáng trời
Đến khi nhìn rõ mặt người đôi bên
Mới hay quý chẳng hiện lên
Thế là ác chiến ngưng liền. Thật vui!

*

*Thông thường ở khắp mọi nơi
Bao giờ cũng có hai người đấu tranh
Đôi bên đều nghĩ rằng mình
Là người có lý. Thật tình đều sai!
Bao nhiêu sự vật trên đời
Nhân duyên tạm hợp lại thôi đấy mà
Làm chi lại có cái “ta”
Có đâu chủ thể phân ra đôi đường
Để tranh chấp với đối phương
Ganh đua hơn thiệt, đáng thương vô cùng.*

* 65 *

ĂN BÁNH ĐỌC

Thuở xưa có người đàn bà
Không yêu chồng, lại tỏ ra dữ dằn
Đòi bỏ chồng, muốn ly hôn
Luật không cho phép. Chị buồn kể chi
Loay hoay ngày tháng nghĩ suy
Chị tìm phương pháp thực thi ý mình
Giết chồng chị mới thoả tình
Thời cơ chưa tiện chị đành chờ trông.
Một ngày nghe được tin chồng

Sắp đi ngoại quốc, chị không chân chờ
Chụp ngay cơ hội bất ngờ
Làm năm trăm bánh chị đưa dặn chồng:
“Dọc đường những lúc đói lòng
Anh ăn đỡ dạ, bánh dùng tiện thay.”
Thật ra trong những bánh này
Chị cho thuốc độc vào đây sẵn rồi.
Anh chồng không rõ đầu đuôi
Trong lòng cảm kích, ngậm ngùi ra đi
Nghĩ rằng vợ tốt khỏi chê
Lo cho chồng đủ mọi bề trước sau.
Chàng đi khoẻ khoắn ngày đầu
Quá trưa đã vượt qua mau biên thù
Tiến vào nội địa nước kia
Và chàng lại chẳng chút chi đói lòng
Không ăn bánh. Ngủ lại rùng.
Đêm khuya sợ thú dữ hung hại mình
Nên chàng leo tuốt lên cành
Trên cây gần đó an lành ngủ đêm
Năm trăm cái bánh bỏ quên
Ở ngay tại gốc cây bên dưới rồi.
Ngay đêm đó lúc tối trời
Năm trăm tên cướp tới nơi rừng này
Sau khi chúng đã ra tay
Cướp năm trăm ngựa với đầy quý kim
Của nhà vua nước kế bên,
Quay về rừng rậm chúng liền dừng chân
Nghỉ đêm kín đáo ẩn thân
Đường xa mệt nhọc thêm phần đói meo

Bỗng nhiên thấy bánh rất nhiều
Chia cho cả bọn tính theo đầu người
Mỗi tên một cái đủ rồi
Ăn xong bọn cướp tức thời chết toi.
Ngủ trên cây đèn sáng trời
Chàng kia thức dậy thấy nơi dưới mình
Xác người chết thật hoảng kinh
Chàng bèn trèo xuống đi quanh xem chừng
Thấy ra bọn cướp gian hùng
Chàng cầm dao bén đi vòng khắp nơi
Đâm vào xác chết từng người
Mỗi tên vài nhát xong rồi ngừng tay
Coi như những kẻ cướp này
Là do chàng gặp tại đây giết liền,
Chàng gom châu báu quý kim
Cùng năm trăm ngựa lại bên bờ rừng
Rồi mang qua phía biên cương
Tính dâng trả lại quốc vương nước ngoài
Đồ quân cướp lấy của ngài
Mong ngài ban thưởng cho người có công.
Nước ngoài chính vị quốc vương
Đem nhiều binh lính truy lùng quân gian
Mới đi được nửa quãng đường
Cả đoàn gặp được anh chàng chồng ngay
Nghe vua hỏi, chàng trình bày
Chuyện mình giết cướp với đây gian nguy:
“Nguyên tôi ở kẻ biên thù
Qua đây gặp cướp ngay khi tới rừng
Minh tôi chiến đấu hào hùng

Giết năm trăm cướp vô cùng khó khăn
Hiện thi hài hãy còn nằm
Ở ngay dưới gốc cây gần nơi đây
Tôi mang đồ cướp được này
Qua dâng vua lại hôm nay, thật lòng
Để mong vua sẽ thưởng công
Không tin xin hãy tới rừng kiểm xem.”
Vua nghe chuyện, nào dễ tin
Bèn sai thân tín đi liền tới nơi
Trở về xác nhận đúng lời
Nhà vua lúc đó mừng vui trong lòng
Cho là một việc lạ lùng
Bèn đưa chàng nọ về trong cung đình
Thưởng công hậu hĩnh đã đánh
Lại phong chức lớn trở thành ông quan
Coi vùng đất thật đông dân.
Nhưng rồi một số cựu thần trong kinh
Ganh cùng chàng, chẳng cảm tình
Căm hờn, tìm cách tâu trình gièm pha:
“Hắn người ở nước phương xa
Xin vua chớ có tin mà nghe theo
Hiện vua ưu đãi đủ điều
Lại còn cho hưởng rất nhiều đặc ân
So ra hơn các cựu thần
E rằng xảy chuyện muôn phần khó khăn.”
Anh chàng nghe chuyện các quan
Tới vua gièm tấu than van bất bình
Nên chàng nổi trận lôi đình
Thị oai, lớn tiếng khoe mình ngay thôi:

“Nếu ai sức mạnh hơn tôi
Muốn cùng đấu võ xin mời tới đây
Lên đài giao chiến thẳng tay
Để xem bản lĩnh ai hay thật tình.”
Cự thần nghe dọa hoảng kinh
Dám đâu lên tiếng, lặng thinh, hộc bần
Nghĩ ra một kế khôn ngoan,
Nhân vì tại phía rừng hoang biên thù
Giữa miền đồi núi hiểm nguy
Có con sư tử rất chi dữ dằn
Ăn người, khát máu vô ngần
Hay mò xuống giết hại dân trong vùng
Gieo kinh hoảng, gây hãi hùng
Không ai trừ nổi đã từng lâu nay
Các quan bày kế thật hay
Tâu vua xin cử chàng này đi thôi:
“Anh chàng tài giỏi nước ngoài
Thường khoe mạnh mẽ không ai sánh cùng
Quả phi thường, thật anh hùng
Xin sai chàng đến tận vùng kẻ trên
Trừ thú dữ, giúp dân hiền.”
Vua nghe hợp lý nên liền chuẩn y
Cử ngay chàng tới miền kia
Cấp cho dao nhọn mang đi theo cùng
Và cây gậy sắt để dùng
Giết sư tử dữ trong rừng hoang vu.
Anh chàng nhận mệnh lệnh vua
Kiếm lời thoái thác kể như khó lòng
Nên đành liều lĩnh vào rừng

Đóng vai can đảm anh hùng giúp dân
Trừ con sư tử dữ dằn,
Ngờ đâu đi mới tới gần rừng cây
Thời sư tử dữ nơi đây
Thấy người vượn nhảy ra ngay thét gầm
Chờ xé xác, muốn banh thân
Anh chàng hết vía, thất thần, hoảng kinh
Trèo lên cây trốn thật nhanh,
Rượt theo sư tử chỉ đành nhìn lên
Gốc cây đứng rỗng cuồn điên
Miệng thời há rộng như thềm thịt tươi
Đỏ lòm tựa máu huyết người,
Trên cao nhìn xuống chàng thời sợ run
Dao trong tay rớt xuống luôn
Chàng nào hay biết, còn hồn vía đâu.
Dao kia rớt lạ lòng sao
Họng con sư tử rớt vào trong đây
Đúng vào miệng dưới gốc cây
Bị thương sư tử chết ngay tức thì.
Anh chàng vui sướng kể chi
Trên cây leo xuống vượn đi về liền
Mang thầy sư tử kê bên
Gặp vua giở giọng huyền thuyên tâu trình
Khoe khoang công trạng của mình
Khiến cho tất cả triều đình phục lẫn,
Vua hoan hỉ chẳng ngại ngần
Ban cho chàng đó nhiều phần thưởng thêm.

*

Truyện này thí dụ cho xem

Bánh mang thuốc độc bỏ quên giữa rừng
Giống như “bố thí” vô cùng
Nhưng phân thanh tịnh thời không có gì.
Năm trăm tên cướp chết kia
Giống như “ngũ dục” đoạn đi được rồi.
Gặp ông vua của nước ngoài
Giống gặp hiền thánh bao người thiết tha.
Cưu thần mưu hại gièm pha
Giống như ngoại đạo quanh ta gian tình
Manh tâm phỉ báng hạnh lành.
Giết con sư tử rừng xanh khác gì
Làm cho phiền não tan đi
Phá luôn cả ác ma kia gây phiền.
Được vua phong thưởng nhiều thêm
Giống như chứng “đạo quả” liền đó thôi.
Truyện này chủ ý khuyên đời
Ban đầu bố thí lắm người làm mê
Tâm không thanh tịnh chút gì
Thiện tri thức lại hộ trì tiếp tay
Cho nên được kết quả ngay,
Đó là “bất tịnh” còn gây quả lành
Huống chi mà các chúng sanh
Hân hoan bố thí, chân thành, thiện tâm
Với lòng thanh tịnh vô ngần
Thời bao công đức bội phần hưởng thêm.

* 66 *

CHẾT CHÌM

Có chàng trai trẻ nhà giàu
Cùng nhiều người xuống biển sâu lòng tìm
Ngọc ngà, châu báu, quý kim,
Bản thân chàng đó đã nghiên cứu nhiều
Đọc trong sách vở đủ điều
Dạy người vượt biển nên theo thực hành
Học xong chàng nhớ rành rành
Nên khoe với mọi người quanh chàng rằng:
“Lái tàu đi biển dễ dàng
Đá ngầm hay nước đại dương ngược dòng
Dù cho nguy hiểm vô cùng
Chỉ cần cầm chắc lái trong tay mình
Xem chừng phương hướng cho tinh
Và rồi xoay trở cho nhanh kịp thời
Phải bình tĩnh, cần khoan thai
Lo âu gạt bỏ, rồi bời dẹp tan
Tức thời mọi chuyện bình an
Còn chi hãi sợ, vô vàn dễ thay,
Những phương pháp đó tuyệt hay
Ghi trong sách vở lâu nay rõ ràng
Đọc xong tôi thuộc kỹ càng
Không quên một chút. Ai bằng được tôi.”
Mọi người nghe nói vậy rồi
Rất là tin tưởng ở nơi chàng này.
Cùng nhau đi biển một ngày

Nhỏ neo tàu chạy vượt ngay sóng vàng
Lênh đênh trôi giữa đại dương
Có ông thuyền trưởng vẫn thường chỉ huy
Chợt ông phát bệnh hiểm nguy
Rồi lặn ra chết đang khi lái tàu.
Anh chàng trai trẻ nhà giàu
Được người chỉ định thay mau thế vào
Đích thân điều khiển trước sau
Vì nghe chàng đó từ lâu khoe tài.
Con tàu tiếp tục trôi dài
Bỗng đâu có trận thiên tai tới rồi
Mây cuộn cuộn, gió toai bời
Biển chao gào thét, sóng nhồi cuồn quay
Cả tàu đảo lộn lên ngay
Chợt chàng trai trẻ loay hoay, làm bầm:
“Lái tàu phải thật bình tâm,
Chèo nên nắm chặt, hướng cần đổi thay.”
Nhưng trên thực tế chàng này
Xét cho chính xác không hay biết gì
Không hề biết cách giải nguy
Khiến tàu bị sóng gió kia đập vùi
Cả tàu chao đảo một hồi
Dần chìm xuống đáy biển khơi thăm sâu
Mọi người náo loạn cùng nhau
Bỏ thân biển cả thương đau ngập tràn.

*

*Phàm phu trong cõi nhân gian
Học Thiền không hiểu rõ ràng đầu đuôi
Biết qua đôi chút mà thôi*

*Tuy văn chữ rõ, nghĩa thời hiểu đâu
Hiểu đâu nghĩa lý thâm sâu
Tự khoe tường tận trước sau về Thiên
Để rồi lên giọng huyền thuyên
Dạy người phương pháp tu Thiên làm sai
Khiến người mê muội rối bời
Tâm thời loạn động, ý thời cuồng điên
Bao năm di hại triền miên
Có đâu lợi ích được thêm chút gì
Giống chàng trẻ lái thuyền kia
Ngu si làm chết khách đi trên thuyền.*

** 67 **

ĐÁNH CUỘC

Vợ chồng chung sống nơi kia
Làm ba cái bánh rồi chia nhau dùng
Mỗi người một cái ăn xong
Còn dư một cái đều cùng cá nhau:
“Giữ im lặng cho thật lâu
Ai mà nói trước một câu hôm này
Mất phần ăn cái bánh ngay.”
Vợ chồng đánh cuộc. Suốt ngày lặng thinh.
Một tên trộm bất thành linh
Vào nhà vợ vét tanh banh hết liền
Nữ trang, đồ đạc, bạc tiền
Và rồi sửa soạn im lìm chạy đi.
Vợ chồng đều chẳng nói chi

Sợ mình mở miệng thua thì mất ăn
Cho nên chỉ ngó trân trân
Lặng im theo rồi kẻ gian hoành hành.
Trộm hay rõ được tình hình
Càng thêm dạn dĩ, mặc tình sấn lên
Thấy người vợ cứ lặng yên
Muốn xâm phạm tiết hạnh liền, ngán đầu,
Người chồng chẳng nói một câu
Đứng yên gần đó quay đầu ngó lơ
Vợ bèn hoảng hốt kêu la:
“Anh không mở miệng, thật là ngu si
Chỉ ham một cái bánh kia
Mà không hành động cứu nguy vợ mình
Đề quân ăn trộm lộng hành
Thấy tôi bị nhục mà đành im đây.”
Người chồng cười lớn vỗ tay:
“Em vừa mở miệng nói ngay trước rồi
Thế là em đã thua tôi
Bánh kia còn lại tôi thời hưởng thôi.”

*

*Truyện này thí dụ lắm người
Vì ham danh lợi ở nơi cõi trần
Để trôi đi biết bao lần
Pháp lành, Phật Pháp vô ngần tối cao
Đọa “ba đường ác” thăm sâu
Mà không hãi sợ mau mau tu hành
Cứ ham chơi, cứ đắm mình
Chìm trong “ngũ dục”. Thật tình ngu sao!
Những ai có trí nhìn vào*

*Thấy người như vậy khác nào chồng kia
Cũng vô trí, cũng ngu si
Đáng thương cho kẻ sông mê đắm chìm!*

* 68 *

HẠI NGƯỜI THÀNH HẠI MÌNH

Anh chàng nọ ở trong vùng
Có người thù địch đã từng bao năm
Chàng uất ức, chàng hờn căm
Nghĩ suy tìm cách hại ngầm đôi phương
Nghĩ hoài chẳng kiếm ra đường
Lòng chàng do đó mãi vương muộn sầu
Có người thấy vậy đón đầu
Hỏi thăm: “Anh mãi buồn rầu vì sao?”
Chàng bèn tâm sự đôi câu:
“Kẻ thù nói xấu tôi bao nhiêu lần
Khiến tôi tức giận vô ngàn
Nghĩ không ra cách trừ sân hận này
Nên tôi phiền não bao ngày
Báo thù chưa được lâu nay đợi chờ.”
Người kia bèn nói bất ngờ:
“Tôi đây có cách để mà giúp anh
Chỉ cần đọc thật tâm thành
Một câu thần chú rất linh là rồi
‘Tỳ Đà La’ thật lạ đời
Câu thần chú đó giết người thù ngay

Nhưng câu thần chú hại thay
Tạo ra một triệu chứng đầy hiểm nguy
 Ngay khi giết thù địch kia
Thời anh cũng lại tức thì chết theo,
 Cách này quả thật hiểm nghèo
Vì dùng thần chú để gieo hại người
 Thời mình cũng bị hại thôi
Cho nên tốt nhất theo tôi đừng dùng.”
 Anh chàng nghe vậy coi thường
Không cần tính toán, vui mừng nói luôn:
 “Xin làm phúc, xin làm ơn
 Dạy cho tôi biết câu thần chú kia
 Lòng tôi nôn nóng kể chi
 Mối thù muốn báo tiếc gì thân tôi
 Kẻ thù chết là được rồi
Dù tôi mất mạng lòng thời vẫn vui.”

*

*Truyện này thí dụ ở đời
Lửa sân thiêu đốt toi bời nhân gian
 Gây thù kết oán ngập tràn
Hại người chưa được lại mang hại về
 Chính mình bị hại nã nề
Đọa “ba đường khổ” muôn bề hãi kinh
 Địa ngục, ngạ quỷ, súc sinh
Quả nhiên bị thảm, thật tình thương đau
 Vô minh che lấp dài lâu
Trăm luân mãi kiếp còn đâu thấy đường.
 Chỉ cần Đạo Pháp tìm nương
 Xả đi phiền não, hết vương hận thù*

*Gắng công phát triển lòng từ
Thân tâm thanh lọc ghé bờ thơm hương
Gieo niềm an lạc muôn phương
Đạo mâu giải thoát chân thường sáng soi.*

*** 69 ***

TỔ TRUYỀN ẮN MAU

Một người Bắc Ấn Độ xưa
Xuống miền Nam ở kẻ như lâu ngày
Rồi anh cưới vợ nơi này
An cư lạc nghiệp tại đây thanh nhàn.
Một hôm vợ dọn bữa ăn
Cơm canh nóng hôi trên bàn khói lên
Anh chàng há miệng ăn liền
Lùa mau, húp lẹ không thềm ngó ai
Như gần chết đói tới nơi
Giờ đây bắt chợt được người cho ăn.
Vợ anh thấy lạ vô vàn
Nhìn anh, thắc mắc, hỏi han ngọn ngành:
“Không ai tranh, chẳng ai giành
Chuyện chi gấp gáp quả tình cũng không
Sao anh ăn uống lạ lùng
Ăn nhanh quá độ không ngưng phút nào?”
Anh bèn đáp, nghe lạ sao:
“Đây là bí mật để đâu nói liền
Em đừng có hỏi gì thêm.”
Vợ anh nghe vậy nổi lên tò mò

Nghĩ thâm chắc có nguyên do
Rất là đặc biệt, hay ho vô cùng
Nên càng năn nỉ anh chồng
Nói ra cho biết chứ đừng lặng thinh.
Thoạt tiên anh chẳng thuận tình
Vợ kì kèo mãi anh đành nói ra:
“Tổ tiên anh thuở xưa xa
Bao đời ăn uống thường là rất mau
Đây là truyền thống từ lâu
Đến anh cũng vậy dám đâu cãi lời.”

*

*Truyện này thí dụ ở đời
Lắm người thủ cựu giữ hoài thói quen
Dù mê làm vẫn chẳng quên
Không phân thiện ác, không thềm đổi thay
Dương dương tự đắc ta đây
Không hề hổ thẹn mà quay đầu về
Cải tà, quy chánh mọi bề
Để mau thoát khỏi bờ mê đọa đày!*

* 70 *

NÊM TRÁI CÂY

Chủ nhân thuở trước có ông
Muốn ăn trái nọ nên không ngại ngần
Sai người làm tới khu vườn
Mua cho bằng được không chần chờ chi
Ông căn dặn người làm kia:

“Trái cây ngon ngọt thì mi mua về
Nếu không đừng có mua nghe!”
Người làm tuân lệnh tức thì đi ngay
Mang tiền cầm sẵn trong tay
Chủ vườn tiếp đón tại đây nói liền:
“Vườn tôi trái ngọt nhất miền
Trái nào cũng ngọt lại thêm đậm đà
Ném vào thì biết ngay mà.”
Người làm đáp lại thật là lạ tai:
“Ném vào một trái mà thôi
Làm sao biết ngọt khắp nơi trong vườn
Ném từng trái mới rõ hơn
Trái nào cũng ném thời còn ngại sao,
Ném xong mua, tiện biết bao.”
Nói xong hần hái trái vào trong tay
Trái nào cũng ném thử ngay
Chủ vườn im lặng cạnh đây đứng nhìn.
Trái nào cũng ngọt quả nhiên
Người làm mua hết rồi đem trái về.
Chủ nhìn đồng trái cây kia
Trái nào cũng bị cắn đi một phần
Chủ nhân thấy gớm vô ngần
Thế là ông hết muốn ăn nữa rồi
Bao nhiêu trái vứt đi thôi,
Làm công khờ dại chủ thời vạ lây.

*

*Ai lo bố thí đời này
Lại thêm trì giới phước thay vô cùng
Tránh họa nạn, thoát tai ương*

*Giàu sang, an lạc ngát hương thơm lành,
Nhưng nhiều người thiếu lòng thành
Muốn rằng chứng nghiệm tự mình mới tin
Tu thân cơ hội lãng quên
Thế là gánh lấy não phiền trăm luân
Hay đâu mọi việc dương trần
Giàu nghèo, sướng khổ muôn phần tại ta
Đều do nghiệp trước mà ra
Kiếp này quả báo thật là công minh,
Luật nhân quả rõ ràng rành
Chúng sinh tỉnh thức tu hành cho mau
Vì mai chết còn gì đâu
Ăn năn thời muộn, sang giàu trắng tay!*

** 71 **

ĐUI MẮT

Gia đình kia có anh chồng
Cưới hai người vợ sống chung bình thường
Ba người nằm ngủ cùng giường
Nhưng chàng cảm thấy trăm đường khó thay
Muốn gàn gũi vợ bên này
Chị kia ghen tức ra tay tức thì,
Muốn gàn gũi vợ bên kia
Chị này nổi giận ghen thì ghê hơn
Anh chồng khổ não tâm can
Rồi sau quyết định mỗi lần nằm đây
Mỗi bên một vợ là hay

Chàng nằm ở giữa, không xoay bên nào.
Một hôm mưa gió ào ào
Nước trên mái dột chảy vào phía trong
Cuốn theo bụi đất xuống giường
Xuống ngay chỗ giữa chồng đờng mơ màng
Lọt vào hai mắt của chàng
Nhưng chàng cương quyết không màng đổi thay
Nằm yên hứng chịu nước này
Hai bên phải trái chẳng xoay bên nào
Lại mong hai vợ giúp vào
Hai nàng che chở xiết bao an lành
Cuối cùng bất hạnh tới nhanh
Anh chồng hai mắt đều thành hư luôn.

*

*Ở đời lắm kẻ không khôn
Giao du bè bạn chẳng còn nghĩ suy
Thói hư tật xấu kẻ gì
Theo đòi bắt chước những khi cận kề
Dần dần tạo nghiệp thảm thê
Theo “ba đường ác” có hề biết đâu
Xoay vòng sinh tử dài lâu
Khó mà thoát khỏi trước sau đọa đày.
Bạn tà thân cận tháng ngày
Thời con mắt tuệ mắt ngay còn gì.*

* 72 *

SUNG MÔI

Vợ chồng chàng nọ xưa kia
Về thăm bên vợ cùng đi một ngày
Tới nơi nhằm lúc tại đây
Người ta đang giã gạo ngay trong nhà,
Vợ vào ra mắt mẹ cha
Chàng liền bốc nắm gạo và ngâm luôn
Gạo đang trong miệng thật thơm
Bất ngờ vợ lại bước chân ra ngoài
Tìm chồng vui nói đôi lời
Chồng e vợ biết, tức thời lặng thinh
Quả là xấu hổ thật tình
Dám đâu đáp lại vợ mình một câu
Mím môi ấp úng thật lâu
Vợ chàng thấy lạ có đâu chịu ngừng
Trong lòng thắc mắc vô cùng
Đưa tay sờ má của chồng mình thôi
Thấy hai bên má sung rồi
Lại sung thêm cả miệng môi quả tình
Chị vào thưa với cha mình:
“Chồng con có bệnh phát sinh lạ kỳ
Sung môi không nói được gì
Bệnh này mới phát từ khi về nhà.”
Ông cha nghe chuyện bất ngờ
Thế là đâu có chần chờ chút chi
Vội vàng đi thỉnh lương y

Ông thầy đèn khám xong thì phán ngay:
“Bệnh này rất nặng lắm thay
Phải cần mổ gấp hôm nay mới lành.”
Thầy cầm dao mổ má anh
Gạo trong miệng ngậm đỏ nhanh ra ngoài
Thế là không giấu được ai
Việc làm bại lộ, mọi người đều hay.

*

*Người đời tội lỗi chót gây
Gian manh phạm giới lại đây ác tâm
Còn ham che giấu lỗi lầm
Không cầu sám hối, chẳng cần ăn năn
Cuối cùng đọa lạc tâm thân
Vào “ba đường khổ” vô ngàn hãi kinh
Địa ngục, ngạ quỷ, súc sinh.
Việc chi bí mật giấu quanh trong đời
Trước sau cũng bại lộ thôi!*

* 73 *

NGỰA ĐEN, ĐUÔI TRẮNG

Có chàng cưới ngựa màu đen
Dẫn đầu binh lính tiến lên truy tầm
Đuổi theo bọn trộm dữ dằn
Nhưng anh chàng lại nhát gan lạ lùng
Dám đâu chiến đấu hào hùng
Dám đâu xông xáo trong vùng hiểm nguy
Nên chàng nhanh trí nghĩ suy

Tìm ra biện pháp rất chi tinh đời
 Anh chàng lấy chút máu người
Rồi thoa lên mặt nằm nơi chiến trường
 Lấn vào xác lính tử thương
Giả đồ như chết tránh đường đánh nhau,
 Ngựa đen kia cũng còn đâu
Bị quân trộm cướp bắt mau đi liền.
 Đến khi cuộc chiến tạm yên
 Thời anh trời dậy đứng lên đi về
 Nhưng chàng khôn thời khỏi chê
Chặt đuôi ngựa chết nằm kề gần bên
 Mang theo hờm sẵn làm tin.
Thấy chàng sống sót bình yên an lành
 Người nhà xúm hỏi vây quanh:
“Sao không cưỡi ngựa? Ngựa anh đâu rồi?”
 Anh chàng bèn đáp ngay thôi:
“Ngựa tôi đã bị chết nơi chiến trường
 Hãy xem kỷ niệm thân thương
Cái đuôi ngựa quý tôi mang trở về.”
 Mọi người nhìn, nói: “Lạ ghê!
Ngựa anh thường cưỡi mọi khi đen tuyền
 Sao đuôi này trắng, hãy xem?”
Anh chàng ngó lại. Đứng yên. Lặng thầm.
 Vô tình đuôi ngựa lấy nhâm
 Cái trò giả dối trăm phần lộ ra.

*

*Truyện này thí dụ cho ta
Những trò lòng gạt khó mà được lâu
Dối gian bại lộ trước sau*

*Hành vi hung ác che đậy mắt người.
Tu hành lắm kẻ ở đời
Bao nhiêu giới luật miệng thời đề cao
Nhưng rồi lén lút phạm vào
Tưởng mình mưu trí. Dễ nào giấu ai!*

*** 74 ***

MANG BÌNH NƯỚC TẮM

Nước kia có một ông vua
Nghĩ ra luật pháp rất ư lạ đời
Buộc rằng dù ở khắp nơi
“Bà La Môn phái” mọi người khi theo
Đều cần tắm rửa cho nhiều
Giữ thân sạch sẽ là điều ưu tiên
Ai vi phạm bị phạt liền
Phải làm công việc muộn phiền góm ghê
Khô đầu, cực nhọc, nặng nề.
Sau khi pháp luật trên kia ban hành
“Bà La Môn phái” khôn lanh
Vác bình nước tắm theo mình mãi thôi
Mỗi khi đi khắp mọi nơi
Mọi người thấy vậy tức thời làm ngay
Tưởng rằng họ tắm hàng ngày,
Nếu ai múc nước vào đây giúp giùm
Họ thường lén đổ đi luôn
Vào nơi khuất nẻo không còn ai hay.
“Bà La Môn phái” khéo thay

Dối vua, bày đặt trò này kỳ khôi
Nhắm vào mục đích rõ rồi
Tránh làm công việc khổ người, hại thân
Thật ra họ bản vô ngần
Mang bòn tẩm có giúp phân sạch đâu.

*

*Ở đời lắm kẻ từ lâu
Phô trương giả dối trước sau bề ngoài
Tự lừa mình, lại dối người
Không còn tốt đẹp, xa rời thật chân.
Nếu mà tặng chúng xa gần
Cạo đầu, khoác áo dần thân cửa Thiên
Bên ngoài hình tướng uy nghiêm
Bề trong đức hạnh khó tìm được ra
Giới, Định, Tuệ mãi trôi xa
Tu hành như vậy quả là đáng chê!*

* 75 *

GIẾT LẠC ĐÀ

Một người nuôi chú lạc đà
Một hôm đem lúa đổ qua trong ghè
Lạc đà ăn thật no nê
Đút đầu vào đó coi bề tiện thay
Ăn xong kẹt lại ghè này
Cái đầu không rút khỏi đây được nào
Lạc đà kinh hoàng xiết bao
Chủ nhìn sâu khổ, lòng đau xót thâm.

Cụ già nọ đứng ở gần
Vội lên tiếng nói: “Chẳng cần buồn đau
Ta đây có cách giúp mau
Khiến cho con vật rút đầu thoát ra
Nhưng mà anh phải nghe ta.”
Tuân lời cụ dặn chủ nhà hỏi ngay:
“Thưa theo phương pháp nào hay?”
Cụ già bèn dạy: “Ra tay tức thì
Chém vào đầu lạc đà kia
Thế là con vật thoát đi dễ mà.”
Chủ nhà theo lời cụ già
Quả nhiên đầu chú lạc đà chặt xong
Lạc đà khi chết vẫy vùng
Ghè sành đưng lúa vỡ tung theo liền.
Chủ nhà thật quả cuồng điên
Lạc đà bị chết, mất thêm cái ghè
Gánh phần thiệt hại nặng nề
Bà con lối xóm cười chê kẻ gì!

*

*Người tu Phật pháp khác chi
Một khi cầu đạo Bồ Đề quyết tâm
Phải nghiêm trì Giới chuyên cần
Xa môi “ngũ dục” vô ngần tanh hôi
Kéo mà đều mất cả đôi
Mất phần tịnh giới của người chân tu
Mất luôn đạo quả tam thừa
Chỉ còn tội chướng kể như ngập đầu
Khiến thân đọa lạc khổ đau.*

o00o

* 76 *

***NÔNG PHU
MƠ TƯỞNG CÔNG CHÚA***

Chàng nông phu tuổi xuân xanh
Một hôm lên chôn kinh thành dạo chơi
Tình cờ trông thấy một người
Đó là công chúa tuyệt vời đẹp xinh
Giai nhân trong chôn triều đình
Khiến chàng từ đó hương tình ngất ngây
Trở về mơ tưởng đêm ngày
Quần quanh tính toán, loay hoay tìm đường
Làm sao trò chuyện cùng nàng
Nghĩ hoài không được nên chàng khổ tâm
Tương tư sầu não vô ngần
Mặt mày phờ phạc, xác thân hao gầy
Trên giường nằm liệt đọa đày
Bệnh tình trầm trọng mỗi ngày một tăng
Mẹ cha, bạn hữu, lân bang
Tỏ ra lo sợ vội vàng hỏi thăm:
“Vi sao mắc bệnh bất thần
Lâm vào tình trạng thập phần hiểm nguy?”
Chàng bèn tâm sự tức thì
Đầu đuôi kể lại những gì xảy ra:
“Gặp nàng công chúa như hoa
Đẹp xinh, duyên dáng, mượt mà, dễ thương
Khiến lòng tưởng nhớ mơ màng
Ước mong trò chuyện cùng nàng một phen

Nếu không thoả được ước nguyện
Chắc là sẽ sớm quy tiên vì buồn.”
Mọi người xúm lại ân cần
Cùng nhau lên tiếng để an ủi chàng
Hứa tìm phương pháp dễ dàng
Khiến chàng mau được cùng nàng hàn huyên:
“Ngưng sâu muộn, chớ muộn phiền!”
Chàng nghe mừng rỡ bệnh liền giảm thôi
Hai ngày bệnh đã lành rồi
Mọi người lúc đó thốt lời dối quanh:
“Đã vào trong chốn kinh thành
Gặp cô công chúa triều đình dễ thương
Thay chàng trò chuyện cùng nàng
Nàng chưa ưng ý, tìm phương chối từ.”
Anh chàng chất phác nông phu
Nghe xong cười lớn rất ư hài lòng
Nói rằng: “Chắc chắn là xong
Chắc nàng thuận tiếp chuyện cùng ta thôi.”

*

*Dại khờ lắm kẻ trên đời
Cùng nông dân nọ so thời khác đâu
Dễ gì phân biệt trước sau
Bốn mùa thời tiết tiếp nhau xoay vòng
Hết Xuân, Hạ tới Thu, Đông
Mùa Đông đem giống gieo trồng khắp nơi
Dù cho giá rét đầy trời
Vẫn hy vọng lúa tốt tươi ruộng đồng
Khó chăm sóc, chỉ tốn công
Mâm, thân, nhánh, lá lúa cùng hư hao.*

*Có người tu tập ít lâu
Hưởng phần phước báo có đâu nhiều gì
Tự cho là đủ mọi bề
Nói rằng đạo quả Bồ Đề vẻ vang
Chắc mau thành đạt dễ dàng,
Sai lầm như vậy đáng thương vô cùng!*

** 77 **

TÌM SỮA

Ở biên thùi thuở xa xưa
Nhiều người chưa biết con lừa ra sao
Gặp lừa cũng chẳng biết nào
Chỉ nghe đồn đãi từ bao lâu rồi
Sữa lừa ngon thật tuyệt vời,
Rủ nhau họ tới khắp nơi lùng tìm
Cuối cùng cũng kiếm ra liền
Một con lừa đực. Họ đem trở về
Tranh nhau vắt sữa thoả thê
Đề mong uống trước, không hề nhường nhau.
Mỗi người vắt kiêu lạ sao:
Có người bóp ở trên đầu lừa thôi
Có người cắn ở lỗ tai
Có người lại vịn khúc đuôi nhiều lần
Có người kiếm ở dưới chân
Loay hoay vất vả, vô ngàn khổ thay
Nghĩ rằng chính ở chỗ này
Sữa lừa sẽ chảy ra ngay cho mình

Nhưng hy vọng đều bất thành
Sữa lừa một giọt quả tình thấy đâu.

*

*Truyện này thí dụ từ lâu
Phàm phu ngoại đạo đồn nhau nghe rằng
Tu hành rốt ráo đạo vàng
Sẽ mau chứng quả dễ dàng kể chi
Họ không tìm hiểu thêm gì
Chạy theo vọng tưởng nghĩ suy sai lầm
Theo tà đạo, hành xác thân
Bụng thời nhịn đói, đưa chân lửa hừng
Lỏa hình, ở núi, sống rừng
Tu theo khổ hạnh vô cùng tang thương
Quả vô ích vì làm đường
Gánh vào trăm nỗi đoạn trường đón đau
Tự mình dần bước lún sâu
Rơi vào ác đạo dễ nào thoát ra!*

* 78 *

ĐI KHÔNG RỒI LẠI VỀ KHÔNG

Trong làng kia có một người
Vào hôm chiều tối thốt lời dặn con:
“Ngày mai dậy thật sớm luôn
Làng bên có chợ mình còn phải đi
Mua đồ dùng để đem về.”
Chàng con nghe vậy khắc ghi trong lòng

Sáng sau vừa rạng vừng hồng
Anh chàng dậy sớm và không đợi chờ
Không hề chờ hỏi ý cha
Một mình vội vã phóng ra chợ rồi
Tới làng bên chàng ngẩn người
Mua gì ở chợ chàng thời biết đâu
Lang thang qua lại trước sau
Rã rời mỗi bước, còn cào đói ăn
Miệng thời khát nước, khô khan
Tiền nong đi vội quên mang theo người
Đường xa đành trở về thôi.
Người cha thấy mặt thốt lời mắng ngay:
“Mi vô trí, đại khờ thay
Sao không chịu đợi cha đây đi cùng
Một mình đi trước, thật khùng
Đi không rồi lại về không. Ích gì!
Tự mình chuốc khổ kẻ chi
Cha đâu sai chuyện ngu si bao giờ!”

*

*Người may mắn được xuất gia
Tu trì cần phải thiết tha, tâm thành
Nương thầy tốt, kết bạn lành
Học điều giáo pháp tận tình chuyên tâm
Không nên ý lại bản thân
Có phần trí thức, có phần thông minh
Để rồi đơn độc một mình
Tu hành mù quáng cho đành uổng công.
Người mang hình thức Sa môn
Nhưng không phẩm hạnh đáng buồn biết bao!*

* 79 *

GÁNH GHẾ CHO VUA

Nước kia có một ông vua
Ngồi trong cung cấm sớm trưa mỗi ngày
Tự nhiên cảm thấy buồn thay
Muốn đi du ngoạn gần ngay cung vàng
Vườn vô ưu đẹp rõ ràng
Vua bèn sai một ông quan trong triều:
“Hãy tìm một ghé mang theo
Đặt trong vườn chỗ có nhiều bông hoa
Hôm nay ta muốn ghé qua
Ngắm phong cảnh đẹp để mà tìm vui.”
Vị quan thấy xấu hổ rồi
Nghĩ mình vác ghé coi thời chẳng nên
Tâu vua và thỉnh nguyện liền:
“Tôi không quen vác, chỉ chuyên gánh gồng.”
Vua nghe vậy cũng tán đồng
Kêu người mang ghé xếp chồng lên nhau
Ba mươi sáu ghé ít đâu
Sắp thành một gánh trước sau nặng nề
Đề trên vai vị quan kia
Cho quan cố sức gánh đi ra vườn.
Quan vì sĩ diện bản thân
Giờ đây chuốc lấy trăm lần khổ đau.

*

*Học theo Phật, theo đạo mâu
Thời lòng nhẫn nhục hàng đầu phải theo*

Tính tình ngã mạn, tự kiêu
Lại thêm cố chấp đủ điều lâu nay
Phải nên cố gắng đổi thay.
Người đời lắm kẻ hàng ngày tu thân
Mỗi khi thấy tóc nữ nhân
Roi trên mặt đất ở gần một bên
Không hề dám đụng đến liền
Nghĩ mình thanh tịnh, giới nên giữ gìn,
Sau mê hoặc bởi não phiền
Dù cho bất tịnh cạnh bên sá gì
Ba mươi sáu thứ gớm ghê
Tóc, lông, phân, nước tiểu kẻ chẳng sao
Coi không dơ bẩn chút nào
Không sinh hổ thẹn, trước sau chẳng rời
Mãi cho đến chết không thôi,
So quan vắc ghế, ngu thời giống nhau!

* 80 *

UÔNG THUỐC ĐỂ RỬA

Tại vùng kia có một người
Bị đau hạ bộ lâu đời khô thay
Mời thầy thuốc khám bệnh ngay
Ông thầy nói phải rửa ngày, rửa đêm
Mới mong trị bệnh cho yên,
Thầy pha thuốc rửa xong liền bước ra
Kiếm thau đựng thuốc sau nhà.
Thấy chai thuốc nước chàng ta vội cầm

Uống luôn hết thuốc một lần
Uống xong bụng dạ bất thần bị đau
Như đâm, như xé, như cào.
Ông thầy trở lại nhìn sao bất thường
Không thấy thuốc, bèn hỏi chàng
Chàng đem câu chuyện vôi vàng nói ra
Thầy kinh ngạc, miệng kêu la:
“Sao anh lại uống, quả là ngu thôi
Chỉ dùng thuốc rửa phía ngoài
Đại khờ mà uống vào người làm chi.”
Thầy cho chàng uống tức thì
Vài viên thuốc giải, cứu nguy chuyển này
Kịp thời chàng rửa hết ngay
Nôn ra thuốc rửa vừa đây uống vào
Bảo toàn tính mạng may sao
Vượt cơn hoạn nạn, qua cầu hiểm nguy.

*

*Ở đời làm một việc chi
Đừng gây đảo lộn hại thì tránh đâu
Người tu Phật, theo đạo màu
Phải nên chọn lựa dài lâu cho rành
Pháp môn thích hợp với mình
Tu không đúng cách khó thành! Chẳng nên!
Người tu thiền quán trước tiên
Pháp “bất tịnh quán” tu liền phải theo
Tu tùy tiện không lợi nhiều
Nếu tu đảo lộn hiểm nghèo tới ngay.
Khi tu không chịu hỏi thầy
Tự thiền điên đảo có ngày tang thương.*

* 81 *

KHÔNG NÊN VU OAN CHO NGƯỜI HIỀN ĐỨC

Hai cha con của nhà kia
Một hôm cùng rủ nhau đi ra đồng
Núi rừng đồng ruộng mênh mông
Chàng con vui chạy vào vùng rừng xanh
Bỏ cha đứng lại một mình.
Trong rừng chàng bị gấu rình cắn đau
Vết thương răng gấu rất sâu
Lại thêm móng nhọn gấu cào tứ chi
Chàng con kinh sợ kẻ gì
Băng rừng vội thoát chạy về chỗ cha,
Cha nhìn thấy vậy xót xa
Hỏi: “Con gì cắn quá là gớm ghê
Khiến con thương tích nặng nề?”
Chàng con nhăn nhó thảm thê trả lời:
“Con gì chỉ thoáng qua thôi
Thân đầy lông, đến cắn rồi chạy đi
Khiến con có kịp thấy chi
Bị thương hoảng hốt vội lia rừng luôn.”
Người cha lập tức nổi sân
Nhắm khu rừng rậm hằm hằm chạy ngay
Cung tên cầm sẵn trong tay
Vào rừng ông gặp tại đây một người
Râu rất rậm, tóc rất dài
Chỗ thời tua tủa, chỗ thời mọc thêm

Người cha suy đoán vội liền
Đó là dã thú cuồng điên trong rừng
Cẩn con ông bị trọng thương
Ông bèn muốn bắn, cung giương sẵn sàng.
Có người thấy thế can rằng:
“Đây là một vị thuộc hàng chân tu
Oai nghiêm, đạo đức, hiền từ
Không hề hãm hại, oán thù con ông
Đừng vu oan, tội vô cùng
Ông tiên ẩn dật cả vùng đều hay!”

*

*Nhiều người ở cõi đời này
Không quan sát kỹ, lại đây chủ quan
Tự cho mình phải vô vàn
Họ thường gây họa vu oan người lành
Như khi thấy giới tu hành
Đôi người tu chẳng nghiêm mình trọn bề
Họ bắt mẫn, họ cười chê
Chê luôn tập thể tăng kia cả đoàn,
Hoặc nhìn vài bóng áo vàng
Oai nghi không đủ, nói năng bất toàn
Thêm hành động kém đàng hoàng
Họ không quan sát kỹ càng thêm chi
Cho rằng tập thể sư kia
Đều như vậy cả có gì khác đâu
Đều không đạo hạnh như nhau
Họ bèn khinh miệt xiết bao phũ phàng.
Họ ngu si, họ sỗ sàng
Giống người cha nọ trăm đường chẳng sai.*

* 82 *

GIEO LÚA

Một người ở miệt thị thành
Về làng quê để theo ngành nghề nông
Kiếm sinh nhai chốn ruộng đồng.
Một ngày đi dạo xem vùng chung quanh
Thấy bao đồng ruộng tốt lành
Lúa tươi mơn mớn sắc xanh phi thường
Anh bèn ghé lại bên đường
Hỏi thăm chủ ruộng: “Dùng phương pháp gì
Mà gieo lúa tốt thế kia?”
Nông dân chủ ruộng tức thì đáp ngay:
“Khó chi đâu, giản dị thay
Ta cho đất xộp vào cày tới lui,
San cho bằng phẳng khắp nơi
Bỏ phân cào kỹ, rồi khơi nước vào
Dễ làm, tốn chút công lao
Trương lai lúa mọc lên cao tốt lành.”
Nghe lời chỉ dẫn ngọn ngành
Anh theo phương pháp thực hành ngay thôi
Sau khi cày đất xộp rồi
Làm cho bằng phẳng, phân thời bỏ lên
Khơi nước vào tưới lên trên
Chỉ còn đem giống gieo liền là xong
Nhưng anh thầm nghĩ trong lòng:
“Nếu chân bước xuống ruộng đồng để gieo
Sợ gây hại biết bao nhiêu

Đất kia thô cứng lại theo chân người,
Khi mà đất hết xóp rồi
Lúa kia không mọc tốt tươi sau này.”
Anh liền nghĩ cách lạ thay:
“Ta nên ngồi sẵn ở ngay trên giường
Sai khiêng giường xuống ruộng nương
Ta ngồi gieo lúa dễ dàng biết bao
Đất kia ta khỏi dẫm vào
Đất luôn còn xóp há nào ngại chi.”
Bốn người được muốn tức thì
Bốn chân giường được phân chia bốn người
Khiêng anh xuống ruộng, tận nơi
Anh ngồi gieo giống thẳng thoi vô ngần.
Mình anh, đất chịu hai chân
Bốn người, đất chịu bốn lần hơn lên
Tám chân dẫm đất cứng liền
Thêm giường với kẻ ngồi thêm nặng nề
Thế là đất cứng khỏi chê
Vừa thô, vừa rắn có hề lợi đâu.

*

*Truyện này thí dụ đạo màu
Giữ gìn ruộng Giới tu mau đạt thành
Sẽ nhiều mầm thiện phát sinh
Ta nên học tập, thực hành cho chuyên
Theo lời thầy dạy chớ quên
Pháp lành hạt giống thuận duyên nảy mầm.
Nhiều người tu thoát chuyên cần
Dù cho giới nhỏ cũng luôn giữ gìn
Không hề phạm, thật đáng khen*

*Dần dà Giới luật nhiều phen coi thường
Giới to, giới nhỏ đôi đường
Không hề kiêng giữ, chẳng màng tuân theo
Buông lung, hủy báng sớm chiều
Bồ Đề mầm mống hủy tiêu chẳng còn.*

* 83 *

KHỈ BỊ ĐÁNH

Có con khỉ nợ một ngày
Bị người kia đánh thẳng tay bạo tàn
Tay người mạnh khoẻ vô vàn
Khỉ ta đau đớn xác thân não nề
Không hề chịu nổi thêm chi
Khỉ bèn tháo chạy thoát đi xa người
Hận thù tạm nuốt xuống thôi.
Trên đường khỉ chạy gần nơi xóm làng
Thấy em bé nợ đi ngang
Hầm hầm khỉ đã vội vàng túm em
Đòn thù oán giận trút lên
Tội cho đứa trẻ lành hiền vô can.

*

*Chúng sinh trong cõi nhân gian
Thường chông chất mãi hờn căm oán thù
Từ tiền kiếp cứ dây dưa
Kéo dài ra mãi rất ư não phiền
Đòi đòi tiếp nối liên miên
Lửa sân, tâm ác luân phiên hoành hành*

*Chúng sinh đâu có biết rành
Cái vòng biến diệt xoay quanh kiếp người
Rời quá khứ, tới tương lai
“Có không, không có” mãi hoài đổi thay
Kiếp xưa khác với kiếp này
Lắm người ngu muội chẳng hay ngọn nguồn
So cùng khổ thiếu trí khôn
Người ngu, khi dại có còn khác chi!*

*** 84 ***

NGUYỆT THỰC

Nhà vua cõi A Tu La
Theo truyền thuyết tự xưa xa nói rằng
Một hôm vua thấy mặt trăng
Trên cao tỏa sáng chói chang khắp miền
Vua bèn dùng tay che liền
Mặt trăng biến mất. Dân bèn đặt tên
Gọi là “nguyệt thực” ban đêm,
Vậy thời loài chó chẳng liên quan gì.
Nhưng không biết lý do chi
Tới kỳ “nguyệt thực” tức thì dân gian
Cho rằng trăng bị chó ăn
Cho rằng chó nuốt mặt trăng mất rồi
Mọi người muốn đánh chó thôi
Mỗi khi chó chạy ngang nơi có người
Thật oan cho chó quá trời
Bị gieo tiếng ác bao đời. Khổ thay!

*

*Chúng sinh trong kiếp sống này
Những điều phải trái, gian ngay, vui buồn
Nên tìm hiểu rõ cội nguồn
Biện minh mới tránh được luôn sai lầm
Chủ quan nguy hiểm vô ngần
Tự mình chuốc khổ vào thân còn gì.
Khổ vì tham với sân si
Muốn tìm cách diệt khổ đi cho rồi
Lại tìm cách ngủ trên gai
Mang lửa ngũ dục thiêu người, đốt thân,
So cùng những kẻ ngu đần
Nguyệt thực đánh chó muôn phần giống nhau.*

* 85 *

ĐAU MẮT

Có người con gái bất ngờ
Mắt vương bệnh tật rất ư hiểm nghèo
Khiến cô nhưc nhối thật nhiều
Ngày đêm rên rỉ, tiêu điều tâm thân.
Nàng con gái khác ở gần
Nhìn qua thấy vậy tần ngần lo âu
Nhủ thầm: “Bệnh mắt đốn đau
Nếu ta bị bệnh thoát đâu não phiền
Giờ ta mắt vẫn tốt nguyên
Nhưng rồi bệnh mắt luân phiên đến mình
Sẽ đau sẽ nhưc thật tình

Muôn ngăn ngừa bệnh khỏi hành mắt ta
Chi bằng móc mắt trước ra
Mắt còn đâu nữa để mà bệnh đây.”
Thấy nàng định làm chuyện này
Có người nghe được khuyên ngay đôi lời:
“Có trông mắt quý nhất đời
Đau hay không là chuyện thời mai sau
Nào ai hay rõ trước đâu
Giờ sao móc mắt đón đau vô cùng
Mù loà tăm tối chập chùng
Suốt đời thống khổ cô không biết à?”

*

*Truyện này thí dụ cho ta
Đang ăn có kẻ bất ngờ nghẹn cơm
Thế là quyết bỏ ăn luôn
Còn ai vô lý được hơn kẻ này!
Nhiều người tính toán loay hoay
Nghĩ giàu sang sẽ có ngày bại suy
Cho nên không bỏ thí chi
Nhủ rằng: “Bỏ thí ích gì mai sau
Nếu mà quả báo nhiệm màu
Mình dù được hưởng sang giàu tương lai
Thời giàu sang cũng tàn phai
Chỉ thêm phiền não khổ đời mà thôi!”
Người khôn khuyên nhủ đôi lời:
“Hãy nên bỏ thí, mai thời tính sau
Khổ vui chưa biết ra sao,
Giờ không bỏ thí ta nào an vui
Kiếp này đã khổ ngay rồi!”*

* 86 *

VÌ CỦA GIẾT CON

Hai cha con một nhà kia
Nhân vì công chuyện cùng đi một ngày
Tới vùng xa vắng và thay
Giữa đường vô phước gặp ngay cướp ròi
Bọn này lần quất khắp nơi
Cướp đi tài vật của người đi ngang,
Con đeo đôi bông tai vàng
Người cha thấy vậy hoang mang trong lòng
Sợ rằng cướp lấy đôi bông
Tai con cha xé mạnh không ngại ngần
Muốn lấy bông giấu đi luôn
Nhưng vì vội vã bèn chôn lòng cha
Cho nên xé rút không ra
Cha bèn quyết định thật là kỳ khôi
Đầu con chặt đứt ngay thôi.
Đến khi bọn cướp đã rời đi xa
Và cơn khủng hoảng đã qua
Cha đem đầu ráp lại mà được đầu
Cổ nào có dính với đầu
Người con chết thảm, thương đau, ngậm ngùi.

*

*Truyện này thí dụ ở đời
Chỉ vì việc nhỏ mà rời bỏ đi
Bao nhiêu việc lớn kể chi
Gây thành tổn thất nặng nề xiết bao*

*Khó mà cứu vẫn được nào.
Thế gian khờ dại thấy sao lắm người
Lợi danh quyến rũ chút thôi
Tà giáo, tà thuyết tức thời theo ngay
Trộm danh lừa dối kiếp này
Tạo thành tội ác đọa đày tai ương.*

*** 87 ***

BỌN CƯỚP CHIA CỬA

Bọn ăn cướp nọ thuở xưa
Kết bè cướp bóc dân cư nhiều lần
Bạc tiền, hàng hóa, áo quần
Cướp xong cả bọn chia phần cùng nhau
Chiều theo địa vị thấp cao
Chiều theo bản lĩnh từ lâu trong nghề
Chia phần nhiều ít đề huề
Mọi người hoan hỷ không chê trách gì.
Nhưng rồi tới một lần kia
Có chàng cướp nọ rất chi buồn tình
Vì ngôi vị kém của mình
Phần chia tẻ nhất để dành chàng ta
Áo chi xấu xí quá mà
Dệt bằng chất liệu xem ra rẻ tiền
Khiến chàng quả thật muộn phiền
Bất bình la lớn: “Khó tìm người mua
Áo này bán chẳng ai ưa
Phần tôi như vậy là thua thiệt rồi.”

Sau khi phản đối một hồi
Chàng đành cam chịu kém người. Buồn thay!
Và sau đó một vài ngày
Chàng đem vào bán áo ngay trong thành.
Kiếm tiền hy vọng mong manh
Ngờ đâu lại có người giành để mua
Một ông quan trong cung vua
Chịu mua cao giá rất ư lạ thường,
Số tiền cả bọn cướp đường
Chia nhau sau chuyến bắt lương vừa rồi
Cộng chung của đủ mọi người
So cùng giá bán áo thời kém xa.
Bấy giờ chàng cướp nhà ta
Đột nhiên nhảy múa thật là mừng vui
Khoe rằng: “Ta đã đắc thời
Chuyến này ta kiếm được lời nhiều thay.”

*

*Rút bài học từ truyện này
Dù ta thất bại chua cay trong đời
Không nên thất vọng buông lời
Cố gieo giống tốt, tương lai gặt về
Hạt vàng từng chuỗi thoả thê;
Hoặc khi bỏ thí đừng nề hà chi
Phát tâm rộng rãi ngay đi
Quả lành đem lại muôn bề an vui
Kẻo khi được quả báo rồi
Được sinh lên ở cõi trời cao xa
Bấy giờ lòng mới tỏ ra
Hối rằng trước chẳng thiết tha tâm thành*

*Để làm thêm lắm điều lành
Gây nhiều lợi ích, nay mình khá hơn.*

*** 88 ***

KHỈ MẮT ĐẬU

Khỉ kia nắm đậu trong tay
Bống đậu một hột lọt ngay ra ngoài
Chỉ rơi một hột đậu thôi
Nhưng mà khỉ cũng tức thời hoảng lên
Buông rơi cả nắm đậu liền
Để rồi vội vã chạy tìm hột rơi
Loanh quanh kiếm khắp mọi nơi
Nào đâu có thấy tằm hơi hột này,
Sau hồi lật đật loay hoay
Khỉ quay về chốn cũ đầy lo âu
Mong gom nắm đậu ban đầu
Ôi thôi mất hết còn đâu hột nào,
Bầy chim bay lượn trên cao
Đậu rơi quyen rũ chim nhào xuống ăn.

*

*Truyện này thí dụ người phạm
Xuất gia theo Phật chí tâm tu hành
Ban đầu phạm giới vô tình
Nhưng rồi không chịu chân thành ăn năn
Không lo sám hối bản thân
Con đường phạm giới trôi lăn thêm hoài
Pháp lành công đức than ôi*

*Tan tành theo với dòng đời buông lung.
Giống như khí đại vô cùng
Đâu rơi một hạt, tiêu tùng hết luôn.*

* 89 *

CHUỘT VÀNG VÀ RẮN ĐỘC

Có chàng dạo bước trên đường
Bỗng nhiên bắt được chuột vàng một con
Mừng vui khắp khởi trong lòng
Chàng ôm chuột quý thông dong đi liền
Đến sông chàng lội qua bên
Sợ rằng áo ướt chàng bèn cởi ra
Chuột vàng kia thật bất ngờ
Biến thành rắn độc rất ư hãi hùng.
Ban đầu chàng sợ vô cùng
Nhưng rồi tự nghĩ: “Ta đừng quăng đi
Dù cho rắn độc sá chi
Thà cho rắn cắn chết đi là cùng.”
Chàng ôm rắn lội qua sông
Chẳng hề sợ hãi ung dung mọi đường,
Rắn đền ơn, biến thành vàng
Khối vàng to lớn phi thường, quý thay.
Có người chứng kiến cảnh này
Nghĩ ôm rắn độc trong tay lợi nhiều
Rắn thành vàng, quý bao nhiêu
Họ bèn bắt chước giống theo anh chàng

Tim ôm rấn, nghĩ bình thường
Nào ngờ rấn cấn tử thương tội tình.

*

*Truyện này thí dụ chúng sinh
Có người không thiết tu hành bản thân
Thấy người khác tu chuyên cần
Được phân lợi ích vô ngần lớn lao
Cho nên họ cũng hùa vào
Giả theo chánh pháp từ bao lâu rồi
Để cầu lợi dưỡng mà thôi
Tiếc thay kết quả cuộc đời thâm thê
Chết thời sa đọa nào nề
Vào “ba đường ác” khó bề tránh qua.*

* 90 *

LƯỢM ĐƯỢC TIỀN

Một người nghèo đang đi đường
Bỗng nhiên lượm được túi vàng đánh rơi
Lòng mừng không nói nên lời
Y bèn ngồi lại ngay nơi bên lề
Lấy vàng ra đếm thoả thê
Loay hoay đang đếm chưa hề xong xuôi
Thời người chủ túi vàng rơi
Đã quay lại kiếm và đòi vàng kia
Y đành trả hết còn chi
Đẽ rồi buồn khổ nghĩ suy trong lòng:
“Nếu ta đếm cho mau xong

Rồi chuồn đi sớm đã không mất vàng
Chủ nhân đến thời muộn màng
Tiền vàng khá lớn dễ dàng phân ta.”

*

*Nhiều người trong cõi ta bà
Được gần Tam bảo vậy mà uống sao
Nghiep lành chẳng chịu tu nào
Để cầu giải thoát khỏi bao muộn phiền
Bụi đời lôi cuốn triền miên
Tháng ngày quanh quẩn trong miền khổ đau
Khi vô thường đến thật mau
Ăn năn hối hận còn đâu kịp thời.*

* 91 *

NGƯỜI NGHÈO

Thuở xưa có một người nghèo
Làm ăn vất vả, bao nhiêu muộn phiền
Để dành được một ít tiền
Thấy người giàu khác chàng liền nghĩ suy:
“Tiền ta chẳng có nhiều gì
Đem ra so sánh ta thì thua xa
Người kia giàu có quá mà.”
Anh chàng thất vọng thở ra nã nê
Muốn quăng chút tài sản kia:
“Giữ làm chi nữa, vứt đi cho rồi
Tới bờ sông ném xuống thôi.”
Chung quanh thấy thế nhiều người nhủ khuyên:

“Tuy anh có rất ít tiền
Tiền này nuôi sống được thêm bao ngày,
Nếu anh liệng hết đi ngay
Một xu chẳng có đọa đày khó qua.”

*

*Truyện này thí dụ cho ta
Trong hàng Tăng chúng xuất gia lắm người
Thấy cao Tăng ở khắp nơi
Đa văn, tài đức, được đời suy tôn
Cúng dường nông hậu luôn luôn
Còn mình lợi dưỡng thời không sánh bằng
Nhưng không chịu nghĩ kỹ càng
Để mà tu học đạo vàng gắng thêm
Lại làm hành động cuồng điên
Bỏ tu, rời đạo, qua miền khổ đau
Thật là trái ngược xiết bao.
Người nghèo vớt của so nào khác chi!*

* 92 *

ĐÚA NHỎ ĐƯỢC ĐƯỜNG

Trên đường dài có một bà
Tay bồng đứa nhỏ đi xa mệt nhọc
Cho nên bà muốn xả hơi
Nghỉ chân dừng lại ngay nơi lề đường
Rồi bà ngủ thiếp mơ màng
Nào hay có kẻ lạ đương tới gần

Tay cầm đường ngọt trắng ngần
Đưa cho đứa nhỏ ham ăn vô cùng,
Trẻ con thấy vậy vui mừng
Ăn đường, không ngó ngang chung quanh mình
Đề cho kẻ lạ mặc tình
Lột đi báu vật bà dành lâu nay
Toàn đồ trang sức quý thay
Vòng vàng, kiềng bạc. Chẳng hay biết gì!

*

*Truyện này thí dụ khác chi
Xuất gia Tăng chúng nhiều khi có người
Mãi tham chút lợi ở đời
Ưu môi trần tục, ưa nơi ồn ào
Đường tu Phật pháp thanh cao
Lơ là bỏ phế uổng bao công trình
Thế là công đức tu hành
Gió phiến nào tới cướp nhanh mất rồi.*

* 93 *

BÀ GIÀ ĐÁNH CỌP

Bà già ngủ dưới gốc cây
Bỗng nhiên cọp tới chôn đây bất ngờ
Muốn ăn luôn thịt lão bà
Hoảng kinh bà chồm dậy và chạy nhanh
Gốc cây bà cứ chạy quanh
Vòng vo chạy mãi, cọp đành rượt theo
Một chân cọp bám gốc cây

Một chân nắm đê bà này đứng yên,
Bà già bèn quay lại liền
Hai tay dang rộng hai bên cây rừng
Năm chân cọp khỏi vấy vũng
Thế là cọp với người cùng đứng nguyên
Không hề nhúc nhích được thêm,
Bà già sẽ gặp não phiền hiểm nguy
Nếu buông tay để chạy đi
Cọp kia chắc chắn tức thì rượt thôi.
Trong khi nguy cấp tới nơi
Chợt đâu lại có một người đi ngang
Bà già lớn tiếng nói rằng:
“Thật may mắn quá, ta đang đợi chờ
Mời anh tiếp sức với ta
Cùng nhau giết cọp chắc là thành công
Chúng ta chia thịt hưởng chung.”
Người kia nghe vậy nên không ngại ngần
Tin lời bà, vội tới gần
Giữ hai chân cọp muôn phần hăng say,
Bà già bỏ cọp ra ngay
Cắm đầu cao chạy xa bay tức thì
Bấy giờ kẻ lạ mặt kia
Mới hay mưu kế rất chi gian hùng
Ăn năn thời muộn vô cùng
Chỉ còn chiến đấu mới hòng thoát thân
Đánh nhau với cọp lâu dần
Sức tàn, lực kiệt tay chân rã rời
Lại mang thương tích đầy người
Không đường tẩu thoát khỏi nơi chốn này

Chẳng bao lâu, đáng thương thay
Thời y bỏ mạng tại đây mất rồi.

*

*Phàm phu lắm kẻ ở đời
Không hề được liệt là người cao minh
Lại ưa tạo lập cho mình
Luận này, thuyết nọ quả tình khó nghe
Nào đâu có hay ho chi
Văn từ, ý nghĩa nhiều khi rất thường
Phần nhiều dang dở nửa chừng
Qua đời mà vẫn chưa xong công trình
Thế rồi đệ tử trung thành
Góp gom tài liệu tiến hành tiếp tay
Vì không hiểu ý của thầy
Cuối cùng tác phẩm chứa đầy làm sai
Gieo thêm tai hại cho đời.*

* 94 *

HIẾU LÂM

Xấu xa thay bà vợ kia
Ngoại tình trong lúc chồng đi vắng nhà
Trong phòng giở thói trăng hoa
Thình lình chồng ở phương xa trở về
Nhận ra tình trạng ê chề
Biết trong phòng vợ chuyện gì xảy ra
Chồng tuy giận, chẳng hét la
Đứng chờ bên cửa để mà ra tay

Đợi tình địch ra ngoài này
Là chồng lập tức giết ngay rửa hờn.
Vợ hay biết, dặn tình nhân:
“Chồng em trở lại, muôn phần hiểm nguy
Vậy anh nên trốn mau đi
Thoát thân theo với ‘ma ni’ ra ngoài.”
Ở trong nước đó lâu đời
“Ma ni” có nghĩa là nơi hông nhà
Chỗ đường hầm nước thoát ra,
Đồng thời cũng có nghĩa là bảo châu
Là viên ngọc quý hàng đầu
Vợ kia muốn nói: “Thoát mau đường hầm.”
Gã tình nhân lại hiểu lầm
Tưởng rằng ngọc quý phải cần lấy đi
Lấy theo viên ngọc “ma ni”
Khi chui thoát chốn hiểm nguy bữa này
Cho nên hấn cứ loay hoay
Chạy loanh quanh mãi trong này không ngưng
Tìm tòi, lục lợi lung tung
Mong tìm thấy ngọc, nhủ lòng quản chi:
“Nếu không tìm thấy ngọc kia
Thời ta quyết chẳng trốn đi khỏi phòng.”
Mối nguy khủng khiếp vô cùng
Hấn đâu nghĩ tới cái vòng bủa vây
Chỉ mười lăm phút sau đây
Than ôi hấn gục chết ngay bạo tàn
Mũi dao tình địch hờn căm
Người chồng rình rập đã đâm hấn rồi.

*

*Truyện này thí dụ ở đời
Theo trong Phật pháp mọi người thuyết minh
Lý trung đạo phải thực hành
“Chấp thường”, “chấp đoạn” rành rành hai bên
Lìa mau, tu học cho chuyên
Mới mong giải thoát vững bền luôn luôn
Lý trung đạo bị hiểu lầm
Cho nên lắm kẻ sa chân phiền hà
Dần dà ngày tháng trôi qua
Vô thường giết hại khó mà thoát đây
Hiểu lầm Phật pháp nguy thay
“Ba đường ác” nọ sa ngay tức thì.*

*** 95 ***

HAI CHIM BỒ CÂU

Chim bồ câu trồng trên cây
Cùng bồ câu mái sống đây êm đềm
Khi mùa thu đến trong miền
Trái cây chín đỏ thắm trên núi đồi
Đôi chim sát cánh tung trời
Bay đi lượm trái khắp nơi đem về
Chứa đầy một tổ thoả thê.
Vài ngày trời tựa như hè, nóng hanh
Trái cây khô lại, teo nhanh
Trái đầy ắp tổ nay thành ít đi
Xẹp chùng một nửa còn chi

Khiến bồ câu trống tức thì không vui
Trách bồ câu mái ngay thôi:
“Chúng ta lượm trái khắp nơi nhọc nhằn
Cùng nhau lao động khó khăn
Mà nay nàng lại lén ăn một mình
Nhìn trong tổ thấy quả tình
Trái còn phân nửa rành rành, hãy xem.”
Bồ câu mái phân trần liền:
“Em không hề lén ăn riêng bao giờ
Trái cây tự nó teo mà.”
Nhưng chàng chim lại ngù ngờ không tin
Đùng đùng nổi giận quát lên:
“Nếu nàng không lén ăn trên tổ này
Sao voi đi một nửa đây,
Mắt đi phân nửa trái cây rõ ràng.”
Nói xong chim trống phũ phàng
Dùng luôn mỏ nhọn mổ sang tơi bời
Khiến cho chim mái tàn đời
Chết ngay tức khắc thấy thời đón đau.
Nhưng rồi chỉ ít ngày sau
Con mưa tầm tã giăng mau đầy trời
Toả hơi nước lạnh khắp nơi
Trái cây thâm ứot tức thời nở thêm
Nhiều như cũ, đầy y nguyên
Chàng bồ câu lúc đó liền nhận ra
Mình tội tệ, mình xấu xa
Giết oan chim mái thật là tang thương
Ăn năn, hối hận, đau buồn
Lòng vang tiếng thảm, mắt tuôn giọt sầu

Gọi thăm nàng mái canh thâu:
“Em ơi! Em ở nơi đâu bây giờ!”

*

*Người điên đảo, kẻ dại khờ
Lợi danh, đục lặc kẻ như tham hoài
Không phân đen trắng, đúng sai,
Vô thường cuộc sống muôn đời chẳng tin
Bòn chòn, nông nổi triền miên
Nghĩ suy như vậy tạo nên lỗi lầm
Chuồn bao thất bại bản thân
Rồi vì tội lỗi sa chân vào vòng
Án nãn đâu kịp mà mong.*

* 96 *

GIẢ MÙ

Vua sai nhiều thợ thuở xưa
Phải làm công dịch rất ư nhọc nhằn
Lại còn ngược đãi bạo tàn
Bao người do đó chết oan não nề
Vì đau khổ, vì thảm thê
Cho nên có gã thợ kia giả mù
Để mà trốn việc nhà vua
Quả nhiên mách lới kẻ như vện toàn
Gã này thoát cảnh làm than
Được vua cho phép bình an về nhà
Thế là chuyện đó đồn ra
Biết bao thợ khác nghe mà thấy ham

Muốn mù loà để không làm
Tính đường móc mắt mình. Lâm lẫn thay!
Có người trong đám thợ này
Chợt đâu lên tiếng can ngay tức thì:
“Nếu ta mà móc mắt đi
Mù loà ta chẳng thấy chi mắt rồi
Thế là đau khổ suốt đời
Chớ nên đại dột, bạn ơi hãy ngừng
Thiếu gì cách dối quốc vương
Lừa vua mà tránh con đường khổ sai
Đừng làm công việc nguy tai
Đừng nên móc mắt cho hoài tâm thân.”

*

*Ngẫm ra trong cõi dương trần
Chút danh, chút lợi có ngàn ấy thôi
Nhiều người ham muốn khôn nguôi
Cho nên phóng túng sống đời gian manh
Bao nhiêu giới luật tịnh thanh
Cứ luôn hủy phạm tạo thành khổ đau.*

* 97 *

CUỚP ÁO LÔNG DÊ

Có hai người bạn đi đường
Trải qua đồng rộng, núi rừng mênh mông
Gặp ngay bọn cướp thật đông
Một người chạy thoát nấp trong mé rừng
Vì chân lạnh lẽ lạ thường,

Một người chậm chạp khó vùng thoát đi
Cho nên bị kẻ cướp kia
Cướp luôn cái áo rất chi đắt tiền
Áo lông dê quý vô biên
Ở trong gấu áo có tiền giấu đây
Một đồng vàng cũng quý thay
Người này vì vậy nói ngay điều đình:
“Tôi mong lấy lại áo mình
Một đồng vàng chắc đủ dành đổi trao?”
Cướp kia lớn giọng hỏi mau:
“Tiền vàng mi để nơi đâu bây giờ?”
Người này không đợi chẳng chờ
Lấy vàng trong gấu áo ra đưa liền
Nói: “Vàng thật, nếu chẳng tin
Thời xin hãy hỏi người bên mé rừng
Thợ kim hoàn giỏi vô cùng.”
Cướp nghe nói vậy vui mừng chạy qua
Lôi người đang núp kia ra
Lột luôn y phục anh ta thêm liền
Thế là quần áo, bạc tiền
Hai người đều mất hết nguyên chuyến này.
Người ngu mất, dễ hiểu thay,
Hại thêm người khác mất lây vì mình!

*

*Nhiều người cố gắng tu hành
Và rồi công đức do mình tạo ra
Thường thường hay bị tiêu ma
Vì giặc phiền não rất là gớm ghê
Pháp lành, thanh tịnh còn chi*

*Chính mình bị hại tức thì thấy ngay
Người đồng tu bị hại lây,
Chết sa đường ác đọa đầy thảm thê.*

*** 98 ***

ĐÚA NHỎ BẮT RÙA

Trẻ kia sống ở miền quê
Trên khu đất trồng thoả thê chơi đùa
Bỗng đâu bắt được con rùa
Thật là to lớn, rất ư lạ thường
Ra tay muốn giết chẳng nương
Nhưng không biết cách, còn đương tìm tòi.
Có người bày cách cho thôi:
“Thả vào trong nước rùa thời chìm sâu
Thế là còn sống nổi đầu.”
Nghe xong đứa nhỏ gật đầu tin ngay
Năm rùa bỏ xuống hồ này
Rùa kia gặp nước loay hoay bơi liền
Ngao du thoả mái vô biên
Rồi bơi đi mất, khuất miền xa xôi.

*

*Truyện này thí dụ lắm người
Tu trì Phật pháp một thời siêng năng
Thuận thành theo ánh đạo vàng
Đang lo phòng hộ “sáu căn” của mình
Đề mong giải thoát an bình
Bỗng đâu lạc nẻo vô minh mất rồi*

*Nghe lời ngoại đạo dụ mời
Quay đầu trở lại đường đời gian truân
Thả tâm ý vào “sáu trần”
Ham mê “ngũ dục” dẫn thân miệt mài
Thật ngu muội, quá lắm sai
Đến khi nhắm mắt, tới thời xuôi tay
Rơi vào đường ác thảm thay
Căn lành hủy mất. Đọa đày than ôi!*

MỤC LỤC

* LỜI NÓI ĐẦU.....	3
* PHẦN DUYÊN KHỞI.....	7
1) Người ngu ăn muối	9
2) Đê dành sữa	10
3) Khoanh tay chịu đòn	12
4) Vợ giả chết dối chồng	13
5) Khát không uống nước	16
6) Giết con cho đủ gánh	17
7) Nhận người làm anh	19
8) Trộm áo nhà vua	20
9) Kẻ ngốc khen cha	22
10) Nhà giàu cất lều	23
11) Bà La Môn giết con	25
12) Quạt nước đường	27
13) Sự thật chứng minh	28
14) Giết kẻ dẫn đường	30
15) Muốn con mau lớn	31
16) Tưới mía bằng nước mía	33
17) Vì nhỏ mất lớn	35
18) Trên lều mài dao	36
19) Ghi dấu trên thuyền	37
20) Trả thịt	39
21) Cầu con	41

22) Bán trầm hương	42
23) Trộm mền	44
24) Gieo mè	45
25) Nước và lửa	46
26) Bắt chước vua	47
27) Trị vết thương	49
28) Xẻo mũi	50
29) Đốt áo	52
30) Nuôi dê	54
31) Mua lừa	56
32) Trộm vàng	58
33) Chặt cây tìm trái	60
34) Thâu ngắn đường đi	61
35) Thấy bóng trong gương	63
36) Lầm móc con mắt	65
37) Giết trâu	67
38) Bảo nước đừng chảy	68
39) Sơn tường	70
40) Người sói đầu tìm thuốc	71
41) Hai con quỷ tranh vật	73
42) Che da lạc đà	75
43) Mài đá	77
44) Ăn bánh	78
45) Giữ cửa	80
46) Ăn trộm trâu	82
47) Giả tiếng chim kêu	84
48) Chó và cây	86
49) Vị tiên làm lộn	88
50) Sửa lưng gù	89

51) Người tố gái	90
52) Trò vui giả dối	92
53) Lão sư bị hành hạ	93
54) Đầu và đuôi rắn tranh cãi	94
55) Cạo râu vua	96
56) Cái không có	98
57) Bị đập rụng răng	99
58) Chia của	101
59) Xem làm bình	103
60) Thấy vàng dưới nước	105
61) Tạo hình người	107
62) Ăn thịt gà	108
63) Chạy trốn	110
64) Quỷ trong nhà cũ	112
65) Ăn bánh độc	114
66) Chết chìm	121
67) Đánh cuộc	123
68) Hại người thành hại mình	125
69) Tổ truyền ăn mau	127
70) Ném trái cây	128
71) Đui mắt	130
72) Sung môi	132
73) Ngựa đen, đuôi trắng	133
74) Mang bình nước tắm	135
75) Giết lạc đà	136
76) Nông phu mơ tưởng công chúa	138
77) Tìm sữa	140
78) Đi không rồi lại về không	141
79) Gánh ghê cho vua	143

80) Uống thuốc để rửa	144
81) Không nên vu oan cho người hiền đức	146
82) Gieo lúa	148
83) Khi bị đánh	150
84) Nguyệt thực	151
85) Đau mắt	152
86) Vì của giết con	154
87) Bọn cướp chia của	155
88) Khi mất đậu	157
89) Chuột vàng và rắn độc	158
90) Lượm được tiền	159
91) Người nghèo	160
92) Đứa nhỏ được đường	161
93) Bà già đánh cọp	162
94) Hiểu lầm	164
95) Hai chim bồ câu	166
96) Giả mù	168
97) Cướp áo lông dê	169
98) Đứa nhỏ bắt rùa	171
* MỤC LỤC.....	173

* Soạn giả không giữ bản quyền.
* Hoan nghênh tái bản
hoặc phổ biến dưới bất kỳ hình thức nào khác.

LIÊN LẠC: giaongo@msn.com